

The Project Gutenberg eBook of Coriolanus

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Coriolanus

Author: William Shakespeare

Translator: Paavo Emil Cajander

Release date: December 26, 2006 [eBook #20188]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK CORIOLANUS ***

Produced by Tapio Riikonen

CORIOLANUS

Kirj.

William Shakespeare

Paavo Cajanderin suomennos ilmestyi v. 1887.

Näytelmän henkilöt:

CAJUS MARCIUS, myöhemmin Cajus Marcius Coriolanus, roomalainen ylimys.
TITUS LARTIUS, | päälliköitä sodassa volskilaisia vastaan.
COMINIUS, |
MENENIUS AGRIPPA, Coriolanon ystävä.
SICINIUS VELUTUS, | kansantribuuneja.
JUNIUS BRUTUS, |
Nuori MARCIUS, Coriolanon poika.
Roomalainen airut.
TULLUS AUFIDIUS. volskilaisten sotapäällikkö.
Aufidion alapäällikkö.
Aufidion salaliittolaisia.
Antiumin kansalainen.
Kaksi volskilaista vahtimestä.
VOLUMNIA, Coriolanon äiti.
VIRGILIA, Coriolanon puoliso.
VALERIA, Virgilian ystävä.
Virgilian kamarirouva.

Roomalaisia ja volskilaisia senaattoreja, patriiseja, aediileja. liktoreita, sotamiehiä, kansalaisia, sanansaattajia, Aufidion palvelijoita ja muita seuralaisia.

Tapahtuu osaksi Roomassa, osaksi volskilaisten ja antiaattein alueilla.

ENSIMMÄINEN NÄYTÖS.

Ensimmäinen kohta.

Katu Roomassa.

(Joukko kapinoivin kansalaisia tulee sisään, sauvoilla, kangilla ja muilla aseilla varustettuina.)

1 KANSALAINEN. Kuulkaa mitä sanon, ennenkuin eteenpäin mennään.

KAIKKI.

Puhukaa, puhukaa!

1 KANSALAINEN. Oletteko kaikki päättäneet ennemmin kuolla kuin nälkään nääntyä.

KAIKKI.

Olemme, olemme.

1 KANSALAINEN. Ensinnäkin, niinkuin tiedätte, on Cajus Marcius kansan päävihollinen.

KAIKKI.

Tiedämme, tiedämme.

1 KANSALAINEN. Tappakaamme hänet, niin saamme itse määrätä viljan hinnan. Onko se päätös?

KAIKKI.

On kuin onkin. Sen teemme. Pois matkaan.

2 KANSALAINEN. Vielä sananen, hyvät kansalaiset!

1 KANSALAINEN. Huonojahan kansalaisia me olemme, mutta patriisit muka hyviä. Meille voisi pelastukseksi olla se, minkä isoiset ylellisyyteensä tuhlaavat. Jos he vaan tähteensä meille antaisivat, niiden vielä kelvatessa, niin saattaisimme pitää heidän apuansa ihmismäisenä. Mutta me olemme heille, heidän mielestään, liian kalleita; kiduttava kälpeytemme, kurjuutemme näky on ikäänkuin erityisluettelo, jossa näkevät oman ylellisyytensä. Meidän kärsimyksemme on heille voitoksi. — Kostakaamme seipäillämme, ennenkuin he meidät seivästävät, sillä jumalat sen tietäkööt, että tässä puhun enemmän leivän nälästä kuin koston janosta.

2 KANSALAINEN. Cajus Marciotako etenkin kostonne tarkoittaa?

KAIKKI.

Häntä etupäässä; hän kohtelee rahvasta kuin ilmeinen koira.

2 KANSALAINEN. Ettekö muista, mitä hyvää hän on isänmaallensa tehnyt?

1 KANSALAINEN. Kyllä, ja olisimme valmiit hänelle siitä kiitostakin antamaan, jos ei hän itse hankkisi itselleen korvausta ylpeydellään.

2 KANSALAINEN. No, mutta älkää noin herjaten puhuko.

1 KANSALAINEN. Minä sanon teille, että mitä hän on erinomaista tehnyt, sen hän on siinä mielessä tehnyt. Herkkätuntoiset ihmiset sanokoot sen tapahtuneen isänmaan hyväksi, mutta sen hän on tehnyt vaan äitinsä mieliksi ja osaksi tyydyttääkseen ylpeytensä; sillä hän on ihan yhtä ylpeä kuin urhoollinenkin.

2 KANSALAINEN. Te panette viaksi hänelle mitä hän ei voi luonteessaan muuttaa. Ettehän ainakaan sanone häntä ahneeksi.

1 KANSALAINEN. Vaikka sitä en sanoisikaan, en kuitenkaan ole syytöksien puutteessa; hänessä on

vikoja niin runsaasti, että väsyvät niitä luettellessaan. (Ilohuutoja ulkoa.) Mitä ilohuutoja siellä? Toinen puoli kaupunkia on liikkeellä. Miksi tässä jaarittelemme? Pois Capitoliin!

KAIKKI.

Tulkaa, tulkaa!

1 KANSALAINEN. Vait! Ken tuossa tulee?

(Menenius Agrippa tulee.)

2 KANSALAINEN. Menenius Agrippa, se kunnan mies, joka aina on kansaa rakastanut.

1 KANSALAINEN. Hän se on jotenkin kelpo mies; kunhan vaan kaikki muut olisivat samanlaisia.

MENENIUS.

Mik' ompi, kansalaiset? Minne matka.

Kädessä seipäät, kanget? Mikä nyt on?

1 KANSALAINEN. Asiamme ei ole senaatille tuntematon, he ovat jo kahden viikon ajan kuulleet hoettavan mitä aiomme tehdä ja minkä nyt tahdomme heille työssä näyttää. Sanotaan köyhillä armonojilla olevan vahvat keuhkot, mutta nyt saavat tuta, että meillä on vahvat kouratkin.

MENENIUS.

Mut, hyvät ystävät ja naapurukset,

Näin hukka teidät perii.

1 KANSALAINEN. Mahdotonta; Hukassa tässä ilmankin jo ollaan.

MENENIUS.

Mut, ystäväni, tietkääs, patriiseilla

On hellin huoli teistä. Tänä puutteen

Ja hädän aikana te yhtä hyvin

Taivasta sauvoillanne piestä voitte

Kuin Rooman valtaa, joka tietään kulkee.

Tuhannet suitsivitjat katkaisten,

Vahvempirenkaiset, kuin millä häntä

Sitoa voitte te. Tää kallis aik' on

Jumalten työt', ei patriisein. Täss' auttaa

Vain polven notkistus, ei käsivarret.

Ah! kurjuutenne ajaa teitä sinne,

Miss' isompi on kurjuus tarjona.

Ja vallanpitäjiä soimaatten te,

Joill' isällinen teist' on huoli, vaikka

Kirootte heitä niinkuin vihamiestä.

1 KANSALAINEN. Huoliko meistä? — Vieläkö mitä! — He eivät milloinkaan ole meistä huolineet. Antaneet meidän nälkään nääntyä, ja omat aittansa viljaa täyteen ahtaneet; säätäneet kiellon koron kiskomiselle, auttaakseen koronkiskureita; päivittäin peruuttaneet terveellisiä lakeja, rikkaita vastaan säädettyjä, ja päivittäin keksineet yhä ankarampia asetuksia, kahlehtiakseen ja sortaakseen köyhää, jos ei sota meitä niele, niin he meidät nielevät, ja siinä se on heidän rakkautensa meitä kohtaan.

MENENIUS.

Nyt teidän myöntää täytyy, että joko

Olette merkillisen ilkeät

Tai tyhmäpäiset pöllöt. Sievän sadun

Nyt kerron teille; tunnette sen ehkä,

Mut koska tarkoitukseeni se sopii,

Niin ehkä juttelen sen vielä kerran.

1 KANSALAINEN. Antakaa kuulla; vaan älkää luulkokaan, että voitte herjamme suittaa tuolla tarinallanne. Antakaa kuulla, olkaa niin hyvä!

MENENIUS.

Kerranpa kaikki ruumiin-osat nousit

Kapinaan vatsaa vastaan, tehden kanteen,

Ett' tämä yksin keskiruumiin valtas.

Kuin kuilu laiskana ja toimetonna,

Ja, toisten haltuun jättäin työt ja vaivat.

Vaan ruuan ahmi; muut kun sitä vastoin
Näit, kuulit, kävit, aattelit ja tunsit.
Jakaen keskenään kaikk' askareet,
Joist' oli koko ruumihille ilo
Ja yhteishyöty. Siihen vatsa vastas, —

1 KANSALAINEN. No niin, mitä vatsa siihen vastasi?

MENENIUS.

Sen heti sanon. — Naurun tapaisella —
Ei keuhkoista se tullut, mut näin ihan —
(Voin antaa vatsan yhtähyvin nauraa
Kuin puhua,) se ilkkuin vastas noille
Kapinannostajille nurkujille,
Jotk' eivät sille mitään sois, juur' niinkuin
Te senaattia morkkaatten, siit' ett'ei
Se ole teidänmoinen.

1 KANSALAINEN.

Vatsan vastaus?

Pää kuninkaamme, vartijamme silmä.
Sydän neuvojamme, käsi soturimme,
Hepomme sääri, kieli räikkämme.
Ja muutkin tämän pajastomme tuet
Ja pienet pönkät, nuo jos —

MENENIUS.

Mitä, mitä? —

No tuolla vasta suu on! — Mitä, mitä?

1 KANSALAINEN. Tuon ahman vatsan sorron alle joutuis, Tuon ruumiin likaviemärin, —

MENENIUS.

No entä?

1 KANSALAINEN. Sanotut jäsenet jos kanteen nostais. Mitäpä vatsa vastais?

MENENIUS.

Sen mä sanon;

Vaan vähän malttia (ei paljon teillä
Sit' ole juur'), niin kerron vatsan vastuun.

1 KANSALAINEN. No tuota kestää!

MENENIUS.

Ystäväni, huomaa:

Tuo kunnan vatsa oli mieltiväinen,
Ei kärkeä niinkuin syyttäjä, ja vastas:
»Mun helmaystäväni, tosin kyllä
Ma ensin nautin kaiken ravinnon,
Jost' elantonne saatte te; ja syystä,
Kosk' olen, nähkääs, koko ruumiin aitta
Ja varahuone; minä, muistakaahan,
Verenne virtaa myöten lähetän sen
Sydämen hoviin, aivon istuimelle;
Ja ruumiin solien ja soppein kautta
Väkevin hermo saa ja pienin suoni
Minulta luonnolliset tarpehensa,
Joist' elää se. Ja vaikka ette kaikki,
Mun ystäväin,» — näin, nähkääs, puhuu vatsa, —

1 KANSALAINEN. No niin, ja sitten?

MENENIUS.

»Vaikka ette kaikki

Voi nähdä, mitä kullenkkin ma annan,
Niin saatan toteen näyttää, miten multa
Te saatte mehun kaikesta, mut mulle

Jätätte perkeet vaan.» Mit' arvelette?

1 KANSALAINEN. Sep' oli vastaus. Entä sovitelma?

MENENIUS.

Senaatti Rooman on tuo hyvä vatsa.
Ja kapinoivat raajat te; sen huolta
Nyt aatelkaa ja miettikäätte tarkoin,
Mit' yhteis-etu vaatii, niin te näätte,
Ett'ei se, mitä saatte, yhteist' ole,
Vaan heistä lähtee se ja teille tulee,
Eik' itsestänne suinkaan. — Mitä sanot,
Sä, tämän kokouksen isovarvas?

1 KANSALAINEN. Minäkö isovarvas? Miksikä isovarvas?

MENENIUS.

Kun, vaikka halvin, matalin ja kurjin,
Tät' älykästä kapinata johdat.
Sa raukka, vaikka ajoon olet kehnoin,
Edellä käyt, kun hyötyä sä vainut. —
Esille kanget, seipäät vaan! Nyt Rooma
Rottainsa kanssa ottelee, ja myrkyn
Syö heistä toinen. — Terve, jalo Marcius!

(Cajus Marcius tulee.)

MARCIUS.

Kiitos! —

Mik' on sun, sinä jäyhä roskajoukko,
Jok' älyparkaas syyhyvätä kynsit,
Kunnes se rohtuu?

1 KANSALAINEN.

Kohtelias aina!

MARCIUS.

Ken kohtelias teille on, se häijyst'
Imartele. Mitä tahdotte te, koirat?
Ei sota hyvä, eikä rauha; toinen
Peloittaa teitä, toinen röykeiks saattaa.
Ken teihin luottaa, jalopeuran sijaan
Jäniksen saa, ja ketun sijaan hanhen.
Olette yhtä taattavat kuin jäällä
Tulihiihi on tai rae päiväsessä.
Rikollist' ylistämään teiss' on miestä
Ja rankaisijaa parhaamaan. Ken mainett'
On ansainnut, teilt' ansainnut on vihaa.
Halunne on kuin sairaan ruokahalu,
Sit' enin himoo se, mist' enin haittaa.
Ken suosioonne luottaa, lyijy-evin
Se ui ja ruovolla se tammen kaataa.
Te hirtehiset! Hiis teit' uskokoon!
Te mieltä joka hetki muuttelette:
Nyt halpa äskeinen on suosikkinne,
Ja jalo se, jot' äsken vihasitte.
Mi hätänä, kun kautta kaupungin te
Rääkytte reimaa senaattia vastaan,
Mi jumalia likinn' ohjaa teitä
Ja toisianne syömästä estää? — Mikä
On tarkoitus?

MENENIUS.

Asettaa viljan hinta.

Sanovat: viljaa kaupungiss' on kyllin.

MARCIUS.

Ne hirtehiset! Niin vain? Takan luona

He istuvat ja Capitolin toimet
He tietävänsä luulevat, ken nousee
Ja kuka sortuu; puolueita luovat
Ja avioita; puoltaan vahvistavat.
Ja kenkäräjains' alle sortavat
He vastenmielisensä. Kyllin viljaa!
Jos aateli vaan hiiteen heittäis säälin
Ja mun sois miekkaa käyttää, tuhansittain
Noit' orjia ma löisin, luoden röykyn
Niin korkean kuin keihääni on pitkä.

MENENIUS.

Ei, nää jo ovat tyynni malttuneet.
He, nähkääs, julmia on pelkureita,
Vaikk' älyn puute heiss' on suuri. Entä
Tuo toinen joukko?

MARCIUS.

Hajan. Hirteen kaikki!
He nälkää huusivat ja sananlaskuj'
Ynisivät, sen kaltaisia kuin:
»Suu särjelläkin», »nälkä kova vieras»,
»Ei vatsa nuollen täyty», »herrain kanssa
Ei marjaan menemistä», moisin pätkin
He nurkuns' ilmi toivat, ja kun pyyntö,
Tuo kumma, myönnettiin, — jok' aatelilta
Masensi mielen, kalvaaks tehden vallan.
Niin vimman ilosta he kiljuivat
Ja lakkins' ilmaan heittivät, ikäänkuin
Kuun sarviin tahtoen ne kiinnittää.

MENENIUS.

No, mitä sitten heille myönnettiin?

MARCIUS.

Viis kansan valitsemaa tribuunia,
Sen roskaviisautt' edustamaan; — Brutus,
Sicinius, ja — hitto heitä muisti!
Hajoittaa sais nuo roistot Rooman ennen
Kuin moiseen minä taipuisin; näin valtaa
He yhä saavat, lisää vaatien
Kapinan uhalla.

MENENIUS.

Se kummallist' on.

MARCIUS.

Pois, kuotukset, pois kotihinne!

(Sanansaattaja tulee kiireesti.)

SANANSAATTAJA.

Miss' on

Se Cajus Marcius?

MARCIUS.

Tässä. Mitä tahdot?

SANANSAATTAJA.

Ilmoittaa: aseissa on volskilaiset.

MARCIUS.

Sep' oivaa! Näinpä suoriks päästään noista
Mädistä perkeistä. — Kas, tuossa isät!

(Cominius, Titus Lartius ja muita senaattoreja,
Junius Brutus ja Sicinius Velutus tulevat.)

1 SENAATTORI.

Mit' äsken, Marcius, kerroitte, on totta:
Aseiss' on volskilaiset.

MARCIUS.

Kuuman teille
Aufidius, heidän johtajansa, antaa.
En kadehdi ma hänen suuruuttaan,
Mut jos en ois mik' olen, tahtoisin ma
Hänenä olla.

COMINIUS.

Yhdess' ottelitte.

MARCIUS.

Jos sotis mailma, puoli puolta vastaan,
Ja hän mun puoltan' oisi, luopuisin ma.
Otellakseni hänen kanssaan. Hauska
Usuttaa leijonaa!

1 SENAATTORI. Te, jalo Marcius, Cominiota seuraatten kai sotaan?

COMINIUS.

Sen taannoin lupasitte.

MARCIUS.

Sen ma tein.

Ja siinä pysyn. — Saatpa nähdä, Lartius,
Kuink' isken vielä kerran Tullust' otsaan.
Kuin? Rampako? Ja jäätkö pois?

LARTIUS.

En, Marcius;

Ma toiseen sauvaan nojaan, toisell' isken;
Ma myötä tulen.

MARCIUS.

Aito-aateluutta!

1 SENAATTORI. Nyt Capitoliin tulkaa, siellä parhaat Odottaa ystävät.

LARTIUS (Marciolle).

Te etupäässä;

Cominius sitten; jäljessä me muut;
Syyst' etusija teill' on.

COMINIUS.

Jalo Marcius!

1 SENAATTORI (kansalaisille).

Pois, kotiin!

MARCIUS.

Mukaan tulkoot: volskilaisill'
On paljon viljaa; aittain kaivajiksi
Mukahen rotat! — Kunnan mässääjät,
Nyt hehkeimmäll' on uljuutenne; tulkaa!

(Senaattorit, Cominius, Marcius, Titus Lartius
ja Menenius poistuvat. Kansa hiipii pois.)

SICINIUS.

Niin pöyhkää onko toista kuin tuo Marcius?

BRUTUS.

Ei mokomaa.

SICINIUS.

Kun kansantribuuneiksi

Valittiin meidät, —

BRUTUS.

Näitkö sitä suuta
Ja silmäystä?

SICINIUS.

Niin ja ivaa sitten.

BRUTUS.

Vihoissaan jumaliakin hän pilkkaa.

SICINIUS.

Ja ilkkuu kuuta kainoa.

BRUTUS.

Tää sota hänet nielkään! Miehuudestaan
Hän liiaks ylpeilee.

SICINIUS.

Sellainen luonne.

Kun onni sitä kuihkoo, päivän kalvett'
Ivaten tallaa. Mutta ihme, että
Hän röyhkeydessään palvelemaan taipuu
Cominiota.

BRUTUS.

Mainetta hän lempii

Ja onkin jo sen suosikki; mut maine
Ei säily eikä kasva muuten paitsi
Likinnä ensimmäistä; kommellukset
Päämiehen syyksi jäävät, vaikka tekis
Hän kaikki mitä voi, ja löyhä moite
Se Marcionista huutaa: »Oi, jos johto
Häll' olis ollut!»

SICINIUS.

Taas jos hyvin käypi,

Niin kansan mieli, Marcioon kiintyneenä,
Cominiolta ansion vie.

BRUTUS.

Niin kyllä;

Cominion maineest' on jo puolet Marcion,
Vaikk' ilman hänen vaivattaan; ja hälle
Cominion virheet lisää mainett' antaa,
Vaikk' ilman hänen ansiottaan.

SICINIUS.

Pois nyt,

Ja valmistuksist' urkkikaamme tieto
Ja mihin toimiin retkeänsä varten
Tuo juonikko nyt ryhtyy.

BRUTUS.

Lähtekäämme!

(Menevät.)

Toinen kohta.

Corioli. Senaatintalo.

(Tullus Aufidius ja senaattoreja tulee.)

1 SENAATTORI.

Vai luulette te siis, Aufidius, ett' on
Vihiä Rooma tuumistamme saanut

Ja tuntee hankkeemme.

AUFIDIUS.

Ken muuta luulis?

Mit' ompi meillä koskaan ajateltu,
Jot' olis toimeen saatu, ennen kuin
Sen Rooma haistoi? Neljä päivää sitten
Sain tietoja; näin sanat kuuluu — kirje
On, luulen, muassani; niin, täss' on se:
(Lukee.) »Pestattun' ovat joukot; epätietoist'.
Itäänkö vaiko länteen. Suur' on hätä,
Ja kansa kapinoi. Cominius
Ja vanha vihamiehenne, tuo Marcius
(Mi vihatumpi Roomass' on kuin teillä).
Ja Lartius, uljas Rooman mies, ne kolme
Yrityst' ohjaavat, niin kerrotaan,
Mut minne? Luultavasti teitä vastaan.
Siis, varokaa!»

1 SENAATTORI.

Väkemme jalkeill' ompii,
Eik' ole epäiltykään, ettei Rooma
Sotahan olis valmis.

AUFIDIUS.

Viisast' oli

Salassa pitää hankkehenne, kunnes
Näkyä niiden täytyisi; mut Rooma
Ne hautumasta keksi. Näin se tyhjäksi
On tehnyt aikomuksemme, jok' oli:
Mont' ottaa kaupunkia, ennen kuin
Ties Rooma meidän jalkeill' olevankaan.

2 SENAATTORI.

Nyt, jalo Aufidius, toimihinne!
Väkenne luoksi rientäkää; me yksin
Coriolia vartioimaan jäämme.
Jos meitä saartavat he, sotajoukoll'
Avuksi tulkaa. Epäilen tok', että
Tuo meitä tarkoittaa.

AUFIDIUS.

Ei epäilystä;

Mun tieton' ovat varmat. Niin — ja lisäksi:
Jo matkall' osa heidän joukkojaan on
Ja tänne päin. Hyvästi, isät, jääkää!
Jos Marcion kanssa tanterella yhdyn,
Niin valan tehneet olemme, ett' ennen
Ei tauota, kuin meistä toinen kaatuu.

KAIKKI.

Jumalat auttakoot!

AUFIDIUS.

Ja teitä kaitkoot!

1 SENAATTORI. Hyvästi vaan!

2 SENAATTORI.

Hyvästi!

AUFIDIUS.

Hyvästi!

(Menevät.)

Kolmas kohtaus.

Rooma. Huone Marcion talossa.

(Volumnia ja Virgilia tulevat. He istuutuvat kahdelle matalalle tuolille ja alkavat neuloa.)

VOLUMNIA. Laula, hyvä lapseni, tai ainakin puhu vähän hauskeempaa. Jos poikani olisi minun mieheni, niin totta maar enemmän iloitsisin hänen poissa-olostaan, kun hän sillä mainetta saavuttaa, kuin hänen syleilyksistään kotona vuoteessa, olkootpa ne kuinka hellät ja rakkahat hyvänsä. Kun hän vielä oli hento lapsi ja kohtuni ainoa hedelmä, kun hän nuoruudellaan ja kauneudellaan käänsi puoleensa kaikkien silmät, kun hänen äitinsä ei olisi ainoaksi hetkeksikään luopunut häntä katselemasta, vaikkapa sitä itse kuninkaas olisivat päiväkaudet rukoilleet, jo silloin — kun ajattelin miten sellaista olentoa kunnia kaunistaisi ja että hän, jos maine ei häntä elähyttäisi, ei olisi parempi kuvaa, joka seinässä riippuu, — jo silloin mielelläni annoin hänen etsiä vaaroja, joissa kunnia oli tarjona. Veriseen sotaan hänet lähetin, ja sieltä hän palasi, tammiseppele päässä. Kuules lapseni, en enemmän ilosta sävähtänyt, ensi kerran kuullessani, että poikani oli miespuolta, kuin nyt ensi kerran nähdessäni, että hän on osottanut olevansa mies.

VIRGILIA.

Mutta entä jos hän olisi sodassa kaatunut, mitä silloin?

VOLUMNIA. Silloin hänen mainehikas nimensä olisi poikani ollut; se olisi silloin minun perilliseni ollut. Kuule vakava tunnustukseni: jos olisi tusina lapsia mulla, kaikki yhtä rakkaita, eikä yksikään vähemmän kallis, kuin sinun ja minun hyvä Marcioni, niin mieluisemmin näkisin yhdentoista kunnialla kuolevan isänmaansa edestä, kuin yhden työttömänä hekkumassa elävän.

(Kamarirouva tulee.)

KAMARIROUVA.

Valeria rouva tääll' on, hyvä rouva.

VIRGILIA.

Suvaitkaa minun poistua.

VOLUMNIA.

Et, sit' et saa.

On niinkuin kuulisin ma miehes rummun
Ja näkisin, kuin tukasta hän laahaa
Aufidiota; volskilaiset säikkyy
Kuin lapset karhua. Hän jalkaa polkee
Ja huutaa: »Tulkaa tänne, arkalaiset,
Te pelvon sikiöt, te, vaikka Roomass'
Olette syntyneet!» Hän rautakintaall'
Otsastaan veren pyyhkivi ja kulkee
Kuin leikkuumies, jonk' ompii määrää kaataa
Kaikk' elo, taikka palkattomaks jäädä.

VIRGILIA.

Otsastaan verenkö! Oi, Zeus, ei verta!

VOLUMNIA.

Suas, houkka! Kultaisetkaan voitonmerkit
Niin miest' ei kaunista. Hecuban rinta,
Jot' imi Hector, ihanamp' ei ollut
Hectorin otsaa, kun se kreikkalaisten
Miekoille halveksien vertaan sylki. —
Valeria sa tervetulleeks sano!

(Kamarirouva menee.)

VIRGILIA.

Aufidion julmuudesta taivaan vallat
Varjalkoon miestän'!

VOLUMNIA.

Polvens alle painaa
Hän Tullon pään ja niskaan häntä polkee.

(Kamarirouva palajaa Valerian ja palvelijan kanssa.)

VALERIA.

Hyvää päivää, hyvät rouvat!

VOLUMNIA.

Terve tultuanne!

VIRGILIA.

Hupaista teitä nähdä, hyvä rouva!

VALERIA. Kuinka voitte te molemmat? Tehän nyt vasta kodikkaita olette! Mitä te neuloskelette? Kaunis kuosi, todellakin! — Kuinka pikku poikanne voipi?

VIRGILIA.

Kiitoksia kysymästänne; hyvin rouvaseni.

VALERIA. Hän mieluisemmin katselee miekkoja ja kuuntelee rumpua, kuin tarkkaa opettajaansa.

VOLUMNIA. Isänsä poika, totta tosiaan! Oikein herttainen lapsi, sen takaan. Niin, kuulkaapas, katselin häntä viime keskiviikkona puolen tuntia yhtä mittaa; hänellä on niin miehekäs ryhti. Näin hänen tavoittavan kultaperhosta, ja kun hän sen oli kiinni saanut, päästi hän sen taasen irti; ja taas takaa ajamaan, ja sitten nenällensä maahan, ja jälleen pystyyn, ja saikin sen taasen kiinni. Lankeeminenko hänet raivoon sai vai mikä, sitä en tiedä, mutta hampaitaan hän kiristeli ja rouhi perhosen, oi, ette usko, kuinka hän sen palasiksi rouhi.

VOLUMNIA.

Isän tapoja.

VALERIA.

Toden totta, oikein jalo lapsi.

VIRGILIA.

Vallaton koko poika.

VALERIA. Kas niin, pois nyt ompelunne! Voittehan joutilaiksi ruveta täksi iltapuoleksi.

VIRGILIA.

En, rouvaseni, en lähde ulos ovesta.

VALERIA.

Ettekö ulos ovesta?

VOLUMNIA.

Hänen täytyy kuin täytyykin.

VIRGILIA. En, oikein totta, suokaa anteeksi. En astu kynnyksestä yli, ennenkuin mieheni sodasta palajaa.

VALERIA. Hyi! Järjetöntähän noin on huoneeseensa salpautua. Tulkaa nyt hyvän tuttavän luoksi varpajaisille.

VIRGILIA. Toivon, että hän pian parantuisi, ja tahdon rukoilla hänen puolestaan, mutta tulla sinne en saata.

VOLUMNIA.

Ja miksikä et, saako kysyä?

VIRGILIA.

En mukavuudesta, enkä ystävydenkään puutteesta.

VALERIA. Tahdotte matkia Penelopea; mutta sanotaan, että kaikki se lanka, minkä hän Ulyseen poissa ollessa keh räsi, vaan täytti Ithakan koilla. Tulkaa pois! Jos olisi palttinanne yhtä tunnokas kuin sormenne, niin jättäisitte pelkästä säälistä tuon ompelunne. Tulkaa nyt vaan kanssamme!

VIRGILIA.

En, hyvä rouva, suokaa anteeksi. Toden totta, en tahdo lähteä ulos.

VALERIA. Kas niin, lähtekää nyt vaan, niin kerron teille suloisia uutisia miehestänne.

VIRGILIA.

Ei, niitä ei ole vielä saattanut saapua.

VALERIA. On todellakin; en tässä nyt turhia puhu: viime yönä tuli häneltä tietoja.

VIRGILIA.

Tottako, rouva?

VALERIA. Toden totta; kuulin sen eräältä senaattorilta. Tämöinen on asian laita: volskilaiset olivat lähettäneet sotajoukon liikkeelle, jota vastaan ylipäällikkö Cominius vei osan roomalaista sotavoimaa. Puolisonne ja Titus Lartius piirittivät heidän kaupunkiansa Coriolia. He eivät epäile voittavansa ja tekevänsä pikaista loppua sodasta. Kunniani kautta, tämä on totta. Ja nyt, lähtekää kanssamme!

VIRGILIA.

Anteeksi, hyvä rouva; vast'edes noudatan kaikessa teidän mieltänne.

VOLUMNIA.

Antakaamme hänen jäädä; tuommoisena hän vaan pilaisi ilomme.

VALERIA.

Niin kyllä, samaa minäkin. — Hyvästi siis! — Tulkaa, rouva hyvä! — Virgilia, kuules, viskaa nyt nurkkaan tuo juhlallisuutesi ja lähde kanssamme.

VIRGILIA.

En, en todellakaan saata. Toivotan teille paljon hauskuutta.

VALERIA.

No, hyvästi sitte!

(Menevät,)

Neljäs kohtaus.

Coriolin edustalla.

(Liehuvin lipuin ja helisevin soitoin astuvat sisään
Marcius, Titus Lartius, sotaherroja ja sotamiehiä.
Sanansaattaja rientää heitä vastaan.)

MARCIUS.

Tuoss' uutta kuullaan; — vetoa, ett' ovat
He otelleet!

LARTIUS.

Eip' ole; orhist' orhi!

MARCIUS.

No, menköön!

LARTIUS.

Hyvä!

MARCIUS.

Sano, onko päämies
Jo vihollisen kohdannut?

SANANSAATTAJA.

He toistaan
Katselleet ovat, mut ei haastelleet.

LARTIUS.

Heposi mun on.

MARCIUS.

Takaisin sen ostan.

LARTIUS.

En myy sit' enkä lahjoita, mut lainaan
Sen viideksikymmeneksi vuodeks sulle. —
No, kaupunkia antaumaan vaadi!

MARCIUS.

Miss' ovat joukot?

SANANSAATTAJA.

Tunnin matkan päässä.

MARCIUS.

Toistemme sotahuudon kuulemme siis. —
Nyt, Mars, sua pyydän, pane vauhtiin, työmme.
Niin että, miekat suitsevina, täältä
Kedolle avuks ystävämme päästään!
Hoi, torvet soimaan!

(Soitetaan sovinnon hierojaisille. Muutamia
senaattoreja ilmestyy muurille.)

Onko Aufidius

Muurien sisällä?

1 SENAATTORI.

Ei, eikä yhtä.

Ken teitä säikkyis vähemmän kuin hän,
Ja se on vähän kyllä. Kuulkaas rummut
Kokoovat nuorisomme; ennen muurit
Me murramme kuin tänne salpaan jäämme.
Ei lukoss' ole porttimme, ne korsill'
On salvatut vaan, itsestään ne aukee.
(Sotahuutoa kuuluu kaukaa.)
Haa, kuulkaatten! Aufidius on se. Kuulkaas,
Kuin rehki hän ja armeijaanne pirstaa!

MARCIUS.

Oo, niiks' on tullut!

LARTIUS.

Melu tuo se olkoon

Nyt oppaamme. — Hoi, tikapuita tänne!

(Volskilaiset tulevat ja marssivat näyttämön poikki.)

MARCIUS.

Meit' eivät pelkää, ulos ryntäävät he.
Sydänten eteen kilvet nyt, ja, sydän
Lujempuna kuin kilpi, taistelkaa! —
Käy päälle. Titus! Enemmän, kuin luulin,
Meit' ilkkuvat he; vihast' oikein hiestyn.
Eteenpäin, veikot! Volskilaiseks sanon
Sen, joka väistää; miekkaa saa se maistaa.

(Sotamelua. Roomalaiset ja Volskilaiset poistuvat taistellen.

Roomalaiset peräytyvät varustustensa taakse. Marcus palajaa.)

MARCIUS.

Etelän rutto teidät nielkään, roistot,
Te, Rooman saasta! Rohtumat ja paiseet
Niin syökööt teit', ett', ennen jo kuin nähdään,
Teit' inhotaan, ja, vastatuulta käyden,
Levitkään virstain päästä teihin rutto!
Te, hanhen sielut ihmishahmossa,
Te pakenette orjaa, jonka voittaa
Vois apinakin! Helvetti ja Pluto!
Kaikilla teill' on haavat takapuolla;
Punainen selkä, mutta pelvon horkast'
On naama kalvas. Käännös! Päälle käykää!
Tai, kautta taivaan tulten, volskit jätän
Ja teihin isken. Päättäkää, ja menkää!
Jos lujina te pysytte, niin heidät

Ajamme heidän vaimojensa luoksi,
Niinkuin he meidät saartovallillemme.

(Sotamelua. Volskilaiset ja roomalaiset palajavat ja ryhtyvät uudelleen taisteluun. Volskilaiset peräytyvät Corioliin ja Marcius ajaa heitä takaa portille saakka.)

Nyt auk' on portti. Miehiä nyt olkaa!
Ei pakolaisille, vaan vainoojille
Sen avaa onni. Seuratkaa mua, tulkaa!

(Syöksyy sisään portista, joka suljetaan hänen jälkeensä.)

1 SOTAMIES. Mik' uskaljas! En minä.

2 SOTAMIES.
Enkä minä.

3 SOTAMIES. Nyt lukon takan on hän.

KAIKKI.
Selkääns' saa hän.

(Titus Lartius tulee.)

LARTIUS.
Miss' ompi Marcius?

KAIKKI.
Surman suussa varmaan.

2 SOTAMIES.
Pakoojia hän kantapäillä seuras
Portista sisään; kiirein suljettiin se;
Siell' yksinään hän koko kaupunkia
Nyt vastaa.

LARTIUS.
Jalo veikko! Tunteellisna
Hän tunnotonta miekkaans' uljaamp' on;
Hän seisoo, se kun taipuu. Mennyt mies!
Rubiini täysi ja sun painoisesi
Ei kalliimp' olis kalleus. Sotur' olit
Sa Caton henkeä, et hurjan julma
Vain iskeissä, ei, jyrisevä äänes
Ja katsees tulinen sun vihamiehes
Niin vapisemaan sai, kuin koko mailma
Värissyt olis kuumeissaan.

(Marcius palajaa verissään ja viholliset ajavat häntä takaa.)

1 SOTAMIES.
Kah!

LARTIUS.
Marcius!
Pelastus hälle taikka surma meille!

(Taistelevat, ja kaikki ryntäävät kaupunkiin.)

Viides kohta.

Katu Coriolissa.

(Muutamia roomalaisia tulee saalistaan kantaen.)

1 ROOMALAINEN. Tän minä Roomaan vien.

2 ROOMALAINEN.

Ja tämän minä.

3 ROOMALAINEN. No hiis, kun luulin tuota hopeaksi.

(Tappelun hälinätä kuuluu yhä kaukaa. Marcius ja Titus Lartius tulevat, torventoitottaja jäljessä.)

MARCIUS.

Nuo hylt, kurjan äyrikulun vuoksi
Tuhlaavat aikaa! Patjat, lyijykauhat,
Ja romut, rääsyt, joita pyövelikään
Ei hirtetyltä riisuis, kaikki vievät
Nuo heittiöt, ja kesken tappelua. —
Periköön heidät hiis! — Haa, päällikkömme
Sotahuuto kuuluu! — Joutuun sinne! Siellä
Vereni vihamies, tuo Tullus, murhaa
Nyt roomalaistamme. Uljas Titus,
Kaupungin turvaks riittävä ota joukko;
Kaikk' uskaljaat Cominiolle avuks
Mun kanssa' tulkoot.

LARTIUS.

Verissäshän olet!

Sa liiaks olit kiivas, ryhtyäkses
Taas uuteen taisteluun.

MARCIUS.

Mua älä kiitä;

Työst olen tuskin lämminnyt. Hyvästi!
Ei haitaks verenvuoto tää, vaan lääkkeeks,
Näin Aufidiota otteluun ma vaadin.

LARTIUS.

Oi, onnen sulo jumalatar sinuun
Ihastukoon ja vastustajas miekat
Tenhotkoon hurmallansa! Sankar' uljas,
Menestys huovis olkoon!

MARCIUS.

Yhtä paljon

Kuin suosituimpiaan, sua suosikoon se!
Hyvästi vaan!

LARTIUS.

Sa, kunniakas Marcius!

(Marcius menet.)

Käy, torvees soita turulla, ja kutsu
Kaupungin kaikki virkakunnat kokoon
Tajuamahan tahtoamme. Matkaan!

(Menee.)

Kuudes kohta.

Cominion leirin läheisyydessä.

(Cominius sotajoukkoineen peräytymässä.)

COMINIUS.

Hengäiskää, ystävät! Kuin roomalaiset
Nyt oteltiin: ei tyhmää vastustusta,
Eik' arkamaista pakoa. Koht' alkaa
Uus leikki taas, sen takaan. Taistelussa
Ajoittain tuuli ystävämme häikän
Toi korvihini. — Rooman jumalat,
Nyt voitto heille suokaa sekä meille,
Ett', otsat kirkkahina, yhtyis joukot

Ja kiitos-uhrin teille tois!
(Sanansaattaja tulee.)
Mit' uutta?

SANANSAATTAJA.

Coriolista hyökkäys Marcion
Ja Lartion päälle tehtiin; meidän väen
Varustuksiinsa väistyvän kun näin,
Niin tänne riensin.

COMINIUS.

Tottakin jos puhut,
Et hyvää puhu. Kauanko on siitä?

SANANSAATTAJA.

On päälle tunnin.

COMINIUS.

Peninkulmaa tuskin
On täältä sinne; äsken rummun kuulin.
Sa tarvitsetko tunnin peninkulmaan?
Sa tulet myöhään.

SANANSAATTAJA.

Volskilaisten lukit
Mua vainos; pari, kolme peninkulmaa
Mun täytyi väärää tehdä; muuten oisin
Jo aikaa ollut täällä.

(Marcius tulee.)

COMINIUS.

Kuka tuo on?
Hän on kuin nyljetty! Oi, taivaan vallat!
On Marcion leima hällä, moisna olen
Ennenkin hänet nähnyt.

MARCIUS.

Myöhästyinkö?

COMINIUS.

Ei paimen pauanteesta luikun ääntä
Niin erota kuin minä Marcion äänen
Erotan halvemmista.

MARCIUS.

Myöhästyinkö?

COMINIUS.

Sen teit, jos ei sua muiden veri punaa.
Vaan omasi.

MARCIUS.

Oi, annas kun sua halaan
Niin tuliseen kuin ennen ylkämiesnä,
Niin riemullisna kuin hääiltana,
Vahaisten vuodettani valaistessa.

COMINIUS.

Urosten uros! Kuinka Lartius voipi?

MARCIUS.

Kuin mies, mi tuomarina tuomitsepi
Maanpakoon yhden, toisen kuolemaan,
Vapauttaa tuon, tuot' uhkaa, tuota sääli
Coriolin kuin luihun susikoiran
Hän pitää kahleissa, joit' ehdon tahdon
Hän höllittää.

COMINIUS.

Miss' orja, joka sanoi
Varustuksiinne teidän paenneen?
Miss' on hän? Tuo hän tänne!

MARCIUS.

Älä huoli!
Hän puhui totta. Meidän ylimykset,
Tuo rahvas — (hiis! tribuunejako heille!) —
Niin kissaa hiir' ei säiky, kuin nuo kurjat
Pahempiansa pakenivat.

COMINIUS.

Mutta
Mitenkä voiton saitte?

MARCIUS.

Onko aikaa
Nyt kertomisiin? Sit' en luule. Missä
On vihollinen? Onko voitto teillä?
Jos ei, miks ette riennä sitä saamaan?

COMINIUS.

Tulimme tappelussa tappiolle
Ja peräydyimme hyvässä aikehessa.

MARCIUS.

Mik' asema on heillä? Millä siivell'
On ydinväki?

COMINIUS.

Eturivissä, arvaan,
On antiaatit, heidän valionsa;
Aufidius, heidän toiveidensa ylpeys,
Heit' ohjaa.

MARCIUS.

Kautta kaikkein taistelujen,
Joiss' yhdessä oteltihin, kautta veren,
Yhdessä vuodatetun, valain kautta,
Joill' ikiveljyys solmittiin, ma pyydän
Että Aufidion ja antiaattein kanssa
Tapella saan ma; älkää viivytelkö!
Ylötyin keihäin vaan ja miekoin ilma
Nyt täyttäkää, mut joutuun!

COMINIUS.

Paras oisi
Nyt sulle voitehet ja lämmin kylpy;
Mut vaateitas en koskaan tohdi kieltää.
Valitse urhotyöhös parhaat miehet!

MARCIUS.

No, halukkaimmat siis. — Teiss' onko ketään
(Epäillä sitä olis synti), jolle
On mieleen ruse tää, mi mua punaa;
Ken itseänsä varoo vähemmän
Kuin halpaa mainetta; ken uljaan kuolon
Paremmaks kurjaa elämätä katsoo,
Ja kelle kalliimp' isänmaa kuin henki,
Hän, yksin, tai jos muit' on samaa mieltä,
Heiluttakohon myöntymyksen merkiks
Nyt miekkaansa ja Marcion kanssa tulkoon. —

(Kaikki huomaavat ja häilyttävät miekkojansa, nostavat
Marcion käsivarsilleen ja viskelevät lakkejansa ilmaan.)

Mua yksin! Miekaksiko minut teette?
Jos vilpitönt' on tää, ken teist' ei neljää
Vastaisi volskilaista? Yhtä lujan,
Kuin Tullon kilpi, häntä vastaan nostais
Jokainen teistä. Kiitän teitä kaikin,
Mut parhaat mun teist' erotella täytyy;
Muut toisess' ottelussa työtään tehkööt,
Kun tarve käskee. Etehenpäin, mars!
Ja neljä teistä parhaat miehet mulle
Nyt heti valitkoon.

COMINIUS.

Eteenpäin pojat!
Ja kuntonne nyt näyttäkää, niin tasan
Panemme voitot kaikki.

(Menevät.)

Seitsemäs kohtaus.

Coriolin porteissa.

(Titus Lartius, joka on jättänyt varusväkeä Corioliin, menee rumpujen ja torvien soidessa
Marciota ja Cominiota vastaan. Häntä seuraa päällysmies, sotamiehiä ja tien-opas.)

LARTIUS.

Porteille vahdit! Tehkää tehtävänne,
Niin kuin ma käsken. Pyydetäissä meille
Nuo centuriot tuokaa; jäännöksistä
On hetken apu. Tappioon jos jäämme,
On kaupunkikin mennyt.

PÄÄLLYSMIES.

Huolet' olkaa!

LARTIUS.

Siis, portit jälkeemme nyt sulkekaa! —
Mies, näytä tietä roomalaisten leiriin!

(Menevät.)

Kahdeksas kohtaus.

Tappelutanner roomalaisten ja volskilaisten leirien keskivälillä.

(Sotahuutoja. Marcius ja Aufidius tulevat.)

MARCIUS.

Sun kanssas vaan ma taistelen; sua vihaan
Ma enemmän kuin valhetta.

AUFIDIUS.

Ja minä

Sua samoin; kyyt' en Afrikan niin kammo.
Kuin mainettasi vihaan. Pidä paikkas!

MARCIUS.

Ken väistää, toisen orjana se kuolkoon,
Ja jumalat sen kirotkoot!

AUFIDIUS.

Jos karkaan,

Mua niinkuin jänist' aja, Marcius!

MARCIUS.

Tullus,

Kaks tiimaa sitten Corioliss' yksin
Ma telmin mielin määrin; mun ei vertan'

Tää, joka näin mun verhoon: koston kaikki
Siis voimas jännitä!

AUFIDIUS.

Vaikk' itse Hector

Sa olisit, tuon pöyhkän heimos kerska,
Et pakoon multa pääsis!

(Taistelevat, ja muutamia volskilaisia tulee Aufidionne avuksi.)

Avuliasta,

Mut urhokasta ei. — Mua häpäisette
Te tuolla kirotulla avullanne.

(Poistuvat taistellen, ja Marcius ajaa heitä edellensä.)

Yhdeksäs kohta.

Roomalaisten leiri.

(Sotahuutoja. Soitetaan paluumatkalle. Torventoituksia.)

Toiselta puolelta tulee Cominius roomalaisinensa; toiselta
Marcius, käsi kääreessä, ja hänen kanssaan toisia roomalaisia.)

COMINIUS.

Tänpäiväiset jos työsi kerron, niit' et
Omikses uskois. Vaan kun ilmi tuon ne,
Senaattorit hymyyvät kyneleissä,
Patriisit olkapäitään nostelevat,
Mut vihdoon ihastuvat, vaimot säikkyin
Ja sulotuskiss' enempätä kuulla
Vain halaavat, tribuunit tyhmät sekä
Likainen rahvas, joita mainees vaivaa,
Sanovat vasten mieltään: »Kiitos taivaan,
Ku Roomalle soi moisen sotamiehen!» —
Ja tää se vaan on juhlan jälkiruokaa,
Jo ennalt' olit kylläinen.

(Titus Lartius tulee sotajoukkoineen vainoretkeltä.)

LARTIUS.

Cominius,

Tuoss' sotaorhi, ja me vaan sen valjaat;
Jos oisit nähnyt —

MARCIUS.

Vaiti! Äitinikin,

Joll' oikeus ylistää on omaa vertaan,
Mua loukkais kehullaan. Ma saman tein
Kuin tekin, se on: minkä voin, ja samoin
Kuin tekin, rakkaudesta isänmaahan.
Ken parhaan halunsa on täyttänyt.
On saman verran tehnyt.

COMINIUS.

Ansiotas

Et noin saa peittää. Omaisuutens' arvo
Tuleepi Rooman tietää. Petos oisi,
Pahempi varkautta ja kavaluutta,
Salata työs, ja vaiti miehest' olla,
Jok' ylistyksen kukkuloille yltää
Ja nöyrä vaan on. Siis nyt — näytteeks siitä,
Mit' olet, enkä töittes palkinnoksi —
Puhua suo mun, sotajoukon kuullen.

MARCIUS.

Mull' omi haavoja, jotk' äilehtivät.
Kun niitä mainitaan.

COMINIUS.

Jos sit' ei tehdä,
Niin kiittämättömyydest' ärtyvät ne
Ja voivat surmaks olla. Hevosista —
Joit' otettiin hyviä ja paljon, —
Ja kenttien ja kaupunkien aarteist'
On kymmenekset sun, ne valikoida
Saat ennen saaliin jakoa sa itse.

MARCIUS.

Ma kiitän; mutta tuntoni ei salli
Mun ottaa lahjaa miekan palkinnoksi;
Pois kiellän sen ja enempää en pyydä
Kuin työni näkijätkään.

(Kestävää toivotusta. Kaikki huutavat: »Marcius! Marcius!»
ja viskelevät lakkejansa ja keihäitensä ilmaan. Cominius
ja Lartius seisovat avopäin.)

Soitto tuo.

Näin häväistynä, vaietkohon ijäks!
Jos rumpu kentäll' imartaa ja torvi,
Niin sula mainitus ja valhe nielkään
Hovit ja kaupungit! Jos teräs nuortuu
Kuin loisen silkki, silloin silkinuttu
On paras sotisopa! Vait, ma sanon!
Siks ett'en nenästäni verta pessyt
Tai kurjan raukan voitin, jonka teistä
On, huutoon joutumatta, moni tehnyt.
Nyt riemuhuudoill' ylenmääräisillä
Mua tervehditte,
Kun tahtoisin ma höystäää halvan työni
Valeiden maustamalla kiitoksilla.

COMINIUS.

Tuo liikaa kainoutt' ompi. Julmemp' olet
Maineellesi, kuin kiitollinen meille,
Parastas aikoville. Vaan suo anteeksi
Jos itsees hurjistut, niin käsiis silloin,
Kuin sen, jok' itsens' aikoo vioittaa,
Sidomme raudat; sitten haastaa saamme. —
Siis, tulkoon maailmalle, niinkuin meille.
Nyt tiedoks, että tämän sodan seppel'
On Cajus Marcion oma; merkiks siitä
Ratsuni saa hän, tutun kautta leirin,
Valjaineen kaikkineen. Täst' alkain hällä —
Ilohuudoillaan sen sotajoukko myöntää —
Nimenä, töistään Coriolin luona,
On Cajus Marcius Coriolanus. —
Se arvonimes kunnialla kann!

KAIKKI.

Cajus Marcius Coriolanus!

(Toivotusta. Torvet ja rummut soivat.)

CORIOLANUS.

Ma pestä tahdon kasvoni;
Kun puhdas olen, näette punastunko
Vai enkö. Kiitoksia kuitenkin! —
Ma otan ratsunne, ja voimain takaa
Alati koitan tulla ansainneeksi
Tuon liikanimen arvokkaan.

COMINIUS.

Nyt telttaan;
Sielt', ennen maatapanoamme, Roomaan

Voittomme ilmoitamme. — Sinä, Lartius,
Palaja Corioliin; Roomaan laita
Sen parhaat miehet neuvottelemaan,
Mik' etuisint' ois kummallenk.

LARTIUS.

Kyllä.

CORIOLANUS.

Jumalat ilkkua mua alkaa. Minun,
Jok' äsken ruhtinaiset lahjat kielsin,
Päämieheltän' on kerjätä nyt pakko.

COMINIUS.

Kaikk' ompi teidän. Sanokaa, mit' on se?

CORIOLANUS.

Coriolissa köyhän miehen luona
Majailin kerran; kohtelun sain hyvän.
Hän mulle huusi, vangiks kun hän tehtiin;
Mut edessän' Aufidion silloin näin,
Ja raivo säälin voitti. Vapautt' anon
Isäntä-raukalleni.

COMINIUS.

Jalo pyyntö!

Hän on kuin tuuli vapaa, vaikka poikan'
Ois surmannut hän. — Päästä hänet, Titus!

LARTIUS.

Mut nimi?

CORIOLANUS.

Unhottanut, kautta Zeun! —

Väsynyt olen; muistinikin uupuu. —
Tääll' onko viiniä?

COMINIUS.

Pois telttahamme!

Sun kasvoissasi kuivunut on veri;
On aika pitää siitä huolta. Tule!

(Menevät.)

Kymmenes kohta.

Volskilaisien leiri.

(Torventoitotusta. Tullus Aufidius tulee verissään,
pari, kolme soturia hänen seurassaan.)

AUFIDIUS.

Corioli on valloitettu!

1 SOTAMIES. Takaisin hyvill' ehdoilla sen saamme.

AUFIDIUS.

Ehdoilla! — Oi, jos oisin roomalainen!
En volskilaisna olla voi, mik' olen. —
Ehdoilla! Mitä ehtoja on sillä,
Jok' antaunut on toisen armoihin?
Viis kertaa ottelin ma kanssas, Marcius,
Viis kertaa voitit mun, ja voitit vielä,
Vaikk' yhtyisimme joka ruokahetki. —
Kautt' elementtien! Jos vielä kerran
Ma häneen yhdyn, parta vasten partaa,
Niin hän on mun, tai minä hänen. Kiihkon'
Ei ole enää vilpitön kuin ennen:

Jos hänt' en ruhjo tasatappelussa
Ja miekka vasten miekkaa, silloin kiukku
Tai juoni, mikä sattuu, hänet kaataa.

1 SOTAMIES. Hän itse perkele on.

AUFIDIUS.

Uljahampi,

Vaikk' ei niin kavala. Mun koko voiman'
On myrkytetty; lamannut hän on sen
Ja tahrannut, ett' itseään se kaikoo.
Ei uni, pyhyys, sairaus, turvattomuus.
Ei Capitolit, eikä pyhät paikat,
Ei uhrit, eikä pappein rukoukset,
Nuo raivon hillitsijät, poistaa saata
Mädillä, kuluneilla etuuksillaan
Vihaani Marciota kohtahan.
Jos hänet tapaan, kotonakin vaikka
Ja veljenikin turvista, niin rikon
Ma majaystävyiden lait ja pesen
Kätteni julmat hänen sydämessään. —
Käy kaupunkiin, ja kysy, kuink' on laita,
Ja ken on panttivanjiks Roomaan viety.

1 SOTAMIES. Mukaanko ette käy?

AUFIDIUS.

Mua varrotaan

Sypressilehdon luona (etelähän
Se myllyist' on); tuo sinne tieto, kuinka
On maailmassa laita, että osaan
Sen mukaan tieni suunnata.

1 SOTAMIES.

Sen teen.

(Menevät.)

TOINEN NÄYTÖS.

Ensimmäinen kohtaus.

Rooma. Julkinen paikka.

(Menenius, Sicinius ja Brutus tulevat.)

MENENIUS.

Auguri sanoi minulle, että tänä iltana saamme kuulla uutisia.

BRUTUS.

Hyviäkö, vai pahoja?

MENENIUS.

Ei ainakaan kansan toivon mukaisia, sillä se ei rakasta Marciota.

SICINIUS.

Luonto pedotkin opettaa ystävänsä tuntemaan.

MENENIUS.

Sano siis, ketä susi rakastaa?

SICINIUS.

Lammasta.

MENENIUS. Niin kyllä, syödäksensä sen: niinkuin nuo nälkäiset plebejitkin tekisivät tuon jalon Marcion.

BRUTUS.

Niin, kyllä hän on lammas, hän, vaikka ynisee kuin karhu!

MENENIUS. Niin kyllä hän on karhu, hän, vaikka elää niinkuin lammas. Te olette ikämiehiä kumpikin, vastatkaatte kysymykseeni.

MOLEMMAT TRIBUUNIT.

Kyllä; puhukaa.

MENENIUS.

Mikä pahe Marciolta puuttuu, jota ei teissä kummassakin ole ylenmäärin?

BRUTUS.

Häneltä ei puutu ainoakaan pahe, hänessä on niitä kosolta kaikkia.

SICINIUS.

Erittäinkin ylpeyttä.

BRUTUS.

Ja kerskaavaisuudessa hän voittaa kaikki muut.

MENENIUS. Sepä kummallista. Tiedättekö itse, miten teitä kumpaakin kaupungissa, nimittäin meissä, säätyläisissä, arvostellaan? Tiedättekö sitä?

MOLEMMAT TRIBUUNIT.

Mitenkä siis meitä arvostellaan?

MENENIUS.

No, koska nyt ylpeyden mainitsitte, ettehän minuun suutu?

MOLEMMAT TRIBUUNIT.

Asiaan, asiaan!

MENENIUS. No, se ei ole mikään suuri asia; sillä mitä pieninkin tilapää-varkaus olisi omiansa sieppaamaan teiltä koko joukon malttamusta. Päästäkää luontonne valloilleen, ja suuttukaa mielinmäärin, vallankin jos se on mieleen teille. Syytätte Marciota ylpeydestä, niinkö?

BRUTUS.

Me yksin emme sitä tee.

MENENIUS. Sen hyvin tiedän; yksin te voitte sangen vähän tehdä. Teillä on apureita monenmoisia, muuten näyttäisivät toimenne ihmeellisen yksinkertaisilta; kykynne on liian alaikäinen, saadakseen yksin suurta aikaan. Mainitsitte ylpeyden. Oi, jos voisitte nähdä oman niskanne nikamiin ja luoda pienen katseen omaan rakkaaseen itsehenne! Oi, jos sen voisitte!

BRUTUS.

No, mitä sitten?

MENENIUS. Silloin näkisitte kaksi niin kelvotonta, ylpeätä, väkivaltaista, itsepäistä virkamiestä (toisin sanoin: narria), ettei Roomassa mokomia.

SICINIUS.

Tekin, Menenius, olette vallan hyvin tunnettu.

MENENIUS. Niin kyllä, iloiseksi patriisiksi, joka mielelläni juon pikarillisen tuimaa viiniä, sekoittamatta siihen pisaraakaan Tiberin vettä. Sanotaan, että olen liian heikko mielitekojani noudattamaan; tulinen ja kiihkoinen tyhjistä joutavasta; että enemmän seurustelen yön takapuolen kuin aamun otsapuolen kanssa. Mitä ajattelen, sen ma lausun, ja kaiken vihani puran ilmi hengätessäni. Kun tapaam kaks semmoista valtiomiestä, kuin te olette (Lykurgon kaltaisia ette sentään ole), ja jos tarjoomanne juoma ei ole makuisaa kidalleni, niin irstastelen sille. En saata sanoa, että te viisaudessaanne olette hyvin asianne esittäneet, jos joka sanasta näen aasin korvien törröttävän; ja vaikka minun täytyykin kärsivällisesti kuulla, kun sanovat teitä kunnollisiksi ja vakaiksi miehiksi, niin verinen valhe on sanoa naamojanne siivoiksi. Jos kaiken tämän näette minun pikkumaailmani kartasta, seuraako siitä, että olen vallan hyvin tunnettu? Mitä vikoja saattaakaan teidän korkeasti valistunut sokeutenne tästä minun luonteestani noukkia, jos olen vallan hyvin tunnettu?

BRUTUS.

Hyvä, hyvä! Me tunnemme teidät vallan hyvin.

MENENIUS. Te ette tunne minua, ettekä itseänne, ettekä mitään. Teidän kunnianhimonne haluaa vaan köyhäin raukkojen kumarruksia ja kursailua; te voitte koko pitkän pituisen aamupäivän istua kuulemassa viininmyyjän ja pomeranssimuijan riita-asiaa, ja kuitenkin lykätä tuon kolmen pennin jutun toiseen istuntopäivään. Jos kahta riitapuolta kuulustellessanne sattumalta saatte mahapakon, niin irstastelette kuin irviöt, nostatte verisen lipun ja julistatte sodan kaikkea mielenmalttia vastaan, ärjytte yöastiaa ja jätätte riita-asian kesken ja yhä enemmän vaan sotkettuna käyttelystäanne. Koko sovinto, minkä asiassa aikaansaatte, on siinä, että kumpaakin riitapuolta sanotte konnaksi. Kylläpä olette kaunis pari!

BRUTUS. No niin, tiettyähän on, että olette sopivampi pöytäilviöksi kuin kelvollinen jäseneksi Capitolin neuvostoon.

MENENIUS. Itse papinkin on pakko ruveta koiransilmäksi, jos kohtaa noin naurettavia olennoita. Järkevinkään puheenne ei maksa partanne liikkumista; ja partanne saa liian kunniallisen haudan, jos joutuu paikkaräätälin päänaluksen täytteeksi, tai välivilloiksi aasin kuormasatulaan. Ja kuitenkin sanotte Marciota ylpeäksi, häntä, joka halvimman arvion mukaan on yhtä ansiollinen kuin kaikki teidän esi-isänne Deucalionista alkaen, vaikka, ken tiesi, jotkut ja parhaat niistä ovat olleet perimöisiä teloittajia. Hyvää yötä, te, kunnian-arvoiset herrat! Pitempi keskusteleminen teidän kanssanne saastuttaisi aivoni, sillä olettehan tuon plebeji-karjan paimenia. Rohkenen sulkeutua suosioonne.

(Brutus ja Sicinius siirtyvät näyttämön perälle.

Volumnia, Virgilia, Valeria y.m. tulee.)

Kuinka voitte, hyvät rouvat, kauniit ja jalot (jalompi ei olisi kuu, jos se maassa vaeltaisi), ja mihin noin tarkasti katseenne kiinnitätte?

VOLUMNIA. Kunnan Menenius, Marcius, minun poikani, lähenee. Junon tähden, älkää meitä viivyttäkö!

MENENIUS.

Haa! Tuleeko Marcius kotiin?

VOLUMNIA. Tulee, kunnan Menenius, ja suurimmat kunnianosotukset ovat hänen osakseen tulleet.

MENENIUS. He, Jupiter, ota lakkini ja kiitokseni! — Heleijaa, Marcius tulee kotiin!

MOLEMMAT ROUVAT.

Niin, hän tulee.

VOLUMNIA. Nähkääs, tuossa on kirje häneltä, senaatti on saanut toisen, hänen vaimonsa kolmannen, ja luulenpa että on teillekin kirje kotonanne.

MENENIUS.

Koko minun taloni tänä iltana pemetkoon! — Minulleko kirje?

VIRGILIA.

Niin, varmaankin on siellä kirje teille; olen nähnyt sen.

MENENIUS. Minulle kirje! Sehän tuopi minulle terveyttä seitsemäksi vuodeksi; ja koko sen ajan irvistelen minä lääkäreitä. Galenon kaikkivaltaisin tohtorinlippu on pelkkää puoskaroimista, eikä tämän elinrohdon rinnalla parempi hevoslääkitystä. Eikö hänessä ole haavoja? Hänellä on tapana palata kotiin haavoitettuna.

VIRGILIA.

Oi, ei, ei, ei!

VOLUMNIA.

On, hän on haavoitettuna, ja siitä kiitän jumalia.

MENENIUS. Niin minäkin, jos niitä vaan ei ole liiaksi. — Tuoko hän voiton lakkarissaan? — Haavat häntä kaunistavat.

VOLUMNIA. Otsallaan, Menenius; hän palajaa kotiin kolmannen kerran tammiseppele päässä.

MENENIUS.

Onko hän Tulloa hyvänpäiväisesti löylyttänyt?

VOLUMNIA. Titus Lartius kirjoittaa heidän otelleen keskenänsä, mutta Aufidion päässeen pakoon.

MENENIUS. Parasta olikin sen saatan vakuuttaa. Jos hän olisi puoltaan pitänyt, en maarin minä olisi tahtonut semmoista tulloamista kärsiä, vaikka olisin saanut kaikki Coriolin kirstut kultineen päivineen. Onko siitä senaatille ilmoitettu?

VOLUMNIA. Hyvät rouvat, lähtekäämme! — On, on, on. — Senaatille on tullut kirje päälliköltä, jossa koko tämän sotaretken kunnia luetaan poikani ansioksi. Hän on tässä sodassa voittanut kaksin kerroin entiset urostyönsä.

VALERIA.

Todellakin kummia hänestä jutellaan.

MENENIUS.

Kummia? Niin totta, ja täydellä syyllä, sen takaan.

VIRGILIA.

Suokoot jumalat, että se olisi totta.

VOLUMNIA.

Totta! Päh!

MENENIUS. Totta! Vannon että se on totta. Missä on haavat hänessä? — (Trihuuneille, jotka tulevat esiin.) Jumalat teitä varjelkoot, te kaikkiviisaat herrat! Marcius tulee kotiin, ja nyt hänellä on vielä suurempi syy ylpeillä. — Missä on haavat hänessä!

VOLUMNIA.

Harteissa ja vasemmassa käsivarressa. Oikein komeat naarmat kansan katseltaviksi, kun hän astuu julkisesti esiin viranhakijana. Kun hän Tarquinion karkoitti, sai hän seitsemän haavaa ruumiiseensa.

MENENIUS. Yhden niskaan, ja kaksi reiteen, — yhdeksän niitä oli, minun tietääkseni.

VOLUMNIA.

Ennen viimeistä sotaretkeä oli hänessä viisikolmatta haavan arpea.

MENENIUS. Nyt niitä on seitsemänkolmatta, ja jokainen arpi oli vihollisen hautana. (Torventoituksia ja ilohuutoja.) Kuulkaas, torvet soivat!

VOLUMNIA. Ne ovat Marcion sanansaattajia. Hänen edellensä käy riemu, ja jälkeensä hän jättää kyyneleitä. Kädessä tarmokkaassa musta surina. Hän iskee, ja se isku miesten turma.

(Torvet soivat, Cominius ja Titus Lartius tulevat, ja heidän keskellensä Coriolanus, tammiseppele päässä. Päälliköitä, sotamiehiä ja airut.)

AIRUT.

Se kuule, Rooma, että Marcius yksin
Coriolissa taistel', uuden nimen
Näin kunnialla liittäin entisiinsä.
Se mainenimi on Coriolanus. —
Oi, tervetullut, kuulu Coriolanus!

(Torventoituksia.)

KAIKKI.

Niin, tervetullut, kuulu Coriolanus!

CORIOLANUS.

Heretkää! Tämä sydäntäni loukkaa.
Vait, vait!

COMINIUS.

Tuossa äitis!

CORIOLANUS.

Oi, sa mulle
Menestyst' olet jumalilta kaikilt'
Anonut, tiedän sen.

(Polvistuu.)

VOLUMNIA.

Ei, nouse, urho,
Mun oma Marcioni, jalo Cajus,
Jok' urhotöistä juur' sait mainenimen,
Mik' oli se? Coriolanus? — Niinkö? —
Mut, vaimos —

CORIOLANUS.

Sulo valtiaani, terve!
Ehk' oisit nauranut, jos ruumiin' oisin
Ma palannut, kosk' itket nyt, kun voitin?
Oi, kultani, Coriolissa leskill'
On silmät tuommoiset, ja poikiansa
Surevill' äideillä.

MENENIUS.

Oi, jumalat
Sun kruunatkohot!

CORIOLANUS.

Vieläkö sä elät? —
(Valerialle.)
Anteeksi, rouvaseni!

VOLUMNIA.

Enhän tiedä
Mihinkä käännyn. — Tervetullut kotiin!
Ja tekin, päämies! — Tervetulleet kaikki!

MENENIUS.

Niin, satatuhhat kertaa tervetulleet!
Ma voisin itkeä ja voisin nauraa.
Kevyt on mieleni ja raskas. Terve!
Kirotot sisimmät sen sydänjuuret,
Jok' iloll' ei sua katso! — Teihin kolmeen
Rakastuu Rooma aivan. Mutta tietkääs,
Omenapuit' on kirpeitäkin täällä,
Joit' ei voi maukkaiksi jalostuttaa.
Soturit, tervetulleet toki olkaa!
On nokkonen vaan nokkonen, ja hupsut
On hupsun vehkeet.

COMINIUS.

Aina yhdenlainen!

CORIOLANUS.

Sama Menenius!

AIRUT.

Tie auki, syrjään!

CORIOLANUS (vaimolleen ja äidilleen).

Kättesi, — teidän myös! Mut ennenkuin
Saa varjostaa mun päätän' oma suoja,
Patriisein luona täytyy minun käydä,
Joilt' olen, paitsi terveisiä, saanut
Myös kunniaa.

VOLUMNIA.

Siis täytettynä näen nyt
Mit' olen toivonut ja mitä mielen'
On suurta kuvaillut; vain yksi puuttuu,
Ja sit' ei varmaan Rooma sulta kiellä.

CORIOLANUS.

Oi, äiti, heidän orjanaan käyn ennen
Omia teitäni, kuin heidän teitään.

Halliten heidän kanssaan.

COMINIUS.

Capitoliin!

(Torventoitauksia. Menevät juhlakulussa, niinkuin tulivatkin. Tribuunit jäävät.)

BRUTUS.

Hänestä hokevat nyt kaikkein kielet!
Nenälleen lasit tihrusilmä panee,
Nähdäkseen häntä; imettäjä lörppä
Poruttaa vetotaudin kakaraansa,
Hänestä rupertellen; parhaan vartin
Likaiseen kaulaans' sitoo kyökkipiika
Ja töllistämään ylös seinään kämppi;
Rahit, kuistit, ikkunat on täpötäynnä;
Katoilla, harjoill' istuu kahdareisin
Väkeä kaikenlaista, jotka silmin
Hänt' ahmii kaikki; joukkoon tunkeilevat
Papitkin, harvoin nähdyt, koittain saada
Pukaten paikkaa; hunnutetut naiset
Siloiset poskipäänsä, joilla puna
ja valkea käy sotaa, alttiiks suovat
Himoisen Phoibon tulisudelmille.
On melu moinen, niinkuin häness' asuis
Mikäkin jumala, jok' ompi salaa
Hänehen hiipinyt ja hurmaavaisen
Sulonsa hälle suonut.

SICINIUS.

Tuota pikaa

Hän konsul' ompi.

BRUTUS.

Meidän valtamme

Saa nukkua kai hänen hallitessaan.

SICINIUS.

Hän maltill' ei voi kantaa kunniaansa
Alusta loppuun; mitä voittanut on,
Menettää hän.

BRUTUS.

Se lohduks on.

SICINIUS.

Tuo rahvas,

Jot' edustamme — usko pois! — jo vanhan
Vihankin tähden, pienimmästä syystä,
Nuo hänen uudet arvons' unohtaapi;
Ja syytä varmaan antaa hän, niin totta
Kuin hän siit' ylpeileekin.

BRUTUS.

Kerran, kuules,

Hän vannoi että, konsuliks jos pyrkis,
Ei torill' ilmestyis hän, eikä kantais
Nöyryyden nukatonta vaippaa, eikä
Hän tavan mukaan haavojansa näyttäis
Ja kerjäis kansan löyhkäist' ääntä.

SICINIUS.

Oikein.

BRUTUS.

Niin sanoi hän. Niin, ennen hän sen jättäis

Kuin ottaisi, jos hänt' ei patriisit
Ja ylimykset pyytäis.

SICINIUS.

Muut' en toivo
Kuin että pysyis aikeissaan ja toimeen
Ne panisi.

BRUTUS.

Sen varmaankin hän tekee.

SICINIUS.

Se hälle, niinkuin toivommekin on,
Tuo perikadon varmaan.

BRUTUS.

Häntä kohtaa
Tai meitä se. Siis kuiskatkaamme kansaan.
Ett' aina heit' on vihannut hän; että
Jos vois, hän heidät tekis aaseiks, tukkis
Suun heidän puoltajiltansa, ja heiltä
Vapauden ryöstäis; että hänest' on he —
Mit' ihmistoimihin ja kykyyn tulee
Ja arvohon ja hyötyyn maailmassa —
Kuin sotakameelit, jotk' appeens' saavat,
Kun kuorman vetävät, ja ruoskaa selkään,
Jos uupuvat.

SICINIUS.

Niin, tuon jos kuiskaamme,
Kun joskus korskall' ylpeydellään kansaa
Hän loukkaa taas (ja sen hän tekee, jos vaan
Hänt' yllytät: jok' yht' on helppo kuin
Usuttaa koiraa uuheen), syntyy liekki,
Mi heidät sytyttää kuin kuivan oljen;
Ja tämä lieska hänet ijäks mustaa.

(Sanansaattaja tulee.)

BRUTUS.

Mik' ompi?

SANANSAATTAJA.

Capitoliin oiti! Luullaan
Tulevan Marcion konsuliksi. Häntä
Sokeat tunki kuulemaan ja kuurot
Näkemään häntä; eukot sormikkaitaan
Ja rouvat, tytöt voitään, huivejansa
Viskoivat hänen tielleen; aatelisto
Kumarsi niinkuin Jupiterin kuvaa,
Ja kansa lakeillaan ja huudoillansa
Satehen aikaan sai ja ukkosjyryn.
En moista ole nähnyt.

BRUTUS.

Capitoliin!
Nykyisiin korva kiintyköön ja silmä,
Mut sydän tulevaisiin.

SICINIUS.

Minä seuraan.

(Menevät.)

Toinen kohta.

Capitoli.

(Kaksi oikeudenpalvelijaa asettelee pieluksia.)

1 PALVELIJA. Joutuun, joutuun! He ovat kohta täällä. Kuinka monta mitä on konsuliksi pyrkijää?

2 PALVELIJA. Kolme, sanotaan, mutta kaikki luulevat, että Coriolanus vie viran.

1 PALVELIJA. Uhkea mies, mutta saakelin ylpeä. Eikä rakasta rahvasta.

2 PALVELIJA. Onpahan niitä suuriakin miehiä ollut, jotka ovat kansaa imarrelleet, eivätkä kuitenkaan sitä rakastaneet. Ja niitäkin on, joita kansa rakastaa, vaikkei tiedä miksi. Siis jos se ei tiedä miksi se rakastaa, ei se myöskään tiedä miksi se vihaa. Kun siis Coriolanus ei piittaa siitä, rakastaako häntä kansa vai ei, niin tämä osoittaa, että hän perin tuntee sen mielenlaadun; ja jalomielisessä suruttomuudessaan hän sitä peittelemättä näyttääkin.

1 PALVELIJA. Jos hän ei siitä piittäisi, rakastaako se häntä vai eikö, niin hän olisi väliäpitämätön, eikä tekisi sille hyvää eikä pahaa; mutta hän etsii sen vihaa kiihkeämmin, kuin se sitä osoittaa saattaa, ja käyttää joka tilaisuutta julkisesti esiintyäkseen sen vastustajana. Se seikka, että hän julkisesti etsii kansan vihaa ja suuttumusta, on yhtä huonoa kuin sekin, jota hän ei kärsiä saata, nimittäin kansan imarteleminen suosion tähden.

2 PALVELIJA. Hän on isänmaansa kiitollisuuden ansainnut, eikä ole niin mukavia teitä kohonnut kuin muut, jotka notkeina ja nöyrinä ovat kansalle lakkiansa nostaneet, eivätkä mitään muuta tehneet saavuttaakseen arvoa ja mainetta; ei, hän on niin kiinnittänyt ansionsa heidän silmiinsä ja tekonsa heidän sydämiinsä, että olisi laillaan kiittämätöntä solvausta, jos heidän kielensä olisivat vaiti eivätkä sitä tunnustaisi. Ilkeys yksin saattaisi toista väittää, ja itse joutuen valheesta kiinni, saisi se nuhteita ja soimauksia joka korvalta, joka sen kuulisi.

1 PALVELIJA. Jääköön hän rauhaan! Hän on kelpo mies. Tie auki, he tulevat.

(Torventoituksia. Konsuli Cominius, liktorit hänen edellensä, Menenius, Coriolanus, senaattoreja, Sicinius ja Brutus tulevat. Senaattorit asettuvat paikoilleen; tribuunit samaten.)

MENENIUS.

Kun volskilaisist' on nyt päätös tehty
Ja sana pantu Titus Lartiolle,
Jää jälki-istuntomme määrättäväks
Sen miehen palkka, joka maansa hyväks
Niin jalosti on taistellut. Suvaitkaa
Siis, arvoisat ja jalot isät, että
Nykyinen konsuli ja äskeinen
Voittoisa päällikkömme meille vähän
Niist' urhotöistä kertoo, joita tehnyt
On Cajus Marcius Coriolanus, jolle
Nyt kunnioitus ansaittu ja kiitos
Osaksi tulkoon.

1 SENAATTORI.

Kertokaa, Menenius;
Ei pituudesta haittaa. Ennen puuttuu
Varoja valtiolta palkita
Kuin meiltä halu antaa. Suvaitkaa siis,
Te kansan edustajat, meitä kuulla
Ja rahvahassa suosimalla puoltaa
Mit' aiomme nyt päättää.

SICINIUS.

Sopumielin
Olemme tulleetkin; ja sydämmemme
Se kunnioittaa mielellään ja puoltaa
Tän istuntomme esinettä.

BRUTUS.

Niin,
Ja vielä mieluisemmin, jos hän tahtois
Parempaa kansast' ajatella vasta
Kuin tähän saakka.

MENENIUS.

Se ei kuulu tähän.
Parempi olla vaiti. Tahdotteko
Cominiota kuulla?

BRUTUS.

Mielist' aivan.
Varoitukseni tok' on sattuvampi
Kuin teidän nuhteenne.

MENENIUS.

Hän lempii kansaa. —
Vai vierekkäinkö pitäis heidän maata? —
Cominius, puhukaa!
(Coriolanus nousee ja yrittää lähteä.)
Ei, jääkää!

1 SENAATTORI.

Jääkää!
Hävetä mainetöitään Coriolanon
Ei tarvinne.

CORIOLANUS.

Oi anteeksi Mutta ennen
Näen haavojeni uudest' aukenevan,
Kuin kuulen kerrottavan, miten sain ne.

BRUTUS.

Sanani teit' ei karkoittanut kai?

CORIOLANUS.

Ei!
Mut usein, vaikk' en iskuj' arastellut.
Sanoja väistin. Ette mairitellut,
Siis ette loukannut. Mut rahvastanne
Ma arvon mukaan lemmin.

MENENIUS.

Istukaahan!

CORIOLANUS.

Ei, sotatorven soidess' ennen annan
Ma pääni kynsittäväks auringossa,
Kuin istun jouten, kuullen halpaa työtän'
Ihailtavan kuin ihme-elukkaa.

(Menee.)

MENENIUS.

Tribuunit, hän kuink' imarrella saattais
Tuot' alveparveanne (joista tuskin
Yks' tuhannest' on hyvä), hän, jok' ennen
Kaikk' antaa raajans' alttiiks kunnialle
Kuin korviins' ottaa kehun? — No, Cominius!

COMINIUS.

Mult' ääni puuttuu: Coriolanon töitä
Ei heikost' ilmi tuoda saa. Jos uljuus
Pää-avu on ja miehen suurin kaune,
Ei hänen vertaans' ole maailmassa.
Kuustoista-vuotiaana muiden eellä
Hän kulki, kun Tarquinius Roomaa uhkas.
Diktaattorimme (kunniaa hälle!)
Näk' itse, kuinka poika siloleuka
Edellään ajoi urhot viiksihuulet.
Hädästä kansalaistaan auttain, tappoi
Hän, konsulimme nähden, kolme miestä.
Tarquinionkin kohtas ja hänt' iski,

Niin että tämä kaatui polvilleen.
Niin, tähän sankar'-aikaan, jolloin hyvin
Hän näyttämöllä naisest' olis käynyt,
Mies urhein kentäll' oli hän, ja päähäns
Sai palkaks tammiseppeleen. Näin tullen
Pojasta mieheks, nousi hän kuin meri.
Ja seitsemässätoista tappelussa
Vei joka miekan seppeleen hän. Vihdoin,
Mit' on Coriolissa ja sen luona
Hän tehnyt, sit' en ylistää voi kyllin.
Pidätti karkurit hän; pelkureille
Hän harvinaisell' esimerkillänsä
Nauruksi teki kauhun; niinkuin kaisla
Edestä purjelaivan, niinpä väistyi
Hänenkin keulans' eestä miehet; miekka
Kuin surman leima, sattui, mihin tähtäs.
Hän päästä jalkaan oh pelkkää verta;
Jok' askeletta seurasi kuolinhuokaus.
Kaupungin kulmaportist' yksin tunki,
Punaten siihen kostonmerkin julman;
Avutta pelastui ja pienin joukoin
Corioliin kuin ilmanraana iski.
Nyt kaikk' on hänen. Taas kun sodan ryske
Viiletti hänen valpast' aistintansa,
Kaht' uljaammin hän heti rohkaisi
Ruhonsa väsyneen ja liekkiin ryntäs,
Miss' suitsuten yl' ihmishenkien,
Kuin ikiturma, syöksi hän; ja vasta
Kun huudettiin: »maat, kaupungit on meidän»,
Levähti hetkeks hengähtäin.

MENENIUS.

Mies uljas!

1 SENAATTORI. Ja täysin ansainnut sen arvon, jonka Aiomme hälle.

COMINIUS.

Pois hän saaliin kielsi
Ja kalleudet hylki, niinkuin oisi
Ne pelkkää lokaa. Vähemmän hän vaatii,
Kuin mitä kurjin antaa vois, ja katsoo
Työn palkinnoksi itse työn, ikäänkuin
Vaan aikaa tahtois ajan vietoks käyttää.

MENENIUS.

Todesti jalo! Kutsukaa hän tänne!

1 SENAATTORI. Coriolanus tänne!

PALVELIJA.

Hän jo tulee.

(Coriolanus palajaa.)

MENENIUS.

Coriolanus, konsuliks sun tehdä
Senaatti näkee hyväks.

CORIOLANUS.

Sille aina

Ma työni, henken' uhraan.

MENENIUS.

Siis ei muuta

Kuin puhuminen kansalle.

CORIOLANUS.

Ma pyydän,
Mun suokaa jättää tapa tuo; en saata
Pukeuta vaippaan, näyttää haavojani
Ja kerjätä heilt' ääniä. Ma pyydän,
Mua siitä päästäkää.

SICINIUS.

Ei, herra, valtaans'
Ei jätä kansa; tavasta ei tingi
Se tippaakaan.

MENENIUS.

Heit' älkää härnätkö;
Tapahan sääntykää ja ottakaatte
Edeltäjänne lailla arvo vastaan
Laillista tietä.

CORIOLANUS.

Punehtuen varmaan
Tät' osaa näyttelen; tuon oikeuden
Pois kansalt' ottaa saisi.

BRUTUS.

Kuulittenko?

CORIOLANUS.

Kehua: »sen ja sen tein», haavojani
Eheitä näyttää, joita peittää tulis,
Ikäänkuin heidän ääntens' ostohinnaks
Vaan olisin ne saanut!

MENENIUS.

Myöntykää. —
Tää ehdotus, tribuunit, suvaitkaa
Esittää rahvaallenne, — Auvot, arvot
Osaksi tulkoot jalon konsulimme!

SENAATTORI.

Niin, Coriolanon olkoon auvot, arvot!

(Torventoitauksia. Kaikki menevät,
paitsi Sicinius ja Brutus.)

BRUTUS.

Nyt näet, kuink' aikoo kohdella hän kansaa.

SICINIUS.

Jos vaan se huomais sen! Hän tekee pyyntöns',
Ikäänkuin halveksis hän, että heidän
On valta myöntää se.

BRUTUS.

Nyt lähtekäämme,
Ja kertokaamme heille nämät toimet;
Torilla varmaan vartovat he meitä.

(Menevät.)

Kolmas kohtaus.

Forum.

(Muutamia kansalaisia tulee.)

1 KANSALAINEN. Kerrassaan sanottuna, jos hän ääniämme pyytää, niin emme saata niitä häneltä kieltää.

2 KANSALAINEN. Saatamme kyllä, jos tahdomme.

3 KANSALAINEN. Meillä kyllä on valta tehdä se, mutta sitä valtaa ei meillä ole valta käyttää; sillä jos hän näyttää meille haavansa ja kertoo meille urotyönsä, niin täytyy meidän panna kieleemme noihin haavoihin ja puhua niiden puolesta; ja jos hän ilmaisee meille jalot työnsä, niin tulee meidänkin ilmaista hänelle kiitollisuutemme. Kiittämättömyys on hirmuista, ja jos kansa olisi kiittämätön, niin olisi se kansa koko hirmu, ja me, sen kansan jäsenet, olisimme siis hirmun jäseniä.

1 KANSALAINEN. Eikä paljoa kai puutu, ettei hän sitä meistä ajattele, sillä kun kerran teimme kapinan, viljaa saadaksemme, niin hän ei epäillyt sanoa meitä monipäiseksi laumaksi.

3 KANSALAINEN. Siksi on moni meitä sanonut; ei sen tähden, että päämme ovat, kenen ruskea, kenen musta, kenen punainen, kenen kalju, vaan sen tähden, että mietteemme ovat niin monenkarvaiset; ja luulen todellakin, että jos kaikki meidän mietteemme lähtisivät yhdestä ainoasta kallostasta, niin lentäisivät ne pohjaan, etelään, itään ja länteen, ja vaikka sopisivatkin yhdestä suunnasta, niin pyrkisivät ne kuitenkin yht'aikaa kaikkiin ilmaneulan suuntiin.

2 KANSALAINEN. Niinkö arvelet? Mitä suuntaa luulet minun mietteeni menevän?

3 KANSALAINEN. Niin, sinun mietteesi eivät lähde niin pian kuin muiden; ne ovat liian lujasti visakalloon suudittut; vaan jos ne olisivat vapaat, lentäisivät ne varmaankin etelään.

2 KANSALAINEN. Ja miksi etelään?

3 KANSALAINEN. Höyryksi muuttuakseen; mutta jos niistä näin kolme-neljännestä pahaksi huuruksi haihtuisikin, niin tunnon vaivoista viimeinen neljännes kuitenkin palajaisi takaisin, auttamaan sinua vaimon saantiin.

2 KANSALAINEN. Sinulla on aina ne kompasi! Jatka, jatka!

3 KANSALAINEN. Oletteko kaikki päättäneet antaa äänenne hänelle? Vaan vähät siitä; enemmistö määrää. Mutta sen ma sanon, että jos hän vaan kansaan suotuisi, ei olisi toista sen ansiokkaampaa miestä. (Coriolanus ja Menenius tulevat.) Tuossa hän tulee, nöyryyden vaippa yllänsä; tarkastakaa hänen käytöstään. Meidän ei sovi kaikkien seisoa näin yhdessä, vaan lähestykäämme häntä yksi, kaksi tai kolme kerrassaan. Hänen tulee pyyntönsä esittää yksityisesti; näin tapahtuu jokaiselle meistä se erityinen kunnia, että saamme kukin antaa oman äänemme omalla suullamme. Seuratkaa nyt minua, niin näytän teille, kuinka teidän tulee häntä lähestyä.

KAIKKI.

Hyvä, hyvä!

(Menevät.)

MENENIUS.

Olette väärässä; niin ovat tehneet
Mit' arvokkaimmat miehet.

CORIOLANUS.

Mitä sanon?

Ma pyydän —. Hitto vie! ei moiseen taivu
Mun kieleni. — Mun nähkääs haavojani; —
Isänmaan palveluksessa ne sain,
Kun moni teistä oman rummun ääntä
Pakeni mylvien.

MENENIUS.

Ei, herran tähden!

Siit' ei saa virkkaa. Pyytäkää, ett' teitä
He muistavat.

CORIOLANUS.

Mua muistavat! Hiis olkoon!

Parempi, jos mun unhottaisivat.
Kuin pappiensa neuvotkin.

MENENIUS.

Näin kaikki

Te pilaatte. Ma menen nyt. Mut pyydän,
Puhukaa heille, mutta siivosti. (Menee.)

(Kaksi kansalaista tulee.)

CORIO LANUS.

He ruokotkohot suunsa siis ja peskoot
Silmänsä puhtaaks. — Tuossa heit' on pari. —
Syy tietänette, miksi seison tässä.

1 KANSALAINEN. Kyllä sen tiedämme, mutta mikä teidät siihen sai?

CORIO LANUS.

Oma arvoni.

2 KANSALAINEN. Omako arvonne?

CORIO LANUS.

Niin, eikä oma tahtoni.

1 KANSALAINEN. Mitä? Eikö oma tahtonne?

CORIO LANUS.

Ei, herraseni; en ole koskaan tahtonut köyhältä mitään kerjätä.

1 KANSALAINEN. Tietäkää, että jos annamme teille jotakin, niin toivomme teiltä jotakin saavamme.

CORIO LANUS.

No sanokaa siis, mitä maksaa konsulinvirka?

1 KANSALAINEN. Ystävällisen pyynnön.

CORIO LANUS. Vai ystävällisen! Minä pyydän siis, antakaa se minulle. Minulla on haavoja näyttää, mutta kahden kesken vaan. — Saanko teidän kelpo äänenne? Mitä?

2 KANSALAINEN. Saatte, kunnan herra.

CORIO LANUS. No, kättä siitä! — Kaksi kelpo ääntä jo kerjäsin. — Kiitoksia köyhän avusta! Hyvästi!

1 KANSALAINEN. Mutta tämäpä on kummallista.

2 KANSALAINEN. Jos olisi mulla vielä ääneni tallella, — mut, yhtä kaikki!

(Menevät.)

(Toista kaks' kansalaista tulee.)

CORIO LANUS. Kuulkaapa! Jos niinkuin sopisi teidän ääntenne nuottiin, että minä tulisin konsuliksi, niin on minulla nyt se tavallinen takki ylläni.

3 KANSALAINEN. Te olette jalosti ansainnut isänmaanne kiitollisuuden, ettekä ole sitä jalosti ansainnut.

CORIO LANUS.

Arvoitusko tuo?

3 KANSALAINEN.

Te olette ollut ruoskana sen vihollisille ja vitsana sen ystäville.
Ette todellakaan ole alhaisia rakastanut.

CORIO LANUS. Sitä kunnollisempana minua pitänette, kun en ole alhaiseksi tehnyt rakkauttani. No niin, ystäväni, tahdon siis imarrella tuota velikultaani, kansaa, saadakseni sen silmissä suuremman arvon. Semmoistahan käytöstapaa pidetään hienona. Ja koska se on niin taitava valitsemaan, että se pitää lakkiani parempana kuin sydäntäni, niin koetan ma harjoitella tuota mielistelevää pään nyökytystä ja osotella viekkautta niin paljon kuin mahdollista, se on: tahdon osotella jonkun kansanmiehen tenhotemppeja ja oikein tuhlaamalla niitä jaella kaikille halullisille. Siis pyydän, ottakaa minut konsuliksi.

4 KANSALAINEN. Toivomme, että saamme teistä ystävän, ja annamme teille äänemme kaikesta sydämmestä.

3 KANSALAINEN. Olette saanut monta haavaa isänmaan palveluksessa.

CORIO LANUS. En tahdo tietoaanne vahvistaa niitä näyttämällä. Suuriarvoisina pidän äänenne, mutta en tahdo kauemmin teitä vaivata.

MOLEMMAT KANSALAISET.

Jumalat teille iloa suokoot, sitä toivomme sydämestämme!

(Menevät)

CORIOLANUS.

Suloiset, armaat äänet!

Parempi kuolla, nälkään nääntyä,

Kuin palkkaans' ansaittua kerjätä.

Täss' seison, yllä tämä suden mekko,

Ja, kun käy ohi Paavo taikka Pekko,

Heilt' ääntä halpaa kärtän. Tapaa tää!

Mut jos näin tapaa seurataan, niin jää

Pois pyyhkimättä tomut vanhuuden,

Ja harhaluulot, vuoriks kasvaen,

Totuuden kaihtavat. Ei, houkkiot

Ne täten arvovirkaan nouskohot!

Ei halua mulla. Puolitiessä oisin;

Jos vielä lopun matkaa kestää voisin!

(Kolme kansalaista tulee.)

Tuoss' ääniä on lisää! — Äänenne!

Ääntenne tähden taistelin ja valvoin;

Kolmatta tusinaa sain haavoja ma

Ääntenne tähden; kolme kertaa kuusi

Kahakkaa näin ja kuulin; niitä, näitä

Ääntenne tähden tein. Siis äänenne!

Halaisin toden totta konsuliksi.

5 KANSALAINEN. Hän on reima mies; ei yksikään kunnan kansalainen saata häneltä ääntänsä kieltää.

6 KANSALAINEN. Hän siis tulkoon konsuliksi! Jumalat hänelle onnea suokoot ja tehköt hänestä hyvän kansan ystävän!

KAIKKI.

Amen, amen! — Jumal' auttakoon

Sua, jalo konsulimme!

(Kansalaiset menevät.)

CORIOLANUS.

Kelpo äänet!

(Menenius, Sicinius ja Brutus tulevat.)

MENENIUS.

Te määrätyönne teitte. Kansan äänen

Tribuunit teille suovat. Nyt ei muuta,

Kuin virkapuku yllenne, ja sitte

Senaattiin oiti.

CORIOLANUS.

Onko se nyt tehty?

SICINIUS.

Te tavan vaateet täytitte, ja kansa

Hyväksyi teidät; vahvistusta varten

Se heti kohta kokountuu.

CORIOLANUS.

Mihin!

Senaattiinko?

SICINIUS.

Niin, sinne, Coriolanus.

CORIOLANUS.

Pukua saanko muuttaa?

SICINIUS.

Saatte, herra.

CORIOLANUS.

Sen heti teenkin; ja kun itseni
Näin jälleen tunnen, menen senaattiin.

MENENIUS.

Ma seuraan teitä. —
(Tribuuneille.)
Jättäkö te tänne?

BRUTUS.

Me odotamme kansaa.

SICINIUS.

Hyvästi!
(Coriolanus ja Menenius menevät.)
Se on nyt hänen; mutta katse näyttää
Kuin veri kiehuis!

BRUTUS.

Ylpein mielin kantoi
Hän halpaa vaippaa. Päästättäkö kansan?

(Kansalaiset palajavat.)

SICINIUS.

No, ystävät, tuon miehen valitsitte?

1 KANSALAINEN. Niin, äänemme hän sai.

BRUTUS.

Jumala suokoon,
Ett' ansaitis hän lempenne!

2 KANSALAINEN.

Niin, amen!
Mun halvan huomioni mukaan pilkkas
Hän meitä, kerjätessään ääniämme.

3 KANSALAINEN. Niin kyllä, nauroi meitä vasten naamaa.

1 KANSALAINEN. Se hänen tapaans' on; ei pilkannut hän.

2 KANSALAINEN.

Sä yksin sanot, ettei pilkannut hän.
Ois näyttää hänen tullut ansionsa,
Isänmaan palvelussa saadut haavat.

SICINIUS.

Sen teki hän.

KAIKKI.

Ei, niit' ei kukaan nähnyt.

3 KANSALAINEN.

Ne sanoi näyttävänsä kahden kesken;
Ivalla heilutellen hattuaan,
»Pyrin konsuliks», hän sanoi, »vanha tapa
Kai vaatii siihen teidän ääniänne;
Siis tänne äänenne!» Kun annettiin ne,
Hän lausui: »Kiitos, äänistänne, — kiitos, —
Suloiset äänet! Nyt te saatte mennä,
Kun äänenne ma sain.» — Tuo eikö pilkkaa?

SICINIUS.

Olitte tyhmät, kun sit' ette nähneet,
Tai, jos sen näitte, lapsellisen heikot,

Kun hälle soitte äänenne.

BRUTUS.

Miks ette

Niin vastanneet, kuin teit' ol' opetettu?
Kun halpa mies hän oli valtiossa
Ja valtaa vailla, vihasi hän teitä
Ja vastusteli oikeuksianne
Ja vapauttanne kansalaisina;
Nyt valtaan tulleet ja arvovirkaan,
Jos kansan vihamiehenä hän pysyy
Yht' ilkeenä, niin teille kiroukseksi
On äänenne. Miks' ette sanoneet:
Sen palkan urostöistään, minkä vaatii,
Hän ansaitsee, mut jalomielisesti
Teit' äänistänne myöskin muistakoon, ja
Vihansa lemmeks muuttain, teille olkoon
Hän hellä herra.

SICINIUS.

Näin jos olisitte

Sanoneet, niinkuin neuvottiin, niin ois se
Sydäntä koitellut ja miehen mieltä;
Lupaukset oivat olisitte saaneet,
Joit' olis, sattuesssa, voinut käyttää;
Tai ainakin ois miehen tuima luonto
Siit' ärtynyt, — se jok' ei kärsi vastust'
Ei pienimpää; — näin hänen raivostansa
Te olisitte saaneet syytä kieltää
Äänenne hältä.

BRUTUS.

Näittekö te, kuinka

Hän julki-ylenkatseell' ääniänne
Pyys tarvitessaan, ja nyt luulettenko,
Ettei tuo ylenkatse teitä ruhjo,
Kun valtaan pääsee hän? Kuin? Eikö teissä
Sydäntä ollut? Järkeäkö vastaan
Porata piti kielenne!

SICINIUS.

Te kiellon

Olette muille antaneet, ja nyt,
Hänelle, jok' ei pyytänyt, vaan pilkkas,
Äänenne lahjoititte.

3 KANSALAINEN. Vahvistettu Ei ole vaali; vielä voimme kieltää.

2 KANSALAINEN. Ja tahdommekin kieltää. Viissataa äänt' on mulla varmaa.

1 KANSALAINEN. Mulla Tuhannen on, ja niiden ystävät.

BRUTUS.

Pois joutuun, sano noille ystäville:
Valinneet ovat konsulin, jok' ottaa
Vapaudet heiltä, eikä heille ääntä
Suo enempää kuin koiralle, jot' aina
Vaun lyödään, joko haukkuu tai on vaiti.

SICINIUS.

Ne ko'otkaa ja täydemmällä järjell'
Epuuttakaa tuo tyhmä vaali oiti.
Penätkää yhä hänen ylpeyttään ja
Vihaansa vanhaa teihin; muistakaa,
Mill' ivalla hän halpaa vaippaa kantoi
Ja kuinka kättäissään hän teitä ilkkui.
Vain rakkaus, muistain hänen töitään, teitä

Näkemäst' esti hänen käytöstänsä,
Jok' ivallisimman sai pilkan muodon
Vihasta perin juurtuneesta.

BRUTUS.

Meitä,
Tribuuneja, vaan syyttäkää: me teitä —
Väitteistä huolimatta — pakotimme
Valitsemahan hänet.

SICINIUS.

Sanokaa,
Ett' enemmän sen käskystämme teitte
Kuin omast' ehdostanne; että teissä
Velvollisuuden voitti täytymys,
Pakottain teitä vastoin tahtoonne
Valitsemahan hänet konsuliksi.
Niin, meitä syyttäkää.

BRUTUS.

Ja säälimättä.
Sanokaa, että teille saarnasimme
Kuink' alkoi nuorna palvella hän maataan,
Kuink' yhä sitä jatkoi; ett' on juurta
Hän suurten Marcioden, samaa, jota
Ol' Ancus Marcius, Numan lapsenlapsi
Ja suuren Hostilion jälkeläinen;
Ja samaa, jota Publius ja Quintus,
Jotk' oivaa vettä tänne johtivat.
Myös Censorinus, — siksi nimitetty,
Kun kahdest' oli censorina, hänen
Es'-isiään on.

SICILIUS.

Moisen suurisynnyn,
Jok' omillakin töillään ansainnut on
Ylevän arvon, teidän suosioonne
Me suljimme. Mut miehen nykykäytöst'
Entuuteen verraten, te näitte, ett' on
Vihollisenne hän, ja pyörrytitte
Pikaisen myöntymyksenne.

BRUTUS.

Ja että
Sen teitte meidän vaatimuksestamme.
(Tuot' yhä jauhakaa!) Ja heti kun te
Olette koonneet joukkonne, niin tulkaa
Pois Capitoliin.

KAIKKI.

Kyllä. Melkein kaikki
Katuvat suostumustaan.

(Kansalaiset menevät.)

BRUTUS.

Menkööt vaan he!
Parempi kapinaa nyt uskaltaa
Kuin suurempata varmast' odottaa.
Luonteensa tapaan heidän kiellostansa
Jos raivostuu hän, tuota käyttäkäämme
Visusti hyödyksemme.

SICINIUS.

Capitoliin!
Olkaamme siellä ennen kansan tulvaa;
Näin näyttää tää, niinkuin se osaks onkin,

Vaan heidän työltään vaikka syy on meidän.

(Menevät.)

KOLMAS NÄYTÖS.

Ensimmäinen kohtaus.

Rooma. Katu.

(Torventoitauksia. Coriolanus, Menenius, Cominius, Titus Lartius, senaattoreja ja patriiseja tulee.)

CORIOLANUS.

Aufidius uudestaan siis sotaan hankkii?

LARTIUS.

Niin hankkii; ja se syynä, miks niin joutuun
Me rauhan teimme.

CORIOLANUS.

Volskilaiset ovat

Siis, niinkuin ennen, valmiit, kun vaan sopii,
Päällemme karkaamaan.

COMINIUS.

Niin väsyneet he

Nyt ovat, että tuskin enää näemme
Me heidän lippujensa liehuvan.

CORIOLANUS.

Aufidion näittekö?

LARTIUS.

Hän turvakirjall'

Oli luonani; maanmiehiään hän kiros,
Kun meille kaupungin niin raukkamaisest'
Olivat myyneet; Antiumiin hän palas.

CORIOLANUS.

Puhuiko minusta hän?

LARTIUS.

Puhui.

CORIOLANUS.

Mitä?

LARTIUS.

Ett' usein, miekka vasten miekkaa, teidät
Hän kohtas; ettei mitään hän niin vihaa
Kun teitä; että omansa hän kaikki
Pois panttais, korvausta toivomatta,
Kun vaan sais teidän voittajanne olla.

CORIOLANUS.

Hän Antiumiss' asuu?

LARTIUS.

Antiumissa.

CORIOLANUS.

Oi, kunpa sinne rientää sais, ja vihan
Vihalla kostaa! — Tervetulleet kotiin!

(Sicinius ja Brutus tulevat.)
Kas, tuossahan tribuunitkin, nuo kielet
Tuon suuren yhteissuun! Heit' ylenkatson;
Enemmän vallastaan he pöyhkeilevät.
Kuin aatelisto sietää voi.

SICINIUS.

Seis!

CORIOLANUS.

Mitä?

BRUTUS.

Edemmäks ei! Se voisi vaaraks olla.

CORIOLANUS.

Mut mistä tämä muutos?

MENENIUS.

Mikä on?

COMINIUS.

Hänt' aatel' eikö valinnut ja kansa?

BRUTUS.

Ei, Cominius.

CORIOLANUS.

Siis sain lasten äänet?

1 SENAATTORI. Tribuunit, syrjään! Forumiin on matka.

BRUTUS.

Hänehen raivoissaan on kansa.

SICINIUS.

Seis,

Tai syntyy melske.

CORIOLANUS.

Karjanneko tuo on? —

Ja ääniäkö tuolla? Tänään myöntää.

Huomenna kieltää. Kuinka teette työnne?

Olette suu, miks ette hampait' ohjaa?

Te kai sit' ärsytitte?

MENENIUS.

Hiljaa, hiljaa!

CORIOLANUS.

Tää kauan haudottu on salahanke
Tuhoksi aatelin. Nyt moisen kanssa
Elä ja kärsi, jok' ei hallit' osaa,
Eik' itseänsä hallittavan tahdo.

BRUTUS.

Ei salahanke; kansa huutaa teidän
Ivanneen sitä, ja kun äsken viljaa
Jaettiin ilmaiseksi, suutuitten te
Ja kansan puoltajia soimasitte,
Sanoen lieruiksi ja ryömijöiksi
Ja aateliston vihamiehiks heitä.

CORIOLANUS.

No tuttuahan tuo.

BRUTUS.

Ei kaikille.

CORIO LANUS.

Olette kai siis opettanut heitä?

BRUTUS.

Minäkö opettanut?

COMINIUS.

Moinen toimi

Sopisi teille.

BRUTUS.

Niin maar; aina saamme

Parantaa jälkiänne.

CORIO LANUS.

Miks siis teitte

Mun konsuliksi? Kautta pilven tuolla,
Paremmaks teit' en pyri; tribuuniks siis
Minutkin tehkää.

SICINIUS.

Liiaks teiss' on sitä,

Jost' yltyy kansa. Määrän päähän jos te
Halaatte päästä, nöyremmällä miellä
Kyselkää tietä, jolta eksyitte,
Ei muuten konsuliksi pyrkimistä,
Ei, eikä tribuuniksi.

MENENIUS.

Tyyni olkaa.

COMINIUS.

Petetty kansaa on. — Pois! Moinen vilppi
Ei sovi Roomallen; ei Coriolanus
Ansainnut maineens' ole valtatielle
Noin kurjan halpaa loukkauskiveä.

CORIO LANUS.

Minulle puhuu viljasta! Sen sanoin.
Ja vielä kerran sanon sen.

MENENIUS.

Nyt älkää!

I SENAATTORI.

Niin, älkää nyt, noin suuttuneena!

CORIO LANUS.

Nyt,

Niin totta kuin ma elän! — Suokaa anteeks,
Mun aateliset ystäväni! —
Tuo horjuva, likainen lauma tietköön,
Mik' olen, kun en liehakoi, ja siinä
Kuvansa nähköön. Heitä hemmotellen,
Sen sanon, senaatille kasvatamme
Kapinan, uhkan lauhaa, jonka itse
Me kylvimme ja istutimme, heitä
Kun meihin sekoitimme, ylimyksiin,
Joilt' ei muu kunto eikä voima puutu,
Kuin minkä lahjoitimme kerjureille.

MENENIUS.

Jo riittää!

1 SENAATTORI.

Kuulkaa, riittää jo!

CORIO LANUS.

Vai riittää?

Niinkuin ma maani hyväks' veren' annoin,
Pelkäämätt' ulkovaltaa, samoin kielen'
Uuvuksiin asti sanojansa purkaa
Rupihin noihin, joita kammoksumme,
Vaikk' yhä niiden saastaa etsimme.

BRUTUS.

Puhutte kansasta, kuin olisitte
Te rankaiseva jumal', ettekä
Vain ihminen ja heikko niinkuin muutkin.

SICINIUS.

Tuo meidän pitäis saattaa kansan tietoon.

MENENIUS.

Mitä, mitä? Hänen vihansako?

CORIOLANUS.

Viha?

Vaikk' oisin viono niinkuin kesk'yön uni,
Se mielen' olis, kautta Zeun!

SICINIUS.

Tuon mielen

Alallaan täytyy, niinkuin myrkyn, olla
Eik' enään muita myrkyttää.

CORIOLANUS.

Vai täytyy!

Kas, alvehaltijaa! Tuo röyhkä, kuulkaas,
Hän sanoi: »Täytyy»!

COMINIUS.

Laitont' on se.

CORIOLANUS.

»Täytyy!»

Te hyvät, mutta typerät patriisit,
Te arvoisat, mut veltot senaattorit,
Valita saako hydra käskyläisen,
Jok' uhkaa, »täytyy»-sanallaan, ja vaikk' on
Tuon epäluoman räikkä vaan ja torvi,
Sanoa kehtaa, että ojaks muuttaa
Hän virtanne ja itse valtaa uoman?
Jos häll' on valta, nöyrtykää, te pöllöt,
Jos ei, niin pois tuo vaarallinen suopeus!
Jos mieltä teissä on, niin rahvaan narrej'
Älkäätte olko; vaan jos ei, niin heille
Viereenne tila tehkää. Plebeijejä
Te olette, jos he senaattoreit' on;
Eik' olekaan he vähempää, jos seos,
Kun äänet yhteen pannaan, maistuu heiltä.
He virkakuntans' itse valitsevat.
Ja siihen miehen, joka tiuskaa: »täytyy»,
Tuo tomppeli, niin: »täytyy» neuvostolle,
Jot' arvokkaampaa Kreikanmaa ei nähnyt.
Se konsuleita loukkaa, kautta Zeun,
Ja sielun' oihkaa, nähdessänsä, kuinka
Kaks voimaa kiistää, toistaan voittamatta,
Mut äkin silloin turma väliin tunkee
Ja toisen kautta toisen kukistaa.

COMINIUS.

No niin, — nyt Forumiin!

CORIOLANUS.

Jos kuka neuvoi
Jakamaan lahjaks viljaa varastosta,
Niinkuin ol' ennen tapa Kreikassa, —

MENENIUS.

No niin, jo riittää!

CORIOLANUS.

— vaikka kansan valta

Siell' oli laajempi, — hän, sanon minä,
Kapinan kasvatti ja valtiolle
Häviön siitti.

BRUTUS.

Voiko kansan äänet

Se saada, ken noin puhuu?

CORIOLANUS.

Sanon syyntä,

Jok' arvokkaamp' on teidän ääniänne.
He tiesit, ettei palkkaa vilja ollut,
Sit' ei he ansainneetkaan. Sotaan heitä
Kun vaadittiin, maa henkeään kun poti,
Ei portist' ulos menneet: viljalahjaa
Ei moinen sotatoimi ansainnut.
Sodassa sitten kapinat ja vehkeet
(Niiss' uljuutt' oikein näyttivät) ei hyvää
Todista heistä. Syytökset, joit' ovat
He suotta tehneet senaattia vastaan,
Näin auliiseen ei lahjaan aihett' anna.
Ja kuinka sulattaa tuo sekamaha
Senaatin hyvyden? Sen työt jo näyttää
Mit' on sen kielellä: — »Me vaadimme sen;
Olemme enemmistö; pelvost' aivan
He myöntävät.» — Näin virastomme arvon
Alennamme, ja roskakansa sanoo
Peloksi huoltamme. Tuo pian murtaa
Senaatin aituuksien ja päästää kaarneet
Kynimään kotkia. —

MENENIUS.

Jo tuoss' on kyllä.

BRUTUS.

Niin, yltä kyllä.

CORIOLANUS.

Ei, mua kuulkaa vielä:

Maan, taivaan, kaiken vannottavan kautta
Puheeni vahvistan! — Tän kaksoisvallan, —
Min toinen osa syyst' on ylväs, toinen
Kopeilee syyttä vaan; miss' arvo, jalous, viisaus
Ei mitään päättää voi, jos tyhmä rahvas
Ei siihen sano niin tai ei, — sen täytyy
Tositarpeet syrjätä ja turhuuksille
Avata tie. Jos kumotaan näin järki,
Jää järjettömäks kaikki. Siis, ma pyydän, —
Ken teist' on viisas enemmän kuin arka;
Ken suosii vankkaa valtiot' enemmän,
Kuin muunnoksia kammoo; kelle rakkaamp'
On jalo elämä kuin pitkä ikä;
Ken ruumiins' antaa tuiman lääkkeen valtaan,
Kun henki vaarass' on, — pois temmatkoon se
Tuon monipäisen kielen: makeit' ei se
Saa maistella, ne myrkkyä on sille.
Häväistyksenne rampaa terveen järjen

Ja valtiolt' elin-ehyden riistää;
Hyvääkään, mitä sois, ei voi se tehdä,
Sit' estää pahuus.

BRUTUS.

Kylliks olen kuullut.

SICINIUS.

Hän puhunut on niinkuin petturi,
Ja petturina vastatkoon hän.

CORIOLANUS.

Raukka!

Rusentakoon sun herja! — Kansaa mitä
Nuo kaljupäät tribuunit hyödyttävät?
Se heitä tottelee ja epää kuulla
Ylempää esivaltaa. Kapinassa
He valittiin, kun oli väkivalta
Eik' oikeus lakina; — nyt paremp' aik' on,
Nyt oikeudeksi tehkää mik' on oikeus,
Ja noiden valta kukistakaa maahan!

BRUTUS.

Maanpetturi!

SICINIUS.

Tuo konsuliksi? Ei!

BRUTUS.

Aediilit, hoi! — Tuo mies on vangittava.

(Aediili tuke.)

SICINIUS.

Mene, kansa tuo! —

(Aediili menee.)

Sen nimessä nyt itse

Maanpetturina sun ja yhteiskunnan
Vihollisena vangit.

SENAATTORI.

Mua seuraa,

Ja työstäs tili tee!

CORIOLANUS.

Pois, vanha pukki!

SENAATTORI.

Me hänet takaamme.

COMINIUS.

Pois kätes, vanhus!

CORIOLANUS.

Pois, mätäkontti! Muuten luusi maalle
Pudistan vaatteistas!

SICINIUS.

Avuksi, miehet!

(Aediili palajaa kumppaneineen, ja joukko kansalaisia mukana.)

MENENIUS.

Molemmin puolin siivoutt' enemmän!

SICINIUS.

Tuo teiltä tahtoo kaiken vallan riistää.

BRUTUS.

Aediilit, kiinni häneen!

KANSALAINEN.

Kuolkoon, kuolkoon!

2 SENAATTORI.

Aseita tänne, aseit', aseita!

(Kaikki hyörivät Coriolanon ympärillä.)

Tribuunit, porvarit, patriisit! — hiljaa!

Sicinius, Brutus, Coriolanus, seis!

KANSALAINEN.

Vait, vaiti! Hiljaa! Odottakaa! Seis!

MENENIUS.

Mitäpä tästä tulee? — Hengästyn jo;

Nyt perii tuho. — Puhua en voi ma. —

Tribuunit, kansalle, — vait, Coriolanus! —

Sicinius hyvä, puhu!

SICINIUS.

Kuulkaa, kansa!

KANSALAINEN.

Tribuuni puhuu! — Hiljaa! — Puhu, puhu!

SICINIUS.

Vapautenne on menemäisillään:

Teilt' ottaa Marcius kaikki tahtoo, Marcius,

Jonk' äsken teitte konsuliks.

MENENIUS.

Hyi, hyi!

Tuo kiihotust' on, eikä sammutusta.

1 SENAATTORI. Näin maata myöten Rooman hävitätte.

SICINIUS.

Mit' ompi Rooma muuta kuin sen kansa?

KANSALAINEN.

Niin, kansa se on Rooma.

BRUTUS.

Yksin mielin

Me kansan esivallaks valittiin.

KANSALAINEN.

Ja siksi jättätkin.

MENENIUS.

Niin, siltä näyttää.

COMINIUS.

Näin Rooman hävitätte maata myöten;

Perustuksiinsa romahtaa sen katto,

Ja kunto, arvo, kaikki soraan peittyä

Ja raunioihin.

SICINIUS.

Surman ansaitsee hän.

BRUTUS.

Nyt joko säilytämme valtamme.

Tai menetämme sen. — Siis julki tuomme,

Nimessä kansan, jonka valtamiehiks

Olemme valitut, ett' äkkisurman

Ansaitsee Marcius.

SICINIUS.

Kiinni mieheen! Viekää
Tarpeijin töyrälle hän; sieltä syöskää
Syvyyteen hän.

BRUTUS.

Aediilit, käykää kiinni!

KANSALAINEN.

Nyt antau, Marcius, antau!

MENENIUS.

Sana kuulkaa;
Tribuunit, rukoilin, vaan yksi sana!

AEDIILI.

Vait! Hiljaa!

MENENIUS.

Miltä näytätte, se olkaa:
Isänmaan tosi-ystävät, ja maltill'
Edistäkääte mitä väkivallall'
Aloitte parantaa.

BRUTUS.

Tuo kylmä haude,
Vaikk' auttavan se näyttää, myrkyllist' on
Tuliseen tautiin. — Kiinni vaan, ja viekää
Töyrälle hän!

CORIOLANUS.

Ei, tässä tahdon kuolla.
(Paljastaa miekkansa.)
Mun moni teist' on taistelevan nähnyt;
Nyt saatte itse koittaa mitä näitte.

MENENIUS.

Pois miekka tuo! — Tribuunit, syrjään käykää!

BRUTUS.

Kiinn' ottakaa hän!

MENENIUS.

Marciot' auttakaatte,
Patriisit, vanhat, nuoret, auttakaa!

KANSALAINEN.

Ei, surma hälle, surma hälle!

(Käsikämmässä, joka tästä syntyy, ajetaan tribuunit,
aediilit ja kansalaiset tiehensä.)

MENENIUS.

Kotiinne nyt, ja joutuun! Kaikki muuten
Hukassa on.

2 SENAATTORI.

Pois, pois!

COMINIUS.

Seis! Yhtä monta
On meillä ystävää kuin vihamiestä.

MENENIUS.

Tuleeko niiks?

1 SENAATTORI.

Ei, herra varjelkoon!
Pois kotiis, ystävä, ja meidän anna

Parantaa vamma tää.

MENENIUS.

Se meiss' on haava:

Parantaa ette itseänne voi;
Siis menkää!

COMINIUS.

Tulkaa, meitä seuratkaa!

CORIOLANUS.

Barbaareiks soisin heidät, joita ovat
He myöskin, vaikka Rooman penikoita,
En roomalaisiksi, joit' eivät ole,
Vaikk' ovat Capitolin luona saadut.

MENENIUS.

Pois vaan, ja jalo harminne te nielkää;
Aik' aikaa kutakin.

CORIOLANUS.

Ma nutistaisin
Kedolla heitä neljinkymmenin.

MENENIUS.

Ja minä pari heidän parhaimmistaan,
Niin, vaikkapa nuo heidän tribuuninsa.

COMINIUS.

Mut arvaamaton täss' on ylivoima,
Ja miehuus hulluutt' on, jos vastustaa se
Kukistuvata huonetta. — Pois tulkaa,
Ennenkuin palajaa tuo roskalauma;
Tukitun virran lailla nyt se raivoo
Ja kaataa mitä nöyräst' ennen kantoi.

MENENIUS.

Ma pyydän, menkää. Koitan niitä auttaa
Mun vanha älyni heissä, joissa sit' on
Niin niukalta. Tää paikattava tilkoill'
On kaiken värisillä.

COMINIUS.

Pois nyt tulkaa!

(Coriolanus. Cominius ja muita lähtee.)

1 PATRIISI. Pilannut tuo on onnensa.

MENENIUS.

Ei luonteet

Noin jalot maailmassa menesty.
Neptunon kolmihaaraa mairitella
Ei vois hän, eikä Zeunkaan ukkosvoimaa.
Sydän häll' on suussa: mitä povi tuntee,
Tuo ilmi kieli; vihass' unhottaa hän,
Ett' on hän koskaan kuolon nimen kuullut.

(Melua ulkoa.)

Haa, hauska melu!

2 PATRIISI.

Oi, jos vuoteessansa

He olisivat!

MENENIUS.

Vaikka Tiberissä! —

Miks kauniist' ei hän heitä puhutellut,
Sen vietävä?

(Brutus ja Sicinius palajavat roistoväen kanssa.)

SICINIUS.

Miss' on se kyy, jok' aikoo
Hävittää Rooman asukkaat ja itse
Kaikk' kaikess' olla?

MENENIUS.

Arvoisat tribuunit, —

SICINIUS.

Tarpeijin töyrält' alas säälimättä
Hän syöstäköön! Ei huolinut hän laista,
Siis tutkimatta laki hänet jättää
Nyt rahvaan koviin kouriin, joita katsoi
Niin halvaks hän.

1 KANSALAINEN. Hän nähdä saa, ett' ovat Tribuunit kansan suu, ja me sen kädet.

KANSALAINEN.

Niin kyllä.

MENENIUS.

Hyvät herrat, —

SICINIUS.

Vaiti!

MENENIUS.

»Murhaa»

Älkäätte huutako, kun paikallansa
On kohtu ajo.

SICINIUS.

Mistä syystä pakoon
Hänt' autoitte?

MENENIUS.

Mua kuulkaa! — Niinkuin avut,
Niin konsulin ma viat myöskin tunnen. —

SICINIUS.

Kuin? Konsulin? — Kenenkä konsulin?

MENENIUS.

Coriolanon.

BRUTUS.

Hänkö konsuli!

KANSALAINEN.

Ei, ei, ei, ei, ei!

MENENIUS.

Tribuunit, ja te, rakas kansa, jos te
Mun sallitte, niin puhun sanaa pari;
Ne teille muut' ei haittaa tuo kuin vähän
Vaan ajan hukkaa.

SICINIUS.

Puhukaa, mut joutuun.

Olemme, nähkääs, päättänehet poistaa
Tuon kyisen petturin. Maanpakoon ajo
On vaaraks vaan; ja varman surman saamme,
Jos tänne jää hän. Siis, hän heti kuolkoon,
Se päätös on.

MENENIUS.

Jumala varjele,

Ett' ylväs Rooma, jonka kiitollisuus
Jaloja lapsiansa kohtaan kirjoiss'
On itse Zeun, nyt niinkuin julma äiti
Söis oman sikiönsä!

SICINIUS.

Vamma on hän,
Ja pois siis leikattava.

MENENIUS.

Jäsen on hän.
Jok' on vaan vamman saanut; kuolon tuo se,
Jos leikkaat sen, mut auttaa sit' on helppo.
Mit' on hän Rooman tehnyt, josta kuolon
Hän ansaitsis? Sen viholliset lyönyt!
Verensä, jonka vuodatti (sit' useemp'
On unssi, vannon sen, kuin mitä hälle
Jällelle jäi), hän maalleen soi; jos maa nyt
Tän jäännöksenkin vie, niin meihin, jotka
Sen teemme ja sen sallimme, se painaa
Ikuisen tahränmerkin.

SICINIUS.

Mieletöntä!

BRUTUS.

Niin, hulluutt aivan! Kun hän maataan lempi.
Se häntä kunnioi.

MENENIUS.

Kun syöpä tullut
On jalkaan, jost' on hyöty meille ollut,
Koht' unhotammeko —

BRUTUS.

Vait siinä! — Hänen
Kotiinsa murtakaa, pois raastakaa hän,
Ett'ei tuo rutto tartunnaistaan pääse
Levittämään.

MENENIUS.

Yks sana vaan, yks sana!
Nopea tiiker'-raivo tuo kun katu
Hätäistä kiirettään, sen liian myöhä
Sitoa nilkkoihin on lyijypainot.
Lain mukaan menetelkää; muuten syntyy —
Kosk' on hän rakastettu — puolueita,
Ja suuren Rooman tuhoo Rooman miehet.

BRUTUS.

Jos niin ois, —

SICINIUS.

Mitä siinä rupertatte?
Lakia kuinka kuulee hän, sen näimme:
Aediliä löi hän, meitä uhkas. — Tulkaa!

MENENIUS.

Sodassa — muistakaa — hän kasvanut on
Siit' asti kuin hän miekkaa jaksoi kantaa.
Ei sanojaan hän seulo: jauhot, liidet
Sekaisin hämmentää hän. Minun suokaa
Hänt' etsiä; ma takaan, että saapuu
Sovussa laillisesti vastaamaan hän
Uhallä hengen.

1 SENAATTORI.

Arvoisat tribuunit,
Se keino ihmismäinen on; tuo toinen
Verinen olis liiaks; eikä tiedä,
Mik' olis loppu.

SICINIUS.

Arvoisa Menenius,
Te olette siis kansan valtuutettu. —
Pois aseet, miehet!

BRUTUS.

Kotiin älkää menkö.

SICINIUS.

Torilla tavataan. — Siell' odotamme;
Jos Marciot' ette sinne tuo, niin toimeen
Panemme alku tuuman.

MENENIUS.

Hänet tuon ma. —
(Senaattoreille.)
Mukahän käykää! Tulla hänen täytyy,
Pahinta muuten tulee.

1 SENAATTORI.

Lähtekäämme.

(Menevät.)

Töine kohtaus.

Huone Coriolanon talossa.

(Coriolanus ja muutamia patriiseja tulee.)

CORIOLANUS.

Kaikk' ahtakoot he korvihini; teilill'
Uhatkoot surmata, tai villihevon
Jalkoihin syöstä, tai Tarpeijin töyrään
Pinotkoot kymmenittäin kukkuloita,
Niin että jyrkkyys silmäkantamaakin
Syvempi ois, — en heitä kohtaan muuta
Ma mieltäni.

1 PATRIISI.

Sit' ylevämpi teko!

CORIOLANUS.

On ihme, ettei minuun tyydy äiti,
Jok' aina heitä ryysymekoiks sätti,
Retuiksi, joill' on nurkkakauppa työnä,
Ja seisominen torill' avopäin,
Töllistäin, haukottain ja kummastellen,
Jos mies mun kaltaiseni puheeks ottaa
Sodan tai rauhan.

(Volumnia tulee.)

Teistä juuri puhuin.

Kesyksi toivotte mun! Luontoniko
Mun pitäis kieltää? Paremp' olla julki
Se mies, mik' olen.

VOLUMNIA.

Poikani! Mun poikani!

Olisit toki valtaas pukeunut,
Ennenkuin noin sen heitit pois.

CORIOLANUS.

Se menköön!

VOLUMNIA.

Vähemmälläkin kiihkoll' oisit ollut
Se mies, mik' olet; vastustettu olis
Vähemmän mieltäs, jos et olis heille
Noin julki näyttänyt, mit' olit mieltä,
Ennenkuin heiltä vastusvoima uupui.

CORIOLANUS.

He kaikki menkööt hirteen!

VOLUMNIA.

Vaikka tuleen!

(Menenius ja senaattoreja tulee.)

MENENIUS.

Kas niin, olitte tyly, liian tyly;
Pois korjaamaan se käykää.

1 SENAATTORI.

Muu ei auta:

Hajooopi muuten kahtia ja hukkuu
Tää hyvä kaupunkimme.

VOLUMNIA.

Neuvoon se

Mull' yhtä jäykkä sydän on kuin sulla.
Mut myöskin aju, joka hyödyks kääntää
Vihani puuskat.

MENENIUS.

Oikein, jalo rouva!

Ennenkuin hän tuon karjan eteen nöyrtyis, —
Jos moist' ei maan ja kansan lääkkeeks vaatis
Tää sairas aika, — yllen' ottaisin ma
Sopani, jota kantaa tuskin jaksan.

CORIOLANUS.

Mun mitä tulee tehdä?

MENENIUS.

Palata

Tribuunein luo.

CORIOLANUS.

Ja sitten? Mitä sitten?

MENENIUS.

Katua mitä puhuit.

CORIOLANUS.

Heidän kuullen?

Jumalten kuullen sit' en tekis; kuinka
Siis heidän kuullen?

VOLUMNIA.

Liiaks olet ylväs;

Siin' et voi koskaan liian jalo olla.
Mut täytymys kun käskee —. Sanoit kerran
Ett' ovat helma-ystäviä sodass'
Äly ja kunnia; no niin, mut sano,
Mik' estää heitä rauhass' yhtymästä?

CORIOLANUS.

Pah, joutavia!

MENENIUS.

Oiva kysymys!

VOLUMNIA.

Jos kunniaks on sodass' olla muuna
Kuin mitä olet (hyviin tarkoituksiin
Kun tätä juonta käytät), pahempaako,
Jos äly rauhassakin, niinkuin sodass',
On kunnian ystävä, kosk' yht' on tarpeen
Se kummassakin?

CORIOLANUS.

Vaan miks tuota?

VOLUMNIA.

Siksi

Ett' on sun kansalle nyt puhuminen,
Ei omaa mieltäs myöten, eikä mitä
Sydämmes suo, mut sanoja vaan, joita
Tuo sylki suuhun, sekasikiötä,
Loruja, jotk' on vieraat sydämmelles.
Ja kunniaas se enemmän ei pilaa,
Kuin kaupungin jos hyvin puhein voitat.
Sen sijaan että onnes altistaisit
Ja paljon verta kaupan panisit. —
Jos etuni ja ystäväini vaara
Sen vaatis, saattaisin ma teeskennellä,
Ja kunniallakin. Nyt vaimos, lapses.
Senaatin, aatelin on vaarass' onni;
Ja mieluump' on sun noille tomppeleille
Rypistää otsaasi, kuin suosiota
Suun hymyll' ostaa heiltä ja näin estää
Häviö varma.

MENENIUS.

Jalo rouva! — Tule,
Puhu kauniisti, ei sillä torjuakses
Nykyistä vaaraa, ei, vaan pelastaakses
Jo menetetyt.

VOLUMNIA.

Poikani, ma pyydän,

Lähesty lakki kädessä, ja kaukaa
Kuroita sitä näin, ja lähetessä
Katuhun paina polves (näissä toimiss'
Elehet puhuvat, ja tyhmän silm' on
Viisaampi korvaa), huojuttele päätäs,
Ja usein, näin, kurittain korskaa mieltäs,
Kumarru niinkuin kypsä silkkiäismarja,
Mi koskemist' ei siedä; sano heille,
Ett' olet heidän sotilaansa, että
Sodassa kasvaneen' et osaa olla,
Se myönnä pois, niin nöyrä kuin sun tulis
Ja jota armons'-anojilta syystä
He vaativat; vaan että heidän mieltään
Vast'edes tahdot noudattaa, niin totta
Kuin voimas riittää.

MENENIUS.

Ihan noin jos puhut,

Niin voitat kaikkein sydämmet; kun pyydät,
He anteeks antamaan on yhtä valmiit
Kuin tyhjää juorumahan.

VOLUMNIA.

Neuvoon suostu;

Vaikk' arvaan kyll', ett' ennen vihamiestäs

Tulehen seuraisit, kuin lehdon varjoss
Imartelisit häntä. — Kah, Cominius!

(Cominius tulee.)

COMINIUS.

Turulta tulen; luja puollus teille
Nyt tarpeen on, jos tyyneys ei tai pako
Pelasta teitä: raivoissaan on kaikki.

MENENIUS.

Nyt hyvä sana vaan.

COMINIUS.

Niin, jospa siihen
Hän taipuis!

VOLUMNIA.

Hänen täytyy ja hän tahtoo. —
Niin, etkös? Tahdothan sa? Mene joutuun!

CORIOLANUS.

Esiintyäkö paljain päin mun täytyy
Ja jalon sydämmeni taakaks panna
Näin kurjin kielin valhe? No, ma teen sen!
Maatilkku tää jos vaarass' olis vainen,
Tää Marcion ruumis vaan, sen tomuks hiertää
Ja tuuleen kylvää sais he. — Forumiin nyt!
Panette mulle näyteltävän, jot en
Ma koskaan opi.

COMINIUS.

Tulkaa, meist' on apu.

VOLUMNIA.

Oi, kuule, rakas poikani! Sa sanoit
Mun kiitokseni sotilaaks sun tehneen;
Nyt kiitokseni tähden osaa näytä,
Jok' ompii outo sulle.

CORIOLANUS.

Mun siis täytyy.

Pois, vanha luontoni! Nyt porton henki
Mun vallatkoon! Sotahuutoni, jok' yhteen
Soi rummun kanssa, pirinäks niin hienoks,
Kuin ääni kuohilaan tai tytön tulkoon.
Jok' uneen lasta tuutii! Konnan hymy
Asukoon poskillani! Silmänpeili
Himetköön koulupojan kyynelistä!
Kerjääjän kieli suustan' ulos käyköön;
Ja panssaroittu polveni, mi taipui
Jalustimessa vaan, nyt koukkuun käyköön
Kuin almun mankujan! — En, sit' en tee.
Näin totuudelt' en kunniaansa ryöstä;
Ja halpuutt' ilkeintä en ruumiin eleill'
Opetä sielulleni.

VOLUMNIA.

Niinkuin tahdot.

Mun sulta kerjätä on herjaavampi
Kun sinun heiltä. Hukkukoon siis kaikki!
Mieluummin äitisi sun korskas sietää,
Kuin huolissaan on hurjan uhkas tähden.
Yht' urhosti kuin sinä surmaa ilkun;
Tee tahtos. Tuo sun uljuutes on minun.
Sen imit multa; korskas se on omaas.

CORIOLANUS.

Oi, äiti, tyyntykääte! Näettehän,
Turulle lähden jo; ei nuhteit' enää!
Sydämmet käännän, lemmen heiltä peijaan.
Ja kaikkein ammattien suosikkina
Ma palajan. Jo lähden. Terveisiä
Mun vaimolleni! Konsulina tulen,
Jos en, niin varmaan kielen' ikänään ei
Suurt' imarteella aikaan saa.

VOLUMNIA.

Tee tahtos.

COMINIUS.

Pois! Joutukaa! Tribuunit odottavat:
Sävyisä vastaus aseenne olkoon;
Heill' entist' ankarampi syytös valmiin'
On teitä kohtaan, kuulin.

CORIOLANUS.

»Sävyisesti» —

Se tunnussanan' on. — Nyt lähtekäämme:
Valheesta mua syyttäkööt, ma vastaan
Kuin rehellinen mies.

MENENIUS.

Mut sävyisesti.

CORIOLANUS.

No niin, siis sävyisesti, sävyisesti.

(Kaikki menevät.)

Kolmas kohtaus.

Forum.

(Sicinius ja Brutus tulevat.)

BRUTUS.

Viaksi hälle pankaa, että tahtoo
Tyrannin valtaa hän; jos se ei tepsi,
Vihasta kansaan häntä syyttäkää,
Ja ettei saalist' ole jakanut hän,
Mink' antiaateilt' otti.

(Aediili tulee.)

Tuleeko hän?

AEDIILI.

Tulossa on hän.

BRUTUS.

Mukana ken hällä?

AEDIILI.

Menenius vanhus ja senaattoreista
Nuo hänen suosijansa.

SICINIUS.

Onko teillä

Luettelossa kaikki äänet, jotka
Olette hankkineet?

AEDIILI.

On, se on valmis.

SICINIUS.

Ja ruoduttainko järjestetty?

AEDIILI.

On.

SICINIUS.

Heti kansa tänne tuokaa; ja kun sanon:
»Näin kansan oikeuden ja vallan nojall'
On tuomittu», — maanpakohon se olkoon,
Tai kuolemaan, tai sakkoon, — pankaa heidät,
Kun »sakkoon» sanon, huutamahan »sakkoon»,
Ja »kuolemaan», kun sanon »kuolemaan».
Asian oikeuteen luottaen
Ja vanhaan etuuteen.

AEDIILI.

Heit' opastan ma.

BRUTUS.

Ja huutaa kun on alkaneet, koht' älkööt
Heretkö he, vaan meluten ja räähkyin,
Mik' olkohonkin tuomio, vaatikoott he
Sen täyttämistä heti.

AEDIILI.

Hyvä, hyvä.

SICINIUS.

Ja katsokaa, ett' oiti ovat valmiit.
Kun viittauksen saavat.

BRUTUS.

Heti toimeen! —

(Aediili menee.)

Vihoittakaa hänt' oiti. Tottunut hän
On aina voittamaan ja mielinmäärin
Tenäämään vastaan; raivoon kun hän saadaan,
Ei mikään häntä hiili; puhtaaks purkaa
Hän sydämmensä, ja se purkaus
Meit' auttaa niskan hältä taittamaan.

(Coriolanus, Menenius, Cominius,
senaattoreja ja patriiseja tulee)

SICINIUS.

Tuoss' on hän.

MENENIUS.

Pyydän, olkaa tyyni.

CORIOLANUS.

Kyllä,

Kuin tallirenki, joka roiston nimiä
Tukuttain vastaan halvast' äyrist' ottaa. —
Hyvät jumalat, te Roomaa suojelkaa,
Ja kunnan miehet lakipöytiin pankaa!
Oi, rakkaus meihin luokaa! Juhlasuojiks
Avarat templit tehkäätte, mut älkää
Katuja sotakentiks!

1 SENAATTORI.

Amen, amen!

MENENIUS.

Ylevä toivomus.

(Aediili palajaa kansalaisien kanssa.)

SICINIUS.

He, tänne miehet!

AEDIILI.

Tribuunejanne tarkatkaa! Vait, hiljaa!

CORIOLANUS.

Mua kuulkaa ensin.

MOLEMMAT TRIBUUNIT.

Puhukaa! — Soh! Hiljaa!

CORIOLANUS.

Mua muuall' eikö syytetä kuin tässä?
Nyt ratkaistaanko kaikki?

SICINIUS.

Teiltä kysyn:

Tunnustatteko kansan äänivallan
Ja virkamiehet sen? Rikoksistanne
Nyt todistettavista tyydyttenkö
Lainmääräiseen rangaistukseen?

CORIOLANUS.

Tyydyn.

MENENIUS.

Oi, kuulkaahan! Hän sanoo tyytyvänsä.
Muistelkaa hänen sotatekojansa,
Ja haavojansa, joit' on ruumis täynnä,
Kuin pyhä kirkkotarha hautoja.

CORIOLANUS.

Okahan raamuj' on ne, naarmuja
Vaan naurettavia.

MENENIUS.

Ja lisäksi, nähkääs,
Vaikk' ei hän haasta niinkuin kansalainen,
Kuin sotilas hän haastaa; vihan kaiuks
Te älkää hänen jyrkkää ääntään luulko.
Vaan niinkuin sanon, soturin se kielt' on,
Eik' ilkiön.

COMINIUS.

No niin, jo kylliks siitä.

CORIOLANUS.

Mi siihen syynä, että minua,
Jonk' yksin äänin konsuliksi teitte,
Niin häpäisette nyt, ett' oiti pois sen
Mult' otatte?

SICINIUS.

Te, vastatkaa te meille.

CORIOLANUS.

Niin oikein, mun se täytyy. Puhukaa siis!

SICINIUS.

Kanteemme on, ett' yrititte riistää
Roomalta kaikki ikivanhat virat
Ja itsellenne yksinvallan ryöstää;
Siis kansan petturi te olette.

CORIOLANUS.

Kuin? Petturi!

MENENIUS.

Tyyn' olkaa; muistakaa!

CORIOLANUS.

Syvimmän hornan liekit syökööt kansan!
Vai petturi! — Sa, herjaava tribuuni!
Haa! Vaikka tuhat surmaa silmäs kätkis,
Ja tuhat kertaa tuhatta sun nyrkkis,
Ja miljoonittain valheellinen kieles,
Sanoisin: »valehtelet» yhtä julki,
Kuin jumalia rukoilen.

SICINIUS.

Haa! Kuulkaa!

KANSALAINEN.

Töyrälle, töyrälle hän viekää!

SICINIUS.

Vaiti!

Ei lisäsyitä kaivata; te näitte
Jo miehen työt, ja puheet kuulitte:
Virallisia löi hän, teitä kiros,
Lain sorti väkivallalla, ja pyhää
Hän tuomar'valtaa ilkkui; tää niin suuri
On hengen rikos, että ansaitsee se
Pahimman surman.

BRUTUS.

Vaan kosk' uljaast' on hän
Palvellut Roomaa, —

CORIOLANUS.

Mitä höpisetätte?

BRUTUS.

Ma sanon minkä tiedän.

CORIOLANUS.

Tekö?

MENENIUS.

Tuoko

Se lupaus, mink' äidillenne teitte?

COMINIUS.

Ma pyydän, kuulkaa, —

CORIOLANUS.

En, en tahdo kuulla.

Tarpeijin töyrält' uhatkoon vaan surma,
Maanpako, nylky, nääntyminen tyrmään —
Jyvänen päivän muonaks vaan — heilt' en ma
Sanoilla kauneill' armoj' osta, enkä
Sisuaani hilli, vaikka heiltä kaikki
»Hyvällä huomenella» lahjaks saisin.

SICINIUS.

Kosk' on hän tavan takaa, mink' on voinut,
Vihasta kansaan, siltä kaikin keinoin
Kokenut vallan riistää, ja nyt vihdoin
On väkinäistä tehnyt, eikä yksin
Oikeuden istunnossa, ei, vaan suoraan
Sen valvojille: siis nyt kansan nimessä
Ja valtamme nojalla me, tribuunit,
Kaupungist' oiti hänet karkoitamme,
Sill' uhall' että, jos hän koskaan astuu
Jalkansa Rooman portista, hän syöstään
Tarpeijin töyrält' alas. Se on päätös,
Sen kansan nimessä ma julistan.

KANSALAINEN.

Se päätös on, se päätös on; pois oiti!
Maanpakolainen on hän: se on päätös.

COMINIUS.

Mua kuulkaa, ystävät ja kansalaiset; —
SICINIUS.
Hän tuomittu on. Muut' ei mitään.

COMINIUS.

Kuulkaa:

Ma konsul' olen ollut: ruumiissani
On vihollisten merkit. Maani etu
Pyhempi, hellemp', armaampi on mulle
Kun henkeni, kuin kalliin vaimon arvo,
Kuin hänen kohtuns' sikiö ja omain
Mun lanteitteni aarre. — Siis, jos sanon —

SICINIUS.

Kyll' aikehenne tunnemme. No, mitä?

BRUTUS.

Ei mitäkään; maanpakolainen on hän
Vihollisena kansansa ja maansa:
Se päätös on.

KANSALAINEN.

Se päätös on, se päätös on.

CORIOLANUS.

Katalat koirat, joiden henki haisee
Kuin soiden mätä löyhkä, joiden armot
Yht' inhat on kuin hautaamatta jääneet
Ja ilmaa saastuttavat miesten raadot,
Maanpakoon minä teidät ajan! Jääkää,
Te horjuvaiset, tänne! Pienin risaus
Vavahtamahan pankoon sydämmenne!
Vihollistenne sulkatöyhdyt teihin
Leyhkätkööt kuolon tuskaa! Valta teillä
Ain' olkoon ajaa maasta puoltajanne,
Siks että oma tyhmyytenne, jok' ei
Käsitä mitään, kunnes äilön tuntee, —
Kosk' yhä riidass' eläen itse ette
Te itseänne säästä, — myypi teidät
Katalan kurjiks orjiks kansan käsiin,
Mi teidät voitti miekan iskutta!
Halveksuin selkäni ma käännän teille
Ja Roomalle: on muuallakin mailmaa.

(Coriolanus, Cominius, Menenius,
senaattorit ja patriisit menevät.)

AEDIILI.

Nyt kansan vihamies on poissa, poissa!

KANSALAINEN.

Maanpaossa on vihamies! Heleijaa!

(Kaikki heittelevät ilakoiden lakkejansa ilmaan.)

SICINIUS.

Hän portist' ulos viekää, ilkkukaa
Te häntä, niinkuin hänkin teitä ilkkui;
Häväiskää häntä aika lailla. — Vahti
Kaupungin halki meitä seuratkoon.

KANSALAINEN.

Pois tulkaa! Portist' ulos hänet viemme. —
Jaloja tribuuneja kaitkoon taivas!

NELJÄS NÄYTÖS.

Ensimmäinen kohtaus

Roomassa. Kaupungin portin edustalla.

(Coriolanus, Volumnia, Virgilia, Menenius
ja muutamia nuoria patriiseja tulee.)

CORIOLANUS.

Äl' itke nyt! Hyvästi joutuun! — Peto
Tuo monipäinen pois mun puskee — Äiti,
Miss' entinen on uljuutes? Sa sanoit
Niin usein: hätä suurin miestä koittaa;
Tavallinenkin tavallista kestää;
Tyynellä kaikki laivat yhtä hyvät
On kulkemaan; mut kohtalon kun iskut
Kovimmat kohtaa, tyynnä kestäminen
On jalo taito. Neuvoja sa mulle
Ain' annoit, jotka voittamattomaksi
Sydämmen saavat, joka niitä seuraa.

VIRGILIA.

Oi, taivaan vallat!

CORIOLANUS.

Pyydän, vaimo, älä —

VOLUMNIA.

Periköön rutto Rooman ammatit,
Ja surma kaikki käsityöt!

CORIOLANUS.

No, no!

Mua lempivät, kun mua tarvitsevat.
Miss' intos äiti, jonka hummaamana
Sa lausuit että Herkulehen vaimon'
Olisit kuusi hänen töistään tehnyt,
Näin säästäin mieheltäsi monet hiet? —
Cominius, rohkeutta! Hyvästi! —
Hyvästi, vaimoni ja äitini!
Ei hätää mun. — Menenius, kelpo vanhus,
Sun itkus suolaisempaa on kuin nuorten,
Se silmäs syö. — Mun vanha päällikköni,
Rautaiseks tunnen sun, mont' olet nähnyt
Sydäntä paaduttavaa kohtausta;
Sano noille vaimoille, ett' yht' on tyhmää
Tuhoa välttämätönt' itkeä
Kuin nauraa sille. — Äiti, vaaranihan
Sun lohtus ain' on ollut; luota minuun:
Vaikk' yksin käyn kuin suossa lohikäärme, —
Jok' ympärilleen kauhun luo, ja josta
Enemmän puhutaan kuin sitä nähdään, —
Yl' alhaison sun poikas kohoo, taikka
Kavalain salajuonten kautta kaatuu.

VOLUMNIA.

Mihin aiot, jalo poikani? Cominius
Aluksi mukaas ota; suuntas määrää,
Äl' antau alttiiks joka sattumalle,

Mik' yllättää sua tielläs.

CORIOLANUS.

Taivaan vallat!

COMINIUS.

Kuukauden sua seuraan; asuntosi
Niin valitsemme, että toisistamme
Me tiedon saamme; näin, jos aika sallis
Sua kotiin kutsua, ei tarvis meidän
Hakea yhtä miestä pitkin mailmaa,
Ja hyvä tila menettää, jok' ehtyy,
Kun poiss' on tarvitsija.

CORIOLANUS.

Hyvästi!

Sua ikä painaa; sodan herkuist' olet
Jo kylläs saanut, naarmuttoman kanssa
Kuljeksiakses. Portillen vaan käykää. —
No, tulkaa, armas vaimo, kallis äiti,
Ja taatut ystävät! Kun kaukan' olen,
Hymyillen tehkää hyvästit. Nyt tulkaa!
Niin kauan kuin maan päällä elän, kuulla
Minusta saatte; ette toki muuta
Kuin mitä ennenkin.

MENENIUS.

Tuot' ihanampaa

Ei korvin kuulla saa. — Pois itku! Tulkaa!
Käsivarsista ja jaloistani noista
Ravistaa vuotta seitsemän jos voisin,
Niin, totta Jumal', askel askeleelta
Sua seuraisin!

CORIOLANUS.

Kättesi mulle! — Tulkaa!

(Menevät.)

Toinen kohtaus.

Sama paikka. Katu lähellä kaupungin porttia.

(Sicinius, Brutus ja aediili tulevat.)

SICINIUS.

Hän poiss' on; hiltykäämme. Kansa kotiin!
Masattu aatel' on, jok' ilmeisesti
Oli hänen puoltaan.

BRUTUS.

Valtamme on nähty;

Nöyremmät olkaamme nyt työmme jälkeen
Kuin sitä ennen.

SICINIUS.

Kotiin kansa! Poiss' on

Sen suurin vihollinen, sanokaa,
Ja turvattu sen valta.

BRUTUS.

Kotiin kansa!

(Aediili menee.)

(Volumnia, Virgilia ja Menenius tulevat.)

Kah, hänen äitinsä!

SICINIUS.

Pois täältä!

BRUTUS.

Miksi?

SICINIUS.

Sanovat häntä hulluks.

BRUTUS.

Jatka vaan;

He meidät näkivät.

VOLUMNIA.

Oo! Parahiksi!

Jumalten kaikki ruttovarot teille

Lempenne palkitkoot!

MENENIUS.

St! Ei niin kovaa.

VOLUMNIA.

Jos voisin itkulta, niin kuulisitte, —

Mut, jotain saatte kuulla. —

(Brutolle.)

Poistuttenko?

VIRGILIA (Siciniolle.)

Te jääkää myös. Jos miehelleni voisin

Sanoa samaa!

SICINIUS.

Miehevää!

VOLUMNIA.

Niin, houkka!

Häpeätäkö tuo? — Kas, tuota houkkaa!

Mies eikö isän' ollut? Sinä, kettu.

Maanpakoon ajoit sen, mi Rooman puolest

Useemman iskun löi, kuin sinä olet

Sanoja puhunut.

SICINIUS.

Oi, taivaan taatto!

VOLUMNIA.

Useemman kelpo iskun, niin, kuin sinä

Viisasta sanaa — kaikki Rooman tähden. —

Haa, kuules! — Mene vaan! — Ei, älä mene! —

Oi, että heimos kanssa kahden olis

Mun poikan' erämaassa, kelpo miekka

Kädessä!

SICINIUS.

Mitä sitten?

VIRGILIA.

Mitä sitten!

Perisi hukka silloin sinun heimos.

VOLUMNIA.

Sekasikiöt ja kaikki. — Kunnon mies.

Kuin monta haavaa saitkaan Rooman tähden!

MENENIUS.

No, no, no, hiljaa!

SICINIUS.

Josp' olisi hän vastakin kuin ennen

Palvellut Roomaa, eikä sitomaansa
Sidettä itse päästänyt!

BRUTUS.

Niin, jospa!

VOLUMNIA.

Niin jospa! Rahvast' yllytätte, kollit;
Tunnette hänen arvoaan sen verran
Kuin minä taivaan salauksia, joita
Maan tiedoksi ei suoda.

BRUTUS.

Menkäämme!

VOLUMNIA.

Niin, menkää, menkää! Oivan työn te teitte.
Mut ensin kuulkaa tämä: — saman verran
Kuin Capitoli korkeudessa voittaa
Vähemmän Rooman mökin, yhtä paljon
Mun poikani, — tuon vaimon mies, tuon tuossa, —
Min karkoititte, voittaa teidät kaikki.

BRUTUS.

Niin, niin, nyt lähdetään.

SICINIUS.

Miks olla tässä
Tuon mielipuolen hännättävänä?

VOLUMNIA.

Rukoukseni mukananne viekää'
(Tribuunit menevät.)
Oo, jumalten jos ainoana työnä
Ois kiroukseni vahvistus! Jos heidät
Tapaisin kerran päiväss', että saisin
Keventää sydämmeni raskaan taakan!

MENENIUS.

Kas, sepä löylytys! ja syystä maarin!
Tuletteko te meille iltaiselle?

VOLUMNIA.

Viha ruokani on: itseäni syön mä.
Ja nälkään kuolen ravinnosta. — Tulkaa! —
Äl' inise! Valita, niinkuin minä,
Vihaisen Junon lailla! Tule pois!

MENENIUS.

Hyi, hyi, hyi!

(Menevät.)

Kolmas kohtaus.

Maantie Rooman ja Antiumin välillä.

(Roomalainen ja volskilainen kohtaavat toinen toisensa.)

ROOMALAINEN.

Minä tunnen hyvin teidät, tunnettehan tekin minut. Eikö nimenne ole
Adrian?

VOLSKILAINEN.

On. Mutta minä en todellakaan muista teitä.

ROOMALAINEN.

Olen roomalainen ja palvelen niinkuin tekin Rooman vihollisia.

Tunnetteko nyt minut?

VOLSKILAINEN.
Nicanor, eikö niin?

ROOMALAINEN.
Sama mies.

VOLSKILAINEN. Olitte parrakkaampi, kun viimeksi teidät näin; mutta puheenlaatumme teidät ilmaisi. No, mitä Roomasta kuuluu? Volskilainen valtio on antanut minulle toimeksi etsiä teitä sieltä. Olette säästänyt minulta päivän matkan.

ROOMALAINEN. Roomassa on ollut kummallisia meteleitä: kansa senaattia, patriiseja ja aatelialla vastaan.

VOLSKILAINEN. On ollut? Ovatko ne siis päättyneet? Meidän hallitus ei sitä usko; se tekee suuria sotavarustuksia, ja toivoo heidät yllättävänsä, kun riita on tulisimmillaan.

ROOMALAINEN. Pahin tulen vaara on voitettu, mutta pienimmästäkin asiasta saattaa se uudestaan leimahtaa ilmi. Sillä tuon kelpo Coriolanon maanpakoon ajaminen karvastelee niin aatelisten sydäntä, että olisivat halukkaat ottamaan kansalta pois kaiken vallan ja ikipäiviksi riistämään siltä sen tribuunit. Se, se nähkääs kipinästä kytee, ja kohta se raivokkaana ilmituleen puhkee.

VOLSKILAINEN.
Coriolanusko maanpaossa?

ROOMALAINEN.
Niin, maanpaossa.

VOLSKILAINEN.
Semmoisen uutisen tuojana olette varmaankin tervetullut.

ROOMALAINEN. Nyt tulee volskilaisten ottaa tilaisuudesta vaari. Olen kuullut sanottavan, että naitua vaimoa on sopivin vietellä silloin, kun hän on riidassa miehensä kanssa. Teidän jalo päällikkönne on tässä sodassa suurena ilmaantuva, nyt kun hänen etevä vastustajansa Coriolanus on synnyinmaassaan maineensa kadottanut.

VOLSKILAINEN. Epäilemättä. Mikä onni, että teidät näin sattumalta tapasin! Te olette toimeni päähän saattanut, ja ilolla seuraan teitä kotiin.

ROOMALAINEN. Tästä illalliseen kerron teille Roomasta mitä kummallisimpia asioita, jotka kaikki ovat vastustajalle eduksi. Sotajoukkonne on kunnossa, niinkö?

VOLSKILAINEN. On, ja oikein kuninkaallinen sotajoukko. Centurionit miehistöineen ovat pestatut ja majoitetut ja vaikkapa tunnin päästä valmiit lähtöön.

ROOMALAINEN. Hauska kuulla, että ovat valmiit, ja minä kyllä heidät liikkeelle panen, sen takaan. Siis, sydämmellisesti tervetullut! Olen suuresti mielissäni teidän seurastanne.

VOLSKILAINEN. Syöttehän sanan suustani; minullahan se tässä suurin syy on olla mielissäni.

ROOMALAINEN.
No hyvä, menkäämme siis yhtenä.

(Menevät)

Neljäs kohtaus.

Antium. Aufidion talon edustalla.

(Coriolanus tulee, halpaan valepukuun puettuna.)

CORIOLANUS.
Tää kaunis kaupunki on. — Antium, minä
Sun leskes loin, ja monen noiden sieväin
Talojes perijän näin miekkan' eessä
Korahtain kaatuvan. Mua älä tunne,
Sun vaimos muuten vartain, poikas kivin
Mun kuoliaaksi lyövät.

(Kansalainen tulee.)

Terve!

KANSALAINEN.

Terve!

CORIOLANUS.

Tuo kuuluisa Aufidius, missä täällä
Hän asuvi? Hän Antiumiss' onko?

KANSALAINEN.

On. Talossansa tänään aatelilleen
Hän pitää pidot.

CORIOLANUS.

Missä on se talo?

KANSALAINEN.

Tuoss' edessäanne.

CORIOLANUS.

Kiitos. Hyvästi!

(Kansalainen menee.)

Oi, mailma, liukkaita sun sokkeloitas?
Vannoutunehet ystävät, jotk' äsken
Olivat niinkuin yksi sydän, yksi mieli,
Joill' aika, vuode, ruoka, työ ol' yksi,
Jotk' olivat kuin kaksoispari lemmess'
Eriämättömät, nyt äkkipäätä
Ja turhan vuoksi katkerimpaan vihaan
He syttyvät; — ja verivainolaiset,
Joilt' unen viha häiritsi ja häijyt
Kavallushankkeet, sattumus nyt, jok' ei
Niin munaa maksa, ystäviksi tekee
Ja langoiksi. Niin munkin. Synnyinmaatan'
Ma vihaan ja viholliskaupungille
Suon lempeni. — Nyt sisään! Jos mun tappaa.
Niin tekee oikein hän; jos vastaan ottaa,
Niin hänen maataan palvella ma tahdon.

(Menee.)

Viides kohtaus.

Sama paikka. Pylvässäli Aufidion talossa.

(Soittoa kuuluu sisältä. Palvelija tulee.)

PALVELIJA. Viiniä, hoi, viiniä! Hyviä edesikäypiä! Luulenpa, että ne vintiöt nukkuvat.

(Menee.)

(Toinen palvelija tulee.)

2 PALVELIJA. Missä on Cotus? Isäntä kutsuu häntä. — Cotus!

(Menee.)

(Coriolanus tulee.)

CORIOLANUS.

On talo soma, ruuan haju hyvä;
Vaan min' en näytä kutsuvierahalta.

(Ensimmäinen palvelija palajaa.)

1 PALVELIJA. Mitä tahdotte? Mistä olette? Täällä ei ole teille sijaa. Menkää, tuossa on ovi!

CORIOLANUS.

Coriolanona en ansaitse
Parempaa tervehdystä.

(Toinen palvelija palajaa.)

2 PALVELIJA. Mistä olette? Missä portinvartijan on silmät, kun päästää sisään tuollaisia veijareita? Menkää tiehenne, olkaa niin hyvä!

CORIOLANUS.
Pois!

1 PALVELIJA. Poisko? Menkää itse pois!

CORIOLANUS.
Sin' olet mulle vaivaksi.

2 PALVELIJA. Mikä julkeus! Kylläpä teistä selvä saadaan.

(Kolmas palvelija tulee ja kohtaa ensimmäisen.)

3 PALVELIJA. Mikä mies se tuo on?

1 PALVELIJA.
Kummallisin mies, minkä ikänäni olen nähnyt. En saa häntä pois täältä.
Kuules, kutsuppa herramme tänne.

3 PALVELIJA. Mitä sinä, mies, täällä teet? Tiehesi oiti!

CORIOLANUS.
Mun anna olla; liettänne en tahraa.

3 PALVELIJA. Mikä olette?

CORIOLANUS.
Ylimys.

3 PALVELIJA. Ihmeen kurja ylimys!

CORIOLANUS.
Niin kyllä, aivan totta.

3 PALVELIJA. Tehkää hyvin, ylimys kurja, ja etsikää toinen olopaikka; täällä ei ole teille sijaa. Menkää tiehenne, olkaa niin hyvä! Kas noin!

CORIOLANUS.
Tee työs ja mätä itsees kylmät tähteet.

(Työntää hänet luotansa.)

3 PALVELIJA. Mitä? Etkö mene? — Mene ja ilmoita herrallemme, mikä kummallinen vieras se täällä on.

2 PALVELIJA. Kyllä menen.

(Menee.)

3 PALVELIJA. Missä asut?

CORIOLANUS.
Taivasalla.

3 PALVELIJA. Taivasallako?

CORIOLANUS.
Niin.

3 PALVELIJA. Missä siellä?

CORIOLANUS.
Varisten ja korppien kaupungissa.

3 PALVELIJA. Varisten ja korppien kaupungissa? — Mikä aasi! — Siis asut yhdessä naakkojenkin

kanssa?

CORIO LANUS.

En; minä en palvele sinun herraasi.

3 PALVELIJA. Mitä? Mitä sinulla on minun herrani kanssa tekemistä?

CORIO LANUS.

He, se olisi siivompaa kuin jos olisin tekemisissä vaimosi kanssa.

Pois, lörppä! Mene matkaas lautaisines!

(Ajaa hänet piesten ulos.)

(Aufidius ja toinen palvelija tulevat.)

AUFIDIUS.

Miss' on se mies?

2 PALVELIJA. Tuossa, herra. Olisin piessyt häntä kuin koiraa, vaan en tahtonut häiritä herroja siellä sisällä.

AUFIDIUS.

Mist' olet? Mitä tahdot? Nimesi?

Vait olet? Sano mies: mik' on sun nimes?

CORIO LANUS (Heittäen valepuvun yltänsä.)

Tullus,

Jos viel' et mua tunne, vaikka näet mun.

Ja siks et mua aavista, mik' olen,

Nimeni ilmoittaa mun täytynee kai.

AUFIDIUS.

Mik' on sun nimes?

CORIO LANUS.

Pahalta volskilaisten soi se korviin.

Ja sinun korvaas vihloo.

AUFIDIUS.

Mikä nimes?

Näkösi tuim' on, käskevä on katsees,

Jalolta näytät laivalta, vaikk onkin

Varustees pirstaleina. Mikä nimes?

CORIO LANUS.

Rypistä otsaas! Etkö nyt mua tunne?

AUFIDIUS.

En tunne sua. Mikä nimesi?

CORIO LANUS.

Nimeni Cajus Marcius on, se, joka

Kaikille volskilaisille on tehnyt

Ja erittäinkin sulle suurta turmaa;

Mun liikanimeni Coriolanus

Sen todistaa. Työt raskaat, hengen vaarat,

Vereni, maani hyväks vuodatetun,

Se kiittämätön palkinnut on tuolla

Nimellä vaan, jok' ylykkeenä sulle

Ja merkin' on, ett' inhota sun tulee

Ja vihata mua. Nimi tää vaan jäi;

Muut riisti kansan kateus ja julmuus,

Jot' arka aateli ei ehkäissyt,

Vaan jätti mun, ja salli noiden orjain

Viheltää minut Roomast' ulos. Niin,

Tää surkein hätä lietes luo mun toi,

Ei toivo — älä käsitä mua väärin —

Pelastaa henkeäni: surmaa jos, näet,

Peljännyt olisin, sua, ennen muita,
Olisin karttanut; ei, pelkkä halu
Karkoittajaini kanssa tehdä suora
Mun luokses tuonut on. Siis, sydän sulla
Jos uhkuu kosta, jos maksaa tahdot
Sa omat herjasi, ja synnyinmaasi
Parantaa avohaavat, joutuun riennä
Ja ota kurjuuteni palvelukseesi
Niin sitä käytä, että hyödyks sulle
On koston-työni; sairaan maani kanssa
Otella tahdon, näet, niin vimmatusti
Kuin kaikki hornan henget. Mut jos niin on.
Ett' et sa uskalla, ja voitteluun jos
Väsynyt olet, — no niin, kyllästynyt
Minäkin olen elämään, ja sulle
Nyt kaulan' tarjoon vanhan vihas uhriks;
Jos sit' et poikki leikkaa, olet hupsu;
Ain' olen vainonnut sua, maasi rinnast
Ammeittain olen verta juoksuttanut,
Ja elää voin vaan sulle häpeäksi,
Jos en sua palvele.

AUFIDIUS.

Oi, Marcius, Marcius!

Jokainen sanas vanhan vihan juuren
Sydämmestäni repii. Jupiterkin
Jos tuolta pilvist' ennustellen lausuis:
»Se totta on», hänt' enemmän en uskois
Kuin sua, jalo Marcius. — Suo mun kiertää
Käsvarteni sen ruumiin ympär', johon
Sadasti vahvan peitseni ma särjin,
Peloittain kuun sen pirstaleilla! Miekkan'
Alaisinta nyt halaan; lempes kanssa
Yht' uljaast', innokkaasti nyt ma painin
Kuin maineenhimon voimall' olen koskaan
Miehuuttas vastaan taistellut. Haa! Tiedäs,
Ma morsiantan' armastin: ei koskaan
Todempi ole lemmenhuokaus ollut;
Mut nyt, kun sun näin, jalo urho, sydän
Enemmän ilost' ailahtaa, kuin milloin
Ens' kerran vaimoni näin astuvan
Ma kynnyksestäni. Mars sinä, kuules,
Aseissa meill' on joukko; vielä kerran
Kädestäs aioin kilpes lyödä, taikka
Käteni menettää. Kakstoista kertaa
Mun löylytit, ja joka yö sen jälkeen
Uneksin taisteluista välillämme:
Kypärit irti, maassa siinä maattiin,
Käs' toisen kurkussa, kun havahdin ma
Ja tyhjäst' aivan puolikuoliaana.
Oi, Marcius, vaikk' ei riitaan Rooman kanssa
Syyt' olis meillä muuta kuin maanpakos,
Aseihin kaikki kakstoist'-ikäisestä
Ja seitsenkymmen-vuotiaaseen nousis.
Ja sota niinkuin hyökylvirta vyöryis
Tuon armottoman Rooman sydämmeen.
Senaattoreita kättelemään tullos,
He jäähyväisill' ovat, nyt kun aion
Maakuntihinne hyökätä ma, vaikk' en
Juur' itse Roomaan.

CORIOLANUS.

Kiitos jumalille!

AUFIDIUS.

Siis, sinä mahtimies, jos koston työtäs
Sa itse johtaa tahdot, toiset puolet
Väestän' ota, omaa tietäs kulje.
Mitenkä parhaaks näet, — koska tunnet
Sa maasi vahvat sekä heikot puolet, —
Ja Rooman portteja sä jyskytä,
Tai syrjämaille huimana sa syökse;
Peloita ensin, sitten ruhjo! Tule,
Nyt esitän sun niille, joille hankkees
On mieleinen. Tuhansin tervetullut!
Nyt suuremp' olet ystävä, kuin ennen
Olitkaan vihamies; niin, Marcius,
Ja se on paljon. Kätes! Tervetullut'

(Coriolanus ja Aufidius lähtevät.)

1 PALVELIJA (tullen esiin). Tämäpä kummallinen muutos!

2 PALVELIJA. Nyrkkini kautta! Aioin juuri häntä kartullani hutkaista, mutta aavistinpa kuitenkin, ettei hänen pukunsa puhunut totta.

1 PALVELIJA. Ja näitkös sitä käsivartta! Hän pyöritti minua sormellaan ja peukalollaan niinkuin hyrrää vaan.

2 PALVELIJA. Niin, niin, hänen kasvoistaan jo näin, että siinä miehessä oli jotakin: hänellä oli minusta kasvot sen sorttiset — en tiedä oikein, miksi niitä sanoisin.

1 PALVELIJA. Niin oli. Hän näytti siltä kuin — saakeli soikoon, enkö oitis luullut, että siinä miehessä oli enemmän kuin mitä olisin luullut.

2 PALVELIJA. Niin minäkin, jumalauta. Suoraan sanoen, hän on oivallisin mies koko maailmassa.

1 PALVELIJA. Sitäpä minäkin. Mutta suuremman sotamiehen kuin hän on, tunnet sa kai.

2 PALVELIJA. Kenenkä? Herraniko?

1 PALVELIJA. Niin, sehän tiettyä.

2 PALVELIJA. Hän vastaa kuutta tuommoista.

1 PALVELIJA. No, ei juuri sitä, mutta suurempi hän on sotamies.

2 PALVELIJA. Niin, näethän, eihän sitä niin osaa sanoa mitä meinaa. Mutta kaupunkia puolustamaan on meidän päällikkömme erinomainen.

1 PALVELIJA. On, ja valloittamaan myöskin.

(Kolmas palvelija palajaa.)

3 PALVELIJA. Kuulkaas, lurjukset, minä tiedän uutisia; uutisia, te roistot.

1 ja 2 PALVELIJA. Mitä? Mitä? Anna kuulla!

3 PALVELIJA. En nyt tahtoisi olla roomalainen, vaikka koko maailman saisin; ennemmin olisin vaikka kadotuksen oma.

1 ja 2 PALVELIJA. Miksi niin? Miksi niin?

3 PALVELIJA.

Niin, täällä on se mies, joka aina on päällikköämme löylyttänyt, — Cajus Marcius.

1 PALVELIJA. Sanotko: löylyttänyt päällikköömme?

3 PALVELIJA. En sano: löylyttänyt päällikköömme; mutta aina hän on vetänyt hänelle vertoja.

2 PALVELIJA. No niin, olemmehan ystäviä ja kumppaneita; hän oli aina hänestä liian tanakka, olen kuullut hänen itsensä sen sanovan.

1 PALVELIJA.

Niin, niin, totta kyllä, hän oli hänestä vähän niinkuin liian tanakka:

Coriolin edustalla hän noputti ja koputti häntä kuin vatkulia.

2 PALVELIJA. Jos hän olisi ihmissyöjän sukua ollut, olisi hän varmaankin paistanut ja syönyt hänet suuhunsa.

1 PALVELIJA. No, mitä muuta uutta?

3 PALVELIJA. Niin, tuolla sisälläkös häntä pokkuroidaan, niinkuin olisi hän Marsin poika ja perillinen; hän istuu ylinnä pöydän päässä, eikä yksikään senaattori puhuttele häntä muuten kuin seisoaltaan ja avopäin. Itse päällikkömmekin hyväilee häntä niinkuin helttuansa, suutelee autuaana hänen kättänsä, ja mulistelee silmänvalkuaisiaan, kun hän jotakin puhuu. Mutta pää-uutiseni on se, että päällikkömmen on kahtia halkaistu ja ainoastaan puolikas siitä, mitä hän eilen oli; toisen puolikkaan on tuo toinen saanut, koko pöytäseuran pyynnöstä ja suostumuksella. Hän sanoo menevänsä leipomaan Rooman portinvartijoita korville. Hän aikoo näyttää maahan kaikki edestänsä, ja tehdä puhdasta missä liikkuu.

2 PALVELIJA. Ja hän se minusta on mies sitä tekemäänkin, siinä missä joku toinenkin.

3 PALVELIJA. Sitä tekemään! Sen hän, hitto vie, tekeekin! Sillä, näet sä, hänellä on ystäviä yhtä paljon kuin vihollisia, ja nuo ystävät, katsos, eivät tohdi, näet sä, näyttäytyä, niinkuin sanoisimme, ystävinä, niin kauan kuin hän on kasierattuna.

1 PALVELIJA. Kasierattuna? Mitä se on?

3 PALVELIJA. Mutta kun taas näkevät hänen kypärintöyhtönsä liehumassa ja miehen oikein humoörissään, niin kömpivät he esiin loukeroistaan, niinkuin kaniinit sateen jälkeen, ja liittyvät kaikki häneen.

1 PALVELIJA. Mutta milloin se tapahtuu?

3 PALVELIJA. Huomenna, tänään, nyt heti. Vielä tänään iltapuolella saatte kuulla rummun käyvän; se tulee makiaiseksi, ennenkuin ehtivät suunsa pyyhkiä.

2 PALVELIJA. Heleijaa! Sittenhän sitä taas elämätä syntyy. Siitä rauhasta ei ole muuksi kuin ruostuttamaan rautaa, lisäämään räätäleitä ja siittämään runonrenkuttajia.

1 PALVELIJA. Niin, sotahan se vasta jotakin on: se on rauhaan verrattuna mitä päivä yöhön; silloin sitä on hommaa ja liikettä, ääntä ja elämää. Rauha se on rampa, uninen, hupelo, kuuro, tylsä ja tunnoton, ja siittää enemmän äpäriä, kuin sota nielee ihmisiä.

2 PALVELIJA. Niin kyllä, ja niinkuin sota on raikausta tavallaan, niin on se rauhakin tavaton laittamaan aisankannattajia.

1 PALVELIJA. Niin, ja panee ihmisiä vihaamaan toisiansa.

3 PALVELIJA. Järkevästi lausuttu; sillä silloin he eivät toisiansa tarvitse. Sota on kultaa parempi. Kohtapa niitä roomalaisia saadaan yhtä huokealla kuin volskilaisia. — Mutta nyt, nyt he jo nousevat pöydästä.

KAIKKI.

Sisään, sisään, sisään!

(Menevät.)

Kuudes kohtaus.

Rooma. Aukea paikka.

(Sicinius ja Brutus tulevat.)

SICINIUS.

Pois pelko! Hänt' ei kuulu. Nytpä tylsät
On hänen neuvonsa, kun maass' on rauha
Ja tyyntynyt on kansan hurja raivo,
Hävetä miehen ystävät nyt saavat,
Kun kaikk' on hyvin. Ennen näkisivät,
Vaikk' omaks vahingokseen, kapinoivain
Kaduilla riehuvan, kuin että laulaa
Käs'työläisemme puodissaan ja toimens
Ilolla toimittaapi.

(Menenius tulee.)

BRUTUS.

Hyvään aikaan
Hänestä päästiin. Onko tuo Menenius?

SICINIUS.

On, on. Kas kuin on viime aikaan nöyräks
Hän tullut. — Terve!

MENENIUS.

Terve, ystäväni!

SICINIUS.

Coriolanoanne muut ei kaipaa
Kuin ystävät; on pystyss' yhteiskunta,
Ja pystyyn jää, vaikk' äittelis hän kuinka.

MENENIUS.

Hyvin kaikki on; mut paremmin vois olla,
Jos olis myöntynyt hän.

SICINIUS.

Missä lie hän?

MENENIUS.

En tiedä; eikä myöskään vaimo tiedä,
Eik' äitikään.

(Muutamia kansalaisia tulee.)

KANSALAINEN.

Jumalat kaitkoot teitä!

SICINIUS.

Hyv'iltaa, naapurit!

BRUTUS.

Hyv'iltaa, kaikki!

KANSALAINEN.

Polvilla meidän tulee lapsin, vaimoin
Rukoilla puolestanne.

SICINIUS.

Menestykää!

BRUTUS.

Hyvästi, naapurit! Oo, että oisi
Coriolanus teitä rakastanut
Niin kuten me!

KANSALAINEN.

Jumalat kaitkoot teitä!

TRIBUUNIT.

Hyvästi, hyvästi!

(Kansalaiset menevät.)

SICINIUS.

Nyt hupaisempi
Ja paljon hauskeemp' aika on, kuin milloin
Katuja pitkin juoksivat nuo löntit,
Kapinaa huutaen.

BRUTUS.

Tuo Cajus Marcius
Ol' oiva sotamies, mut itserakas,
Hävytön, tuhmanröyhkä, rajattomiin

Himoten kunniaa, —

SICINIUS.

Ja yksinvaltaa
Yksistään itselleen.

BRUTUS.

En sitä luule.

SICINIUS.

Sen olisimme, kaikkein suruks, nähneet,
Jos olisi hän konsuliksi päässyt.

BRUTUS.

Mut jumalat sen estivät, ja Rooma
Levossa on ja turvass' ilman häntä.

(Aediili tulee.)

AEDIILI.

Tribuunit hyvät, orja tuolla, jonka
Otimme kiinni, kertoo volskilaisten
Karanneen kaksin joukoin Rooman maahan,
Hävittäen julmimmalla sotaraivoll'
Edestään kaikki.

MENENIUS.

Aufidius se siellä,
Kuullessaan, ett' on maanpaossa Marcius
Taas näyttää maailmalle sarviansa;
Kun Marcius Roomass' oli, kuorestaan ne
Ei pilkistellä tohtineet.

SICINIUS.

Mitä te Marciosta pakisette?

BRUTUS.

Se valhehtija pieskää! — Mahdotonta!
Ei tohdi volskilaiset rauhaa sortaa.

MENENIUS.

Ei tohdi! Tiedän, että tohtivat he;
Eläissäni sen kolmast' olen nähnyt.
Mut ennenkuin te miestä rankaisette,
Kysykää, mist' on tietonsa hän saanut;
Pieksette muuten kenties airuttanne,
Ja lyötte vakojaa, jok' uhkaavasta
Varoittaa teitä vaarasta.

SICINIUS.

He, vaiti!
Se mahdotont' on, tiedän.

BRUTUS.

Mahdotonta.

(Sanansaattaja tulee.)

SANANSAATTAJA.

Senaatintaloon rientää kiireimmittain
Patriisit kaikki: sanoma on tullut,
Mi muodon heiltä muuttaa.

SICINIUS.

Niin, tuo orja!
Hän pieskää kansan nähden! — Hänen töitään
Ja vehkeitään on kaikki!

SANANSAATTAJA.

Jalo herra,
Muut samaa kertovat, ja paljon, paljon
Pahempaa vielä kuuluu.

SICINIUS.

Pahempaako?

SANANSAATTAJA.

Jutellaan julki, — tottako, en tiedä, —
Ett' yhdess' Aufidion kanssa Marcius
Nyt Roomaa vastaan käy, ja koston vannoo
Niin täyden, että kaikkia se kohtaa
Nuoremmast' alkain vanhimpaan.

SICINIUS.

Niin aina!

BRUTUS.

Kujetta vaan, jott' arat kotiin kutsuis
Tuon hyvän Marcion taas!

SICINIUS.

Niin, siinä juoni.

MENENIUS.

Ei luultavaa se ole.
Aufidius ja hän, he vastakohdat
On jyrkimmät, he eivät sovi yhteen.

(Toinen sanansaattaja tulee.)

2 SANANSAATTAJA.

Senaattiin joutuun menkää: Cajus Marcius,
Aufidioon liittyneenä, Roomaa vastaan
Tuo julman sotajoukon, joka riehuu
Jo alueellamme ja tiensä raivaa,
Tulella polttaen ja rosvoten
Mit' eteen sattuu.

(Cominius tulee.)

COMINIUS.

Oivan työn te teitte!

MENENIUS.

No, mitä, mitä?

COMINIUS.

Sen nyt aikaan saitte.

Ett' omat tyttärenne raiskataan,
Sulataan kattolyijyt kiireillenne,
Vaimonne teidän nähden häväistään, —

MENENIUS.

No, mikä nyt on, mikä?

COMINIUS.

Templinne poltetahan pohjaa myöten,
Ja teidän rakkaat etu-oikeutenne
Ne kairan reikään nalkitaan.

MENENIUS.

Mik' ompi? —

Työn kauniin teitte, pelkään mä. — Mik' on? —
Jos Marcius yhtyy volskilaisiin, —

COMINIUS.

Jos!

Hän heidän jumalans' on, hän heit' ohjaa,

Ikäänkuin korkeamman luojan luoma
Ja paremp' ihmislapsia; he häntä
Meit', itikoita, vastaan seuraavat
Yht' uljaasti kuin pojat kesäperhoj'
Ajavat takaa, taikka teurastajat
Läimivät kärpystä.

MENENIUS.

Työn teitte oivan.

Te, paarva-joukkoinenne! Liian paljon
Käs'työläis-äänihin te luotitten ja
Sipulinsyöjäin henkeen!

COMINIUS.

Roomaa huiskii

Hän, että korvat soi!

MENENIUS.

Kuin marjapuuta

Ravistaa Hercules! Työn teitte oivan!

BRUTUS.

Tuo onko totta?

COMINIUS.

Ennen vaalenette,

Kuin toista kuuluu. Kaikki paikkakunnat
Hymyillen luopuvat; ken vastaan panee,
Se uhka-tyhmyrin saa pilkkanimen,
Ja kuolla saa kuin uskollinen narri.
Ken häntä moittis? Hänen sekä teidän
Vihoiksenne hänen kuntons' äkkää.

MENENIUS.

Kaikk' ollaan hukassa, jos jalomielin
Hän meit' ei armahda.

COMINIUS.

Ken anojaksi?

Tribuunej' estää häpy; kansaa ei hän
Enemmän ole aulis säälimään
Kuin paimen sutta; paras ystäväkin
Jos sanois: »sääli Roomaa», pyynnöllänsä
Vaan hänen vihans' oikeaksi myöntäis
Ja viholliseksi näyttäytyis.

MENENIUS.

Niin kyllä.

Jos ilmituleen taloni hän pistäis,
En sanoa ma rohkenis: »seis, älä!» —
Te oivan teitte työn, te käs'työläiset,
Niin, oivan kätten työn!

COMINIUS.

Niin vapisemaan

Panitte Rooman, ettei ole koskaan
Näin avuton se ollut.

TRIBUUNIT.

Syy ei meidän.

MENENIUS.

Siis meidän? Häntä rakastimme, mutta
Me ylimykset, pelkurit kuin pedot,
Väistimme liutojanne, jotka hänet
Kaupungist' ulos rääkkyivät.

COMINIUS.

Ja, pelkään,
Takaisin vielä ulvovat. Aufidius,
Tuo mailman toinen mies, hänt' umpisilmin
Kuin alamainen seuraa. Epätoivo
Nyt Rooman aino valtataito, voima
Ja puolustus on.

(Joukko kansalaisia tulee.)

MENENIUS.

Tuossa on ne liudat. —
Aufidius hänen mukanaanko? — Te,
Te ilman saastutitte, lakkejanne
Kun rasvast' ihvisiä viskelitte.
Iloiten Coriolanon maanpaosta.
Nyt tulee hän, ja ruoska joka hius on
Soturin päässä; yhtä monta houkkaa,
Kuin lakkej' ilmaan lensi, nutistaa hän
Palkaksi äänistänne. Vaan ykskaikki!
Vaikk' yhdeks hiileksi hän meidät kaikki
Polttaisikin, se vaan ois kohtuullista.

KANSALAINEN.

Oi, julmaa kuuluu.

1 KANSALAINEN. Minä, kun ma sanoin: »Maanpakoon syöskää», sanoin: »onpa sääli.»

2 KANSALAINEN. Samaten minä.

3 KANSALAINEN. Niin minäkin; ja niin, totta puhuen, teki sangen moni meistä. Minkä teimme, sen teimme yhteisen hyvän tähden; ja vaikka tahdollamme suostuimme hänen karkoittamiseensa, niin tapahtui se kuitenkin vastoin tahtoaamme.

COMINIUS.

Olette hyvää joukkoa, te äänet!

MENENIUS.

Te teitte oivan työn, te, koirinenne! —
Nyt Capitoliin kai?

COMINIUS.

Niin, kuinkas muuten?

(Cominius ja Menenius menevät.)

SICINIUS.

Kotiinne, ystävät, ja rohkeit' olkaa;
Tuo lahko näkis mielellään sen todeks,
Mit' on se pelkäävinään. Kotiin menkää;
Pois kaikki pelvon oireet mielestänne!

1 KANSALAINEN. Jumalat meitä armahtakoot! Tulkaa, miehet, kotiin! Olen aina sanonut, että teimme väärin, kun hänet karkoitimme.

2 KANSALAINEN. Sen teimme kaikki. Tulkaa pois kotiin!

(Kansalaiset menevät.)

BRUTUS.

Ikävä uutinen.

SICINIUS.

Ikävä kyllä.

BRUTUS.

Pois Capitoliin! Puolet tavaraani
Nyt valheest' antaisin ma.

SICINIUS.

Lähtekäämme!

(Menevät.)

Seitsemäs kohtaus.

Leiri vähän matkan päässä Roomasta.

(Aufidius jo yksi hänen alapäälliköistään tulevat.)

AUFIDIUS.

Yhäkö ihailevat roomalaista?

ALAPÄÄLLIKKÖ.

En tiedä, mikä tenho häness' on;
Mut ennen, jälkeen, kesken syöntiä
Väkenne ruokalukuna hän on;
Ja teitä omat miehet halventavat
Sodassa tässä.

AUFIDIUS.

Sit' en nyt voi auttaa,
Jos keinollani rammaks hankkeitamme
En tehdä tahdo. Minuakin kohtaan
Hän röyhkemp' on, kuin ensi syleilyksest'
Olisin varronnut; mut horjumaton
Hän luonteeltaan on; anteeks suoda täytyy
Mit' ei voi auttaa!

ALAPÄÄLLIKKÖ.

Teille itsellenne
Parempi olis ollut kai, jos ette
Jakanut olis valtaa hänen kanssaan,
Vaan joko itse päällikkönä ollut,
Tai hälle yksin koko johdon suonut.

AUFIDIUS.

Sun ymmärrän; mut ole varma että,
Kun tilinpäivä tulee, hän ei arvaa,
Mit' ilmi tuoda voin. Nyt näyttää siltä,
Ja itse luulee hän, ja luulee rahvas,
Ett' on hän kaikin puolin vilpiton.
Ja volskilaisten hyväks kaikki toimii,
Kuin lohikäärme tappelee, ja voittaa,
Kun miekkansa vaan paljastaa; mut jotain
On laiminlyönyt hän, mi hältä taittaa
Tai multa niskan, tilillen kun tullaan.

ALAPÄÄLLIKKÖ.

Mut uskottenko, voittaako hän Rooman?

AUFIDIUS.

Hän joka paikan saartamatta voittaa;
Käsissään häll' on Rooman aatelisto;
Patriisit, senaattorit suosii häntä.
Tribuunit satureit' ei ole; kansa
Takaisin hänet kutsuu yhtä hevin
Kuin karkoitti se hänet. Rooma hälle
On mitä sääkselle on kala: siihen
Se luonnon vaistost' iskee. Aluss' oli
Hän nöyrä palvelja, mut arvoaan hän
Ei voinut kantaa. Kopeusko synä,
Jok' onnenmyyrän liika menestyksell'
Useinkin pilaa; vaiko älyn puute
Hyväkseen käyttää joka tilaisuutta.
Mi tarjon' on; vai luontoko, ettei hän
Muut' olla voi kuin yhtä eikä vaihtaa

Kypärrä patjahan, vaan rauhass' on
Yht' ankara kuin sodassa ja tuima;
Niin, näistä vioist' yksi (niitä hällä
On vähän kaikkia, mut, myöntää täytyy,
Ei kaikkia) sai hänet peljätyksi,
Vihatuks sitten, sitten maanpakoon.
Häll' ansiota on, mut liika kehu
Sen tukeuttaa. Näin ajan selityksest'
On ihmis-arvo riippuva; ja voimall',
Itsessään kiitettävällä, niin varmaa
Ei ole hautaa, kuin se puhe-istuin,
Joit' ylistellähän sen mainetöitä.
Tuli tulen karkoittaa ja naula naulan,
Kyvyn voittaa kyky, paula murtaa paulan.
Pois tulkaa! Cajus, Rooma kun on sun,
Sin' olet mennyt mies, ja silloin mun.

(Menevät.)

VIIDES NÄYTÖS.

Ensimmäinen kohta.

Rooma. Julkinen paikka.

(Menenius, Cominius, Sicinius, Brutus ja muita tulee.)

MENENIUS.

En mene: kuulitte sen miehen sanat,
Jok' ennen oli hänen päällikkönsä
Ja paljon häntä rakasti. Mua isäks
Hän kutsui. Mitä siitä? Menkää te,
Te hänet karkoititte; polvistukaa
Jo virstain päässä hänen teltastansa,
Ja esiin ryömikää. Cominiolle
Hän oli tyly, minä siis jään kotiin.

COMINIUS.

Mua hän ei ollut tuntevinaan.

MENENIUS.

Nähkääs!

COMINIUS.

Nimeni mainitsi hän toki kerran;
Vetosi vanhaan ystävyteen, vereen
Yhdessä vuodatettuun. Coriolanoa
Ei suvainnut hän, kielsi nimet pois;
Hän tyhjää oli muka, nimetön,
Siks kunnes Rooman liekeiss' itselleen hän
Takoisi nimen.

MENENIUS.

Niin. Työn oivan teitte!

Tribuunit hommanneet on halventaakseen
Roomassa hiilten hintaa: kaunis muisto!

COMINIUS.

Kuvailin, kuinka suurt' on anteeks-anto,
Kun vähimmin sit' odotetaan; kurja
Se valtio on, vastas hän, jok' anoo
Maanpakolaiseltansa moista.

MENENIUS.

Niin oikein. Voiko puhua hän toisin?

COMINIUS.

Muistutin häntä vanhoist' ystävistä;
Hän vastas, ettei aikaa ole hällä
Mädästä, tunkkaisesta ruumenjoukosta
Erottaa heitä; hulluutt' on, hän sanoi,
Jyväsen parin vuoksi polttamatta
Se jättää ja sen tunkkaa yhä haistaa.

MENENIUS.

Jyväsen parin! Yks niist' olen minä;
Niin, äiti, vaimo, laps ja tuo mies tuossa,
Me jyvät olemme, ja mätä ruumen
Olette te, jok' ylös kuuhun löyhkää.
Ja meidän täytyy teidän tähden palaa.

SICINIUS.

Oi, tyyntykää! Jos tässä ahdingossa
Apunne kiellättenki, älkää toki
Ivatko tuskaamme. Jos tahtoisitte
Puhua maanne hyväks, sanannepa
Ne enemmän kuin kaikki sotajoukot
Pidättäis maanmiestämme.

MENENIUS.

Min' en tahdo.

SICINIUS.

Ma pyydän, menkää.

MENENIUS.

Miksi menisin?

BRUTUS.

Koitelkaa, mitä rakkautenne Roomaan
Hänessä voipi.

MENENIUS.

Entä jos hän káskee
Mun pois, niinkuin Cominion, kuulematta?
Mit' arvelette siitä? — Taasen lisää
Yks tyytymätön ystävä, min mielen
Hän tylyydellään tervaa. Aatelkaapas.

SICINIUS.

Mut hyvän tahtonne sen maksaa Rooma
Sen mukaan, miten hyvää tarkoittite.

MENENIUS.

No, tahdon koittaa; kenties hän mua kuulee.
Mut tuo, ett' yrmi kelpo Cominiolle
Ja puri huultaan hän, se arveluttaa.
Hän pahall' oli päällä, syömätönnä;
Kun suonet tyhjät on, on veri kylmä;
Nyreät aamull' olemme ja nurjat
Niin antamaan kuin anteeks antamaan;
Mut veren putket, sokkelot kun täynnä
On ruokaa, viiniä, niin norjemp' on
Kuin paaston aikaan mieli. Siis, ma varron
Siks kun hän ruokatuulell' on, ja silloin
Pyynnöllän' esiin karkaan.

BRUTUS.

Oikotien

Te hänen hyvyhteensä tunnette

Ja ette eksy.

MENENIUS.

Hyvä; tahdon koittaa.

No, käyköön miten käykin, kohtaloni
Ma kohta näen.

COMINIUS.

Hänt' ei hän kuule.

SICINIUS.

Eikö?

COMINIUS.

Hän, näetten, kullass' istuu, silmä palaa.
Kun tahtois Rooman polttaa se, ja kosto
Se säälin kahlehtii. Ma polvistuin;
Hän tuskin sanoi: »nouse»; pois mun, vaiti
Kädellään viittas näin. Mit' aikoi tehdä,
Mit' ei, hän siitä kirjeess' antoi tiedon,
Ja valall' ehdot täyttämään mun vaati.
Siis turhaa kaikk' on toivo; ainoa
On hänen äitinsä ja puolisonsa:
He, kuulen ma, hält' aikovat nyt maalleen
Anoa armoa. Siis lähtekäämme
Rukouksillamme jouduttamaan heitä.

(Menevät.)

Toinen kohtaus.

Volskilaisten leiri Rooman edustalla.

(Vahtimiehiä vartioimassa. Menenius tulee.)

1 VAHTIMIES. Seis! Mistä ollaan?

2 VAHTIMIES.

Seis, ja takaisin!

MENENIUS.

Kah, kelpo vahdit! Hyvä on. Mut kuulkaas,
Min' olen virkamies; mull' asiaa on
Coriolanolle.

2 VAHTIMIES.

Ja mistä?

MENENIUS.

Roomasta.

1 VAHTIMIES.

Täst' ette pääse; takaisin vaan! Sieltä
Ei päällikkömme tahdo mitään kuulla.

2 VAHTIMIES. Roomanne ennen tulenliekit syö, kuin Coriolanoa puhutella saatte.

MENENIUS.

Jos päällikkönne maininnut on Roomaa
Ja ystäviään siellä, vannon ett' on
Minunkin kuultu nimeni: Menenius.

1 VAHTIMIES.

Viis siitä! Tiehesi Täst' ei nimes arvo
Sua päästä.

MENENIUS.

Kuules, veikko: ystäväni
On päällikkös; ma hänen urotöittens'

Olen aikakirja, jossa hänen maineensa'
On suurennettuna ja verratonna.
Ain' ystäviäni (hän niistä on suurin)
Sen verran olen kehunut kuin totuus
Livistymättä sietää, joskus ehkä,
Kuin keilapallo liukkahalla maalla,
Pois määräst' eksynyt ja valheen leiman
Näin hänen kiitokseensa painanut.
Siis, veikko, täytyy sinun päästää minut.

1 VAHTIMIES. Totta tosiaan, vaikka olisitte yhtä monta valhetta kutonut hänen hyväkseen, kuin sanoja omaksi eduksenne, ette sittenkään pääsis; ette, ette, vaikkapa olisi yhtä kunnollista valhetella kuin siivosti elää. Siis, takaisin!

MENENIUS. Mutta muista, ystäväiseni, että nimeni on Menenius, ja että aina olen pitänyt päällikkösi puolta.

2 VAHTIMIES. Vaikka olisittekin, niinkuin itse sanoitte, hänen valehtelijansa, niin minä häntä palvelen totuutta puhumalla, ja sanon teille että ette pääse. Siis, takaisin!

MENENIUS. Onko hän jo päivällistä syönyt, tiedätkö sen? Sillä en tahtoisi puhutella häntä ennenkuin atrian jäljestä.

1 VAHTIMIES. Oletteko roomalainen, sanokaa?

MENENIUS.

Olen, niinkuin päällikkösikin.

1 VAHTIMIES. Siis tulisi teidän Roomaa vihata, niinkuin hänkin sitä vihaa. Saatatteko te, — kun olette ajaneet porteistanne ulos niiden parhaan puolustajan ja tyhmän törkeällä hurjuudella antaneet kilpenne pois vihollisillenne, — saatatteko luulla voivanne torjua hänen kostoansa tyhjällä akkain ulinalla, tyttärentenne palvovilla neitsyen käsillä, taikka tuollaisen vanhan ränstyneen kinnin rampaisilla esirukouksilla, kuin te näytätte olevan? Luuletteko voivanne tuolla heikolla hengellänne puhaltaa sammuksiin valkean, joka kohta nielee koko kaupunkinne? Ei, te petytte; siis, takaisin Roomaan, odottamaan teloitustanne. Te olette viipymättä ja armotta tuomion omat; sen on päällikkömme vannonut.

MENENIUS. Lurjus, jos esimiehesi tietäisi, että minä olen täällä, niin hän kohtelisi minua kunnioituksella.

2 VAHTIMIES. Pois! Minun esimieheni ei teitä tunne.

MENENIUS.

Päällikköäsi tarkoitan.

2 VAHTIMIES. Päällikköni ei teistä välitä. Takaisin, sanon! Matkaan! Muuten lasken teistä puolen tuoppia verta, — takaisin! — sen enempää sitä teissä tuskin on. Takaisin!

MENENIUS.

No, mutta, ystäväni, —

(Coriolanus ja Aufidius tulevat.)

CORIOLANUS.

Mik' ompi täällä?

MENENIUS. Nyt, sinä lurjus, nyt minä sinulle näytän; nyt saat tuta, että minä olen arvossa pidetty mies, ja nähdä, ettei tuollaisella jöröjukalla ole lupaa ajaa minua pois poikani Coriolanon luota. Katsos nyt, miten hän minua kohtelee, ja sano, eikö sua piankin hirsipuu uhkaa tai joku muu kuolintapa, jota on vaikeampi kärsiä ja jota kauemmin kestää katsella; katsos nyt vaan, ja pyörry, kun ajattelet, mikä sinua odottaa. — Suuret jumalat neuvotelkoot joka hetki sinun menestyksestäsi ja rakastakoot sinua yhtä suuresti kuin vanha isäsi Menenius! Oi, minun poikani, minun poikani! Sinä paraikaa laittelet meille tulta; katsos, tässä on vettä sen sammuttamiseksi. Työllä ja vaivalla myönnyin luoksesi tulemaan, mutta kun vakuutukseni oli, ettei kukaan muu kuin minä voisi sinua lepyttää, niin sallin heidän huokauksillaan lietsoa minut ulos portista, ja pyytämällä pyydän nyt tässä sinua armahtamaan Roomaa ja rukoilevia kansalaisiasi. Hyvät jumalat asettakoot vihasi, ja viskatkoot sen ravan tuohon vintiöön, joka, niinkun pölkkyy, on minulta kieltänyt luoksesi pääsön.

CORIOLANUS.

Pois!

MENENIUS.

Kuin? Poisko?

CORIOLANUS.

Laps, äiti, vaimo, kaikk' on vieraat mulle;
Ma toista palvelen. Vaikk' onkin kosto
Mun omani, niin volskilaisten povess'
On anteeks-anti. Kiittämätön unhe
Tuon vanhan tuttavuuden ennen nielköön,
Kuin sääli saa sen ilmaista. — Siis, pois!
Kovempi korvani on pyynnöillenne
Kuin voimalleni porttinne. Mut merkiks,
Ett' olit ystäväni, ota tuo.

(Antaa hänelle paperin.)

Se sulle on; sen lähettää ma aioin.
Nyt loppu keskustelun on, Menenius. —
Tuo mies, Aufidius, Roomass' oli paras
Mun ystäväni; mutta nyt sä näet —

AUFIDIUS.

Olette aina kaltaisenne.

(Coriolanus ja Aufidius menevät)

1 VAHTIMIES. No, herra, onko nimenne Menenius?

2 VAHTIMIES. Sen lumousvoima on suuri, niinkuin näette. Nyt kai löydätte tien kotiinne.

1 VAHTIMIES. Kuulitteko, kuinka saimme toria siitä, että pidätimme teidän ylhäisyyttänne?

2 VAHTIMIES. Onko minun nyt syytä pyörtyä, mitä luulette?

MENENIUS. Minä en piittaa päälliköstänne enkä koko maailmasta. Semmoiset elukat kuin te, mitä teihin tulee, tiedänpä tuskin, oletteko olemassakaan, niin vähäpätöisiä te olette. Se, joka itse rohkenee ottaa hengen itsestään, ei pelkää muiden sitä hänestä ottavan. Tehkään päällikkönne mitä pahinta voi. Te taas, olkaa, mitä olette, kauan aikaa, ja kurjuutenne kasvakoon samassa suhteessa kuin ikänne. Minä sanon teille mitä te sanoitte minulle: pois!

(Menee.)

1 VAHTIMIES. Jalo mies, sen takaan!

2 VAHTIMIES. Paras on kuitenkin meidän päällikkömme; hän on kallio, tammi, joka ei tuulessa järky.

(Menevät.)

Kolmas kohtaus.

Coriolanon telтта.

(Coriolanus, Aufidius ja muita tulee.)

CORIOLANUS.

Huomenna Rooman muurin edustalle
Sijoitumme. Te, sotaveikko, tehkää
Senaatillenne tiedoks, kuinka toimen'
On ollut suora.

AUFIDIUS.

Meidän parastamme
Vaan tarkoititte; Rooman rukouksille
Olitte kuuro; ette kuiskett' edes
Pitänyt ystäväinne kanssa, jotka
Niin varmat teistä olivat.

CORIOLANUS.

Tuo vanhus;

Jonk' ajoin täältä miellä murtuneella,
Mua enemmän kuin isä rakasti,
Ja jumaloikin. Viime neuvo oli
Lähetää hänet. Ystävyden vuoksi
(Vaikk' yrmyltä ma näytin) samat ehdot
Ma tein, jotk' oli kerran hyljänneet he
Ja joit' ei enää voineet vastaan ottaa;
Mut mieliks hälle, joka toimestansa
Niin suurta toivoi, hiukan vaan ma tingin.
Vastaiset pyynnöt sekä rukoukset,
Niin valtion kuin ystävain, on turhat. —
(Melua ulkoa.)
Haa! Mikä melu? Kiusaukseenko joudun
Valani rikkomaan, jonk' äskein vannoin?
En, sit' en tee!

(Virgilia, Volumnia, taluttaen kädestä nuorta Marciota,
Valeria ja seuralaisia tulee lisään, surupukuun puettuina.)

Kah, vaimon' etupäässä,
Ja sitten jalo muotti se, joss' ompi
Tää ruumis muodostettu, talutellen
Verensä lapsen lasta! Pois nyt, hellyys!
Hajotkaa, luonnon lait ja siteet kaikki!
Hyvettä olkoon tylyys nyt! — Kah! Kelle
Tuo kumarrus? Ja kyyhkyn katse tuo,
Mi hurmata vois jumalat? — Ma hellyn;
En maata ole kovempaa kuin muutkaan. —
Oi, äiti kumartaa, niinkuin Olympi
Rukoillen painuis myyränmättään eteen;
Ja poikani niin hellin silmin katsoo.
Kuin huutais koko luonto: »älä kiellä!» —
Mut, kyntäköhöt volskilaiset Rooman,
Äestäkööt Italian; en koskaan,
Elukan lailla, vaistoani seuraa.
Vaan seison niinkuin oma luojan' oisin,
Enk' alkuperää muuta tuntisi.

VIRGILIA.

Mun herrani ja puolisoni!

CORIOLANUS.

Samat

Ei ole silmäni kuin Roomassa.

VIRGILIA.

Niin luulet vaan, kun surun näet meidät
Näin muuttaneen.

CORIOLANUS.

Kuin huono näyttelijä

Osani unhotin ja häkellyin,
Ja hävetä nyt saan. — Eloni aarre!
Tää tylyys anteeks suo; mut älä pyydä
Roomalle anteeks. — Muisku, he, niin pitkä
Kuin maanpakoni, suloinen kuin kostoni!
Haa, kautta kateen Junon! Saman muiskun
Sult', armas, kerran sain, ja huulen' ovat
Sen säilyttäneet neitseeseen puhtaudella. —
Jumalat! Tässä pakisen, ja äiti.
Maan jaloin, vielä tervehtimätt' ompi!
Sa maahan vaivu, polvi,
(Polvistuu.)

siihen paina

Syvempään kunnioitukses kuin muut
Nuo arkilapset!

VOLUMNIA.

Nouse siunattuna.

Kun patjalle pii-kovalle sun etees
Nyt minä polvistun ja kunnioitust'
Osoitan uutta sekä näihin saakka
Tavatont' äidin välillä ja lapsen.

(Polvistuu.)

CORIOLANUS.

Mitä tää? Mun edessäni polvillanne,
Mun, hylkypojan? Tähtiin kimmahdelkoot
Nälkäisen merenrannan piit ja sorat!
Tuliseen aurinkohon vinhat tuulet
Nakelkoot uljaat setripuut, näin tehden
Luonnolliseksi luonnottomuudenkin,
Ja kaiken mahdottoman lastenleikiks!

VOLUMNIA.

Mun olet sotilaani; multa sinä
Tuon muotos sait. — Tää nainen onko tuttu?

CORIOLANUS.

Jalo Publicolan sisar, Rooman kuutar,
Saasteeton kuin jääpuikko, joka, lumest'
Ani puhtahasta kiteytyneenä, riippuu
Dianan templissä. Valeria armas!

VOLUMNIA.

Ja tässä itsestäsi halpa ote,
Jok' ajan vaurastuttamana saattaa
Sun kaltaiseskes tulla.

CORIOLANUS.

Sodan jumala,

Luvalla suuren Zeun, sun sielus täyteen
Jaloutta luokoon, ettei haavoittaa sua
Häpeä voi, ja sodass' että seisot
Kuin merirasti, myrskyj' uhotellen,
Ja sinuun katsovaiset pelastat.

VOLUMNIA.

Polvilles, poika!

CORIOLANUS.

Uljas poikan' on se!

VOLUMNIA.

Niin, hän ja vaimos, nainen tuo ja minä
Sua rukoilemme nyt.

CORIOLANUS.

Ma pyydän, älkää!

Mut, jos sen teette, kuulkaa ensin tämä:
Mit' olla vannoin myöntämättä, älkää
Sit' ymmärtäkö kielloks. Vaiti siitä,
Väkeni että päästäisin, ja Rooman
Käs'työläisien kanssa sopisin;
Vait siitä, luonnottomalt' että näytän;
Vihaani, kostoani järjen jäillä
Te ette lauhduttaa voi.

VOLUMNIA.

Vaiti, vaiti!

Sa sanoit, ettet mitään meille myönnä;
Ja muut' ei meillä pyyntöä kuin minkä
Jo meiltä kielsit; kuitenkin ma pyydän,

Niin että tylyyteesi moite sattuis.
Jos sen sa kiellät; kuule siis.

CORIOLANUS.

Aufidius

Ja volskilaiset, huomatkatte: Roomast'
En mitään kuule salaa. — Pyyntönne?

VOLUMNIA.

Vaikk' oltais vaitikin, niin puku näyttäis
Ja ruumiin asu, mit' on elämämme
Maanpakos jälkeen ollut. Ajattele,
Maan päällä vaimojako kurjempia?
Sydämmen tulis riemust' ailahdella
Ja silmän ilost' itkeä, kun näen sun;
Mut nyt sen täyttää parku, tuska, kauhu,
Kun äidin, vaimon, lapsen täytyy nähdä.
Kuin poika, puoliso ja isä maansa
Sisukset repii maalle. Meihin kurjiin
Kipeimmin vihas koskee: jumaliinkin
Keit' estät kääntymästä, joka muilla
On lohtuna, pait meillä; sillä kuinka.
Ah! kuinka voimme voittoa rukoilla
Samassa maallemme ja sulle, — jota
Kumpaakin meidän tulis tehdä? Voi!
Kadottaa meidän täytyy joko maamme,
Imettäjäimme kallis tuo, tai sinut,
Maass' aino lohtumme. Me ilmi-tuhon
Olemme omat, kelle tulkohonkin
Rukoilemamme voitto; joko sua,
Kuin vierast' ilkiötä, talutellaan
Kahleissa Rooman kaduilla, tai astut
Sa voittoriemuin maasi raunioilla,
Kädessä palmu, siit' ett' uljahasti
Sa vaimos veren vuodatit ja lapses.
Ma, puolestan', en sodan loppupäätöst'
Odottaa aio; jos en sua saa ma
Kumpaakin puolta säästämään, vaan toisen
Tuhota tahdot, niin et maahas syöstä
Sa muuten voi, — niin, usko pois, et muuten, —
Kuin että survot oman äitis kohdun,
Jok' ilmoillen sun kantoi.

VIRGILIA.

Niin, ja vaimos,
Jok' antoi sulle tämän pojan, joka
Nimesi jälkimaailmahan vie.

POIKA.

Mua survoa ei saa hän, pois ma juoksen;
Mut suureks kun ma kasvan, tappelen ma.

CORIOLANUS.

Ken naisen hempeytt' arastaa, ei saa
Se vaimon, lasten silmiin katsahtaa. —
Ma istuin liian kauan.

(Nousee.)

VOLUMNIA.

Älä mene!

Jos rukouksemme tarkoittaisi auttaa
Vaan Roomaa, murtamalla volskilaiset,
Nykyiset herras, voisit meitä syyttää
Maineesi murhaajiks. Ei, sovintoa
Pyydämme vaan, niin että volskilainen

Sanoa vois: »Me annoimme tän armon»,
 Ja roomalainen: »Otimme sen vastaan»;
 Ja kumpikin he sulle huutais: »Terve!
 Siunattu sinä, rauhan tekijä!»
 Sa tiedät, poikan' ylväs: epävarma
 On sodan päätös; mutta varma, että
 Jos Rooman voitat, palkaks siitä korjaat
 Sa moisen nimen, jota mainitessa
 Kiroja kuuluu, ja jost' aikakirjat
 Näin kertovat: »Hän jalo oli mies,
 Mut maineensa hän tahras viime työllään,
 Hän maansa surmas, hänen nimens' inhaks
 On jälkimaailmalle.» Puhu, poika!
 Jalointa havittelit kunniaa,
 Jumalten armoitaita tahdoit tehdä,
 Halaista jyrüll' ilman paksut posket,
 Mut leimaukseesi käyttää nuolta, joka
 Vaan tammen pirstaa. Miks et puhu? Sano,
 Sopiiko jalon miehen vihaa pitää
 Noin lakkaamatta? — Tytär, puhu sinä!
 Hän itkustas ei huoli. — Poika, puhu!
 Enemmän lapsen mieles ehkä voipi
 Kuin meidän järki-syymme. — Kuka toinen
 Enemmän kiitost' äidilleen on velkaa?
 Täss' antaa kuitenkin mun jaaritella
 Kuin jalkapuussa. — Ikänäs et ole
 Sa äiti-hyvääs hellinyt, kun hän,
 Kana parka tuo, joll' yksi vaan on poika,
 Sun sotaan kaakotti, ja sieltä kotiin,
 Kunniall' ahdattuna. Vääräks sano
 Mun pyyntöni, ja työnnä minut luotas;
 Mut, toisin ollen, sin' et ole rehti,
 Ja jumalat sua vitsovat, kun multa
 Pidätät kunnian, jot' äitin' olen
 Ma saapa. — Pois hän kääntyy. Maahan, vaimot!
 Häväisköön häntä polvistumisemme!
 Nimestään enemmän hän ylpeilee,
 Kuin säälii pyyntöämme. Polvi maahan!
 Tää kerta vielä! — Sitten kotiin Roomaan,
 Ja naapureimme kanssa kuolemaan! —
 Oo, katsos tänne! Laps tää, jok' ei taida
 Haluaan ilmaista, vaan polvistuupi
 Ja muiden mukaan kätens' ylös nostaa,
 Rukoustamme puoltaa voimakkaammin,
 Kuin sull' on voimaa kieltää. — Lähtekäämme!
 Tuon miehen äiti omppi volskilainen,
 Coriolissa vaimons' on, ja lapsens'
 On sattumalta hänen näköisensä. —
 No, aja meidät pois! Min' olen vaiti,
 Siks kunnes ilmitulessa on Rooma,
 Mut silloin sanon sanan.

CORIOLANUS (tarttuu Volumnian molempiin käsiin; hetken vaitiolo.)

Äiti, äiti!

Voi, mitä teit? Kas, avoinna on taivas,
 Jumalat alas katsovat nyt, naurain
 Tät' epäluonnollista näytelmää.
 Oi, äiti, äiti! Kauniin voitit voiton
 Sa Roomalle; mut poikasi, — se usko,
 Oi, usko pois! — sa vaarallisest' olet,
 Niin, ehkä kuoliaaksi lannistanut.
 Mut, olkoon niin! — Aufidius, pontevasti
 En nyt voi sotaa käydä; kohtu-rauhan
 Voin toki tehdä. Sano, vähemmäkö
 Minuna oisit rukoust' äidin kuullut,

Ja vähemmänkö myöntänyt, Aufidius?

AUFIDIUS.

Niin, minä hellyin.

CORIOLANUS.

Niinpä niin, sen vannon.

Vähästä säälin pisaroit' ei heru
Minunkaan silmistäni. Sanokaa,
Millaisen tahdotte nyt rauhan? Minä
En Roomaan mene; teitä seuraan, teille
Nyt antaun kokonaan. — Oi, äiti! Vaimo!

AUFIDIUS (syrjään).

Iloitsen, että kunnias ja säälis
Erotit toisistaan: näin onneni
Takaisin mulle hankit.

(Rouvat tekevät viittauksia Coriolanolle.)

CORIOLANUS (Volumnialle, Virgilialle, y.m.)

Heti kohta.

Mut' yhdess' ensin juomme; sitten kotiin
Todistus viekää, parempi kuin sanat,
Ja kahdenpuolisesti vahvistettu.
Sisähän nyt! Te, vaimot, muistoksenne
Olette templin ansainneet: ei kaikki
Italian ja sen liittolaisten miekat
Olisi tätä rauhaa aikaan saaneet.

(Menevät.)

Neljäs kohtaus.

Rooma. Julkinen paikka.

(Menenius ja Sicinius tulevat.)

MENENIUS.

Näettekö tuota Capitolin kolkkaa, tuota ulkonemaa tuolla?

SICINIUS.

Kuinka niin?

MENENIUS. Yhtä mahdollista kuin teidän on sitä paikoiltaan siirtää pikkusormellanne, yhtä paljon on toivoa siitä, että Rooman rouvat, hänen äitinsä etupäässä, saavat hänet taipumaan. Mutta minä sanon, ettei siitä ole mitään toivoa. Kaulamme ovat tuomion omat ja odottavat vaan teloittajata.

SICINIUS. Onko mahdollista, että ihmisen mielenlaatu saattaa muuttua niin vähässä ajassa?

MENENIUS. Erotusta on koteron ja perhon välillä; kuitenkin on tuo perho kerran ollut koterona. Tuo Marcius on miehestä kasvanut lohikäärmeeksi: hänellä on siivet; hän on enemmän kuin matelias.

SICINIUS.

Hän rakasti hellästi äitiänsä.

MENENIUS. Niin myöskin minua; ja nyt hän ei äitiänsä muistele enempää kuin yhdeksättä rekeä vetävä hevonen. Hänen muikea näkönsä tekee kypsät viinirypäleet happamiksi. Kävellessään hän liikkuu kuin muurinmurtaja, ja maa vapisee hänen astunnastaan. Hän on mies lävistämään katseellaan rautapaidan; hänen puheensa kajahtaa kuin hautakello; ja kun hän sanoo »hm», on niinkuin jyrisisi tykistö. Hän istuu komeudessaan kuin ilmi-elävä Aleksanteri. Mitä hän käskee, se silmänräpäyksessä täytetään. Ollaksensa jumala, ei häneltä muuta puutu kuin ijankaikkisuus ja taivas, missä hallita.

SICINIUS.

Niin ja sääli, jos oikein häntä kuvaillette.

MENENIUS. Kuvaan hänet sellaiseksi, kuin hän elämässään on. Saas nähdä, paljonko sääliä äiti saa hänestä irti; hänessä ei ole sääliä enempää kuin maitoa koirastiikerissä; sen kyllä kaupunki-parkamme saa tuta; ja tähän kaikkeen te olette syypäät.

SICINIUS.

Jumalat meitä armahtakoot?

MENENIUS. Älkää luulkokaan, tällaisessa kohdassa eivät jumalat meitä armahda. Kun hänet karkoitimme, emme me pitäneet heistä lukua; ja nyt, kun hän palajaa niskamme taittamaan, eivät he pidä lukua meistä.

(Sanansaattaja tulee.)

SANANSAATTAJA.

Paetkaa, henkenne jos teille rakas.
Aputribuuninne vallannut on kansa,
Repivät häntä, vannoen nyt, että,
Jos lohtua ei rouvat tuo, niin hänet
Paloittavat he tuuma tuumalta.

(Toinen sanansaattaja tulee.)

SICINIUS.

Mit' uutta?

SANANSAATTAJA.

Hyvää! Voittaneet on rouvat.
Ja tiessään Marcius on ja volskilaiset.
Iloisempaa ei päivää Roomall' ole
Tarquinion karkoituksesta' asti ollut.

SICINIUS.

Mies, onko varma tietos, aivan varma?

SANANSAATTAJA.

Niin varma, kuin ett' aurinko on tulta.
Miss' olitte, kun sitä epäilette?
Sulusta niin ei tulvavirta syökse,
Kuin pelastuneet porteista. Haa! Kuulkaa!

(Rummut pärisevät, torvet ja hoboijat soivat, kaikki
yht'aikaa. Ilohuutoja kuuluu näyttämön takaa.)

Pasuunat, torvet, psalttarit ja huilut
Ja rummut, kilkat, kansan ilohuudot
Aurinkoakin tanssittavat. Kuulkaas!

(Ilohuutoja kuuluu taas.)

MENENIUS.

Hyvä uutinen! Käyn rouvia nyt vastaan.
Kaupungin täyden on Volumnia väärtti
Senaattoreita, patriiseja, konsuleita,
Ja tribuuneja teidän kaltaisia
Maan, meren täyden. Hyvin rukoilitte
Te tänään; tuhat moista päätä aamull'
Ei riunaa maksanut. Mik' ilo! Kuulkaas!

(Ilohuutoja ja soittoa.)

SICINIUS.

Kostjumal' ensinkin sun uutisestas;
Minulta lisäksi kiitos!

SANANSAATTAJA.

Meillä kaikill'

On suureen kiitoksehen suuri syy,

SICINIUS.

Lähellä ovatko he?

SANANSAATTAJA.

Portill' aivan.

SICINIUS.

Nyt heitä vastaan, joukoss' ilakoimaan!

(Rouvat tulevat, senaattorien, patriisien ja kansan saattamina. He kulkevat näyttämön poikitse.)

1 SENAATTORI.

Pelastajamme, Rooman turva, terve!
Kokohon ruodut! Kiitos jumalille!
Ilovalkeitä nyt! Kukkasia tielle!
Maanpako-huudon nielkään riemuhuuto!
Palauttakaa Marcius, tervehtien
Nyt hänen äitiään, ja huutakaa:
Terveeksi, rouvat, terveeks!

KAIKKI.

Terveeks, terveeks!

(Rummut ja torvet soivat. Kaikk' lähtevät.)

Viides kohtaus.

Antium. Julkinen paikka.

(Tullus Aufidius seuralaisineen tulee.)

AUFIDIUS.

Vie tieto senaattiin, ett' olen täällä;
Tuo heille anna;
(Antaa paperin.)
sen kun lukeneet on.
Torille heitä kutsu; siellä minä
Todistan, heidän sekä kansan kuullen,
Sanani todeks. Hän se, josta kannan,
On juuri tullut kaupunkiin ja aikoo
Nyt kansan eteen astua ja koittaa
Sanoilla puhdistaida. Menkää!
(Kolme tai neljä salaliittolaista tulee.)
Terveeks!

1 SALALIITTOLAINEN.

Kuin voitte, herramme?

AUFIDIUS.

Kuin miesi, jolle

On omat armolahjat myrkkyä
Ja sääli surmaks.

2 SALALIITTOLAINEN.

Herra, sama tuuma

Jos viel' on teillä, johon apuamme
Te pyysitte, niin pelastamme teidät
Täst' uhkavaarasta.

AUFIDIUS.

En tiedä minä;

Noudattaa meidän täytyy kansan mieltä.

3 SALALIITTOLAINEN.

Niin kauan kuin on riitaa välillänne.
Niin horjuu kansa, vaan jos toinen kaatuu.
Niin toinen saapi perinnön.

AUFIDIUS.

Sen tiedän.

Ja täysi syy on mulla hänet murtaa.

Ma hänet nostin, kunniallani ma
Takasin hänen uskollisuuttansa;
Näin noussehena, taimiins' uusiin valoi
Hän maireen vihmaa, viettel' ystäväni,
Ja siksi voitti luontonsa, jok' aina
Tylyksi, nurjaks, ynseäksi tiettiin.

3 SALALIITTOLAINEN.

Ja itsepäisyytensä, jolla tyhjäksi
Hän teki konsuliksi pääsönsä,
Kun nöyryys puuttui —

AUFIDIUS.

Siitä aion haastaa.

Maanpakoon tuosta tuomittuna, tuli
Hän liedellen' ja kurkkuns' oikoi mulle;
Ma otin hänet vastaan, päällikkyydest'
Osalliseksi tein, ja hänen mieltään
Kaikessa noudin; tarkoituksihinsa
Valita sai hän väestäni parhaat
Ja tuoreimmat; häntä palvelin ma;
Hänt' autoin saamaan mainetta; mut itse
Sen kaiken vei hän, vahingostanipa
Jo ylpeilikin; hänen palvelijaltaan
Lopulta näytin, enkä vertaiselta;
Ja armollaan mua palkitsi hän niinkuin
Mitäkin palkkalaista.

1 SALALIITTOLAINEN.

Aivan niin;

Sit' ihmetteli väkikin; ja vihdoin
Kun Rooman voitti hän, ja kunniata
Ja saalist' odotimme —

AUFIDIUS.

Niinpä niin;

Siks häneen jänteheni pingoitankin.
Parista naisen kyynelpisarasta.
Jok' yhtä halpaa on kuin valhe, myi hän
Sotamme suuren veret sekä vaivat.
Hän kuolkoon siis! Ma uuteen eloon nousen,
Kun kaatuu hän. Haa, kuulkaa!

(Torvensoittoa ja rummunpäritystä. Kansan ilohuutoja.)

1 SALALIITTOLAINEN.

Huomaamatta,

Kuin postintuoja, kotikaupunkiinne
Te saavuitte, mut hän kun palajaa,
Niin ilmaa melu vihloo.

2 SALALIITTOLAINEN.

Tyhvät narrit

Nuo, joiden lapset hän on surmannut.
Kuluttavat nyt hänen kunniakseen
Katalat kurkkunsa.

3 SALALIITTOLAINEN.

Siis paras teille,

Ett', ennenkuin hän esiintyy ja kansan
Puheillaan voittaa, miekkaa saa hän maistaa;
Me apun' ollaan. Kun hän maassa makaa.
Niin voitte hälle ruumispuheen pitää
Ja hänet mahtisyineen haudata.

AUFIDIUS.

Vait! — Senaattorit!

(Senaattorit tulevat.)

SENAATTORI.

Tervetullut kotiin!

AUFIDIUS.

Sit' en ma ansainnut. Mut, hyvät herrat,
Mun kirjeen' oletteko lukeneet te
Ja tarkkaan.

SENAATTORI.

Olemme.

1 SENAATTORI.

Ja haikeudella.

Tät' edelliset rikoksensa vois hän
Sovittaa helpolla; mut kun hän päättää.
Miss' alkaa tulis, saavutetut edut
Pois lahjoittaapi, omin rahoin meitä
Hyvittää tahtovi, ja rauhaa hieroo,
Vaikk' antautaan, — sit' ei voi anteeks suoda.

AUFIDIUS.

Hän lähestyy: hänt' itseään nyt kuulkaa.

(Coriolanus tulee liehuvin lipuin ja helisevin soitoin.
Joukko kansalaisia seuraa häntä.)

CORIOLANUS.

Terve, herrat! Soturinnan ma palaan;
En maani lemmest' ole saastuneempi
Kuin lähteissäni; yhä noudatan ma
Suurt' ylivaltaanne. Siis tietäkää,
Ett' onnell' aloin sodan ja sen johdin
Veristä tietä Rooman porttiin saakka.
Kulunkejamme kolmannesta suuremp'
On sotasaalihimme. Rauhan teimme
Roomalle yhtä häpeällisen
Kuin meidän kansallemme kunniakkaan;
Ja tässä jätämme nyt patriisein
Ja konsulien allekirjoittaman,
Ja Rooman sinetillä vahvistetun
Sovintokirjan.

AUFIDIUS.

Hyvät herrat, älkää
Sitä lukeko; vaan tuolle petturille
Sanokaa, että valtaanne hän riettaast'
On väärin käyttänyt.

CORIOLANUS.

Kuin? Petturi!

AUFIDIUS.

Niin, pettur' olet, Marcius.

CORIOLANUS.

Marcius!

AUFIDIUS.

Niin, Marcius, Cajus Marcius. Luuletko sa
Mun suovan sulle Coriolanon nimen.
Min Corioliss' itsellesi ryöstit? —
Päämiehet te ja ylimykset, kuulkaa:
Hän pettänyt on viekkaast' asianne,
Ja teidän Rooman (teidän Rooman, sanon)
Hän muutamasta suolavesi-tilkast'
On äidilleen ja vaimollensa myynyt,

Valansa rikkoen ja päätöksensä
Kuin perstan silkin; neuvottelua
Ei pitänyt, vaan imettäjinensä
Ulisten vonkui voittomme hän hiiteen,
Ett' asepojatkin ne punastuivat,
Ja toisiins' urhomiehet katselivat
Ja ihmettelivät.

CORIOLANUS.

Mars, kuulitko sa?

AUFIDIUS.

Vait jumalista, poika itkusuu?

CORIOLANUS.

Haa!

AUFIDIUS.

Parempikaan et ole.

CORIOLANUS.

Hävytön parjaaja! Mun sydämmeni
On pakahtua kyllyyttään. Vai poika!
Oo, sinä orja! — Anteeks! Ensi kerran
Mun haukkua on pakko. Hyvät herrat,
Tuo koira valheesta on rangaistava;
Hän hyvin tietää (iskuistani merkit
Hän kanssaan hautaan vie), ett' itse valheens'
Saa syödä hän.

1 SENAATTORI.

Vait, kumpikin, ja kuulkaa.

CORIOLANUS.

Paloiksi minut lyökää! Nuoret, vanhat
Punatkoot veressäni tikareitaan! —
Vai poika! Luihu koira! Kronikkanne
Jos totta puhuu, seisoo siinä näin:
Kuin kotka kyyhkyslakassa, niin teitä
Coriolissa minä säikäyttelin.
Ja ihan yksin. — Poika!

AUFIDIUS.

Jalot herrat,

Noin muistuttaako saa tuo kerskur' rietas
Sokeall' onnellansa häpeäänne,
Ja teidän kuultenne?

SALALIITTOLAINEN.

Hän siitä kuolkoon!

KANSALAINEN. Paloiksi hänet repikää, ja heti! Hän tappoi minun poikani; — minun tyttäreni; — hän tappoi minun lankoni, Marcon; — hän tappoi minun isäni. —

2 SENAATTORI.

Seis, seis! Ei mitään väkivaltaa! Hiljaa!
Hän jalo mies on, hänen mainehensa
Maanpiirin kiertää. Viime rikoksestaan
Hän laissa vastatkoon. — Aufidius, seis!
Älä rauhaa häiri!

CORIOLANUS.

Oi, jos hänet saisin,
Ja kuusi moista, vaikka koko heimon,
Mun kelpo miekkan' eteen!

AUFIDIUS.

Rietas konna!

SALALIITTOLAINEN.
Surmatkaa, surmatkaa hän!

(Aufidius ja salaliittolaiset paljastavat miekkansa
ja surmaavat Coriolanon, joka kaatuu. Aufidius polkee
häntä jalallaan.)

SENAATTORI.
Seis, seis, seis!

AUFIDIUS.
Mua kuulkaa, hyvät herrat.

1 SENAAATTORI.
Tullus, oi!

2 SENAAATTORI. Työn teit sä, jota itkevä on miehuus.

3 SENAAATTORI.
Hänt' älä polje. — Hiljaa kaikki olkaa.
Ja miekat tuppeen!

AUFIDIUS.
Hyvät herrat,
Kun tietää saatte (tässä kiihkon tilass'
On mahdotonta se), kuink' oli teille
Se miesi vaarallinen, iloitsette
Te hänen surmastaan. Senaatin eteen
Mua kutsukaa, niin rehelliseks työni
Ma tahdon näyttää taikka rangaistusta
Kovinta kärsiä.

1 SENAAATTORI.
Pois ruumis viekää,
Ja surkaa häntä. Kunniata saakoon
Hän suurempaa kuin kukaan, jota airut
On hautaan saattanut!

2 SENAAATTORI.
Aufidiota
Tuon miehen kiivaus osaks puolustaa.
Hyväksi kaikki kääntyy.

AUFIDIUS.
Viha jäähtyy;
Mun suru valtaa. — Nostamahan tulkaa,
Päämiestä kolme, yhten' olen itse. —
Lyö rumpua; se suruvirttä soikoon;
Peitsenne laskekaa! — Vaikk' on hän täällä
Isättömäks ja leskeks monen tehnyt.
Jok' yhä itkee hänen tekojaan.
Hän muistopatsaan saakoon arvokkaan, —
Avuksi tulkaa!

(Menevät, kantaen Coriolanon ruumista. Surumarssi soipi.)

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK CORIOLANUS ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the

Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7

and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™ .

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than "Plain Vanilla ASCII" or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original "Plain Vanilla ASCII" or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, "Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation."
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain "Defects," such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the "Right of Replacement or Refund" described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work

on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.